OKRAJNA
ŠTUDIJSKA KNJIŽN
Č

PRIMORSKI DNEVNIK

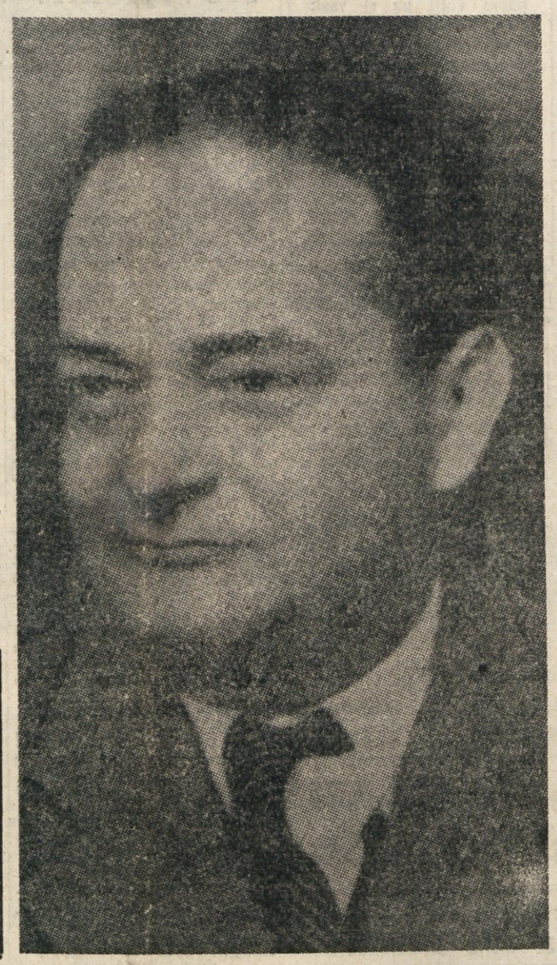
GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 88 (2398) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, nedelja 12. aprila 1953 | Cena 25 lir

DANAŠNJA NEDELJA
je posvečena zbiranju
novih članov Dijaške Matice
Komur je mar kulturna rast Slovencev na Tržaškem, bo pristopil kot član k Dijaški Matici

Boris Kidrič - umrl

Včeraj ob 14.12 je veliki voditelj slovenskega in jugoslovanskih narodov, revolucionar in prvoborec za osvoboditev podlegel zavratni bolezni - Petdnevno žalovanje v FLRJ Jutri bodo truplo pokojnika prepeljali iz Beograda v Ljubljano, kjer bo v sredo pokopan v grobnici narodnih herojev



Takrat, ko smo 5. maja 1945 na osvobojenih tleh Slovenskega Primorja opremljali skromno slovensko kino dvorano za zgodovinski dogodek proglasitve prve slovenske vlade, vlade svobodne slovenske ljudske republike, in ko je nekaj ur nato Slovenski narodnoosvobodilni svet imenoval tovariša Borisa Kidriča za predsednika te naše prve vlade, ki je z orožjem v rokah in v plamenih zmagovitih borb dosegla osvoboditev prav vsega — prvič v zgodovini — slovenskega naroda na vsem njegovem narodnostnem ozemlju od Celovca do Čedada in od Beljaka do Trsta, takrat ni bilo med navzočimi nikogar, ki bi bil vsaj za trenutek pomislil, da bosta prenaporno delo in zahrbtna bolezen že čez osem kratkih let zlomila neprekosljivo energijo mladega trinajstdesetletnega našega voditelja in prvoborca za naše nacionalno in socialno osvoboditev, nihče ni mogel misliti, da bo danes vse slovensko, vse jugoslovansko in vse socialistično časopisje v Evropi in v svetu objavljalo njegove nekrologe.

Doslej najpomembnejše zgodovinsko delo, ki ga je izvršil pred vojno predvsem ob med vojno tovariš Kidrič, pa vključuje v največji meri nas primorske in posebno slovenske. Pod njegovim vodstvom smo bili z vsem slovenskim narodom najbolje organizirani kot sestavni del zmagovite Osvobodilne fronte, pod njegovim vodstvom smo v OF bojevali in dobojevali osvobodilno borbo za Trst in v našem osvobojenem mestu vzpostavili narodno osvobodilno oblast delovnega ljudstva, organizirano v slovensko-italijanski množični revolucionarni organizaciji pod vodstvom Komunistične partije.

Ko danes tržaški Slovenci sklanjamo svoje borbene zastave ob mrtvem revolucionarju in uresničitelju — čeprav žal le za malo časa — najvišjega cilja slovenskega ljudstva, se klanjamo spominu tistega, ki je z nesebičnim žrtvovanjem vseh svojih umskih in telesnih zmožnosti in sposobnosti kot vzoren sin svojega naroda in na njegovem čelu z ramo ob rami s Titom in Kardeljem dosegel njegovo popolno nacionalno in socialno osvoboditev. Klanjamo se pa tudi Kidriču, velikemu socialističnemu teoretiku in analitiku, ki je tudi s svojih študijah o pravilnih potekih gospodarskega razvoja naše matične dežele v socializem prispeval v svetovnem merilu k zmagi in osvoboditvi delovnega ljudstva vsega sveta.

Slava tovarišu Borisu Kidriču!

BEOGRAD, 11. — **Danes ob 14,12 uri je umrl v bolnici «Dragiša Mišović» v Beogradu tov. Boris Kidrič, član zveznega izvršnega sveta in član tajništva izvršnega odbora CK ZKJ.**

Vsa Jugoslavija je zavita v črno. Žalne ter državne in partijske zastave, razobešene na pol droga, najavljajo, da je prenehalo biti srce Borisa Kidriča, revolucionarja in neustrašnega borca za socializem, človeka, ki je v temelje Jugoslavije vzidal svoje zdravje in svoje življenje.

Jugoslovansko ljudstvo se je zavedalo hude bolezni predsednika Zveznega gospodarskega sveta, toda ni verjelo, da bo njegovo sicer zdravo konstitucijo in neverjetno življenjsko energijo premagala zahrbtna bolezen.

Zato je današnje prvo zdravniško poročilo o poslabšanju bolezni izzvalo veliko zaskrbljenost delovnega ljudstva Jugoslavije. Ljudje so ob radijskih aparatih s strahom pričakovali nadaljnjih vesti. Ob 15. uri je radio Beograd nenadoma prekinil oddajo in objavil smrt enega najboljših in najzaslužnejših sinov jugoslovanskih narodov. Ob zvokih internacionale in Chopinove žalne koračnice, so se mnogim oči zasolzile.

Vse filmske predstave so bile takoj prekinjene. Večina beograjskih delovnih kolektivov je takoj prenehala z delom in se sestala na žalne seje. Odložili so tudi vse gledališke predstave in športne prireditve. Vseljudsko žalovanje, se je začelo še preden so objavili sklep Zveznega izvršnega sveta o proglasitvi narodnega žalovanja do 15. aprila. Po vsej državi se je začelo zbirati delovno ljudstvo na žalne akademije, s katerih so pošiljali sožalne brzojavke CK ZKJ, zveznemu izvrsnemu svetu in soprogi pokojnika, Zdenki Kidričevi. Zvezni izvršni svet, ki se je takoj sestal, je ustanovil državni odbor za pogreb s predsednikom republike maršalom Titom na čelu.

Truplo Borisa Kidriča bodo položili v dvorano Zveznega izvršnega sveta, kjer bo imelo delovno ljudstvo Beograda in Srbije vse do ponedeljka možnost, da se poslovi od nepozabnega pokojnika

Centralni komite ZKJ in zvezni odbor SZDLJ sta nocoj izdala skupno poročilo ob smrti Borisa Kidriča. V poročilu poudarjata obe organizaciji zasluge pokojnega Kidriča, ki je vse svoje življenje posvetil revolucionarni borbi delovnega ljudstva. Pred vojno je bil viden borec za izgradnjo in utrditev KPJ, po usodnih dneh okupacije leta 1941 je v Sloveniji organiziral osvobodilno borbo, po osvoboditvi pa je kot partijski in državni voditelj neumorno delal na utrjevanju ljudske oblasti in gospodarski izgradnji države.

Kot eden najvidnejših teoretikov socialistične izgradnje Jugoslavije je Boris Kidrič ogromno prispeval v iskanju lastne poti Jugoslavije v borbi za socializem in pri odkrivanju korenov in bistva kontrarevolucionarnega birokratizma. «Boris Kidrič je izgorel v borbi za zmago socializma v Jugoslaviji» — je poudarjeno v skupnem poročilu. «On odhaja, ne da bi dočakal dozorevanja sadov, za katere se je boril do svojega zadnjega utripa. Z njegovo smrtjo izgublja socialistična Jugoslavija in njeni narodi enega svojih največjih sinov».

Delegati kongresa SZDL Črne Gore v Titogradu niso mogli zadrževati solz ob besedah Milovana Djilasa, ko je dejal: Pred tremi dnevi mi je Boris dejal: «Ti veš, da revolucionarju ne bi bilo treba prenašati tako počasnega in mučnega umiranja, toda jaz moram trpeti do konca. Revolucionar bi moral prekiniti življenje, toda jaz moram trpeti do konca, ker stojim pred svojo vestjo, kakor da stojim pred policijo. Jaz moram vzdržati do konca, ker ne smem storiti ničesar, kar bi lahko vrglo senco na mojo preteklost in na naše gibanje».

«Iz te podrobnosti — je poudaril Djilas — se najbolje vidi, kakšna je bila osebnost Borisa Kidriča, a takšne osebnosti je nemogoče pozabiti. Osebnost kakršna je bila Boris Kidrič, se ne rodi vsakih deset let. Dela Borisa Kidriča ne more zamenjati nobena osebnost, njegovo delo lahko zamenja samo kolektiv. Samo kolektiv lahko nadoknadi to ogromno energijo, to ogromno revolucionarno in umsko moč».

Takoj po vesti o smrti Borisa Kidriča je predsednik republike maršal Tito obiskal soprogo pokojnega, Zdenko Kidrič, in ji izrazil svoje sožalje. Sožalje sta izrazila v imenu CK ZKJ in zveznega odbora SZDLJ Edvard Kardelj in Aleksander Rankovič. Nocoj so družino pokojnega Borisa Kidriča obiskali in ji izrazili sožalje tudi podpredsednik ZIS Moša Pijade s soprogo, državni tajnik Koča Popovič, predsednik izvršnega sveta Srbije Peter Stambolič in načelnik glavnega štaba JLA Peko Dapčevič. Družini pokojnega je med prvimi izrazil sožalje tudi Federico Minana, opolnomočeni minister španske republike v Beogradu.

Zvezni izvršni svet se bo sestal v ponedeljek ob 10. popoldne na komemorativno sejo. Posmrtne ostanke Borisa Kidriča bodo v ponedeljek popoldne ob svečanem spremstvu prenesli iz dvorane zveznega izvršnega sveta na beograjsko železniško postajo. Od tu jih bodo s posebnim vlakom pripeljali v Ljubljano, kjer bo Boris Kidrič pokopan v grobnici narodnih herojev. Izvršni svet ljudske skupščine Slovenije je na današnji izredni seji že ustanovil republiški odbor za pogrebne svečanosti, na čelu katerega je predsednik sveta Miha Marinko.

Nocojšnji jugoslovanski tisk je izšel v žalnih izdajah. Posvečen je življenju in delu Borisa Kidriča in nekaterim njegovim najvažnejšim članom in govorom, ki vsi kažejo neumorno delo Borisa Kidriča za socializem.

«Smrt Borisa Kidriča, poudarja «Borba», nas je neizmerno razžalostila. Ona nas hkrati opozarja na veličino žrtev, ki jih moramo še vedno dajati, da bi mogli kot ljudje, kot delavci, kot narod svobodno in srečno živeti. Pri tem pa ne bomo nikdar pozabili, koliko je tovariš Kidrič prispeval k ustvarjanju takega življenja».

Ljudstvo Jugoslavije se bo najbolj oddolžilo spominu Borisa Kidriča, če bo posnemalo njegovo neumorno delo in življenje, ki ni štedilo žrtev in naporov v borbi za boljšo bodočnost delovnega ljudstva Jugoslavije, v borbi za socializem».

B. B.

LJUBLJANA, 11. — Zalostna vest o smrti Borisa Kidriča se je z nenavadno naglico razširila po Sloveniji. Slovensko ljudstvo je izvedelo za smrt enega svojih največjih sinov po radiu, vendar je še pred tem prisluhnilo dopoldanskemu zdravniškemu poročilu, ki je govorilo o naglem poslabšanju zdravstvenega stanja Borisa Kidriča.

Slovenski narod, zlasti pa še borci in aktivisti, se spominjajo zaslug Borisa Kidriča v najtežjih dneh, ko je med narodnoosvobodilno borbo neprenehoma delal za zmago osvobodilnega boja, za organizacijo osvobodilne vojske in za nastajajočo ljudsko oblast. Prav tako je danes vse slovensko ljudstvo prizadeto zaradi Kidričeve smrti, kajti prav tako kot v borbi je tudi po osvoboditvi posvetil vse svoje umske in telesne sposobnosti in znanje za napredek in razvoj jugoslovanske republike. Prav tako je nastala občutna vrzel na ideološkem področju, kjer je Boris Kidrič s svojimi globokimi analizami nakazoval perspektive jugoslovanskega gospodarstva v novih družbenih pogojih, in je bil eden najvidnejših ideologov v jugoslovanskem gospodarstvu, zaradi česar ga je tudi slovenska akademija znanosti in umetnosti izvolila za svojega častnega člana.

C. S.

Tajništvo Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je ob smrti enega največjih sinov jugoslovanskih narodov, prvoborca za osvoboditev, izpod fašističnega jarma voditelja delavskega gibanja slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov Borisa Kidriča poslalo sožalne brzojavke:

Glavnemu odboru Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Glavnemu odboru Osvobodilne fronte Slovenije in tovarišici Zdenki Kidričeci, soprogi pokojnika.

Svečanega pogreba v Ljubljani se bo udeležila posebna delegacija OF za Tržaško ozemlje.

Zasedanje glavnega odbora socialistične internacionale

Zasedanja se udeležujejo predstavniki socialističnih strank 34 dežel in bo trajalo do ponedeljka - Bevan, Ollenhauer in Mollet o zunanji politiki SZ

PARIZ, 11. — Danes se je začelo zasedanje glavnega odbora socialistične internacionale. Zasedanja se udeležujejo predstavniki socialističnih strank 34 dežel in bo trajalo do ponedeljka.

Delegat belgijske socialistične stranke Victor Larock je prebral orientacijsko poročilo, nato pa se je začela debata o raznih vprašanjih mednarodne politike. V diskusijo so me drugim posegli Aneurin Bevan (ki nadomešča obolelega Attleeja), Guy Mollet (francoska socialistična stranka), Erich Ollenhauer (nemška socialdemokratska stranka) in avstrijski podkancler Adolf Schaerf.

Aneurin Bevan je dejal, da obstaja socialistična alternativa med «strašno džunglo zahodnega kapitalizma katerega primer so ZDA» in med «monolitičnim orjakom, ki govori od onstran železne zavese s papeško nezmotljivostjo». Bevan je nadaljeval, da je treba «prepričati ljudstva o obstoju revolucionarne demokracije» in da «nikakor ni treba zapustiti demokracije, da se izvede revolucija».

Voditelj nemške socialdemokratične stranke Erich Ollenhauer je izjavil, da mora Zahod odgovoriti na sedanje spravljive pobude ZSSR, da pa si ne sme delati utvar o sovjetskih namenih. «Zdi se, je dejal Ollenhauer, da ZSSR spreminja svoje zunanjo politiko. Ne smemo dovoliti, da bi se ob tej priložnosti začel dvogovor med protidemokratičnimi elementi z vzhoda in zahoda, temveč se moramo vmešati in dati svoj odgovor».

Govoril je tudi indijski socialistični voditelj Madhu Limaye, ki prisostvuje konferenci kot gost in ki je poudaril važnost socializma v Aziji.

Francoski socialist Guy Mollet je analiziral novo sovjetsko politiko in jo primerjal s politiko do Stalinove smrti. Dejal je, da ne bi smeli oklevati, če je sprememba sovjetske politike realna, da pa je prav tako treba paziti, da se ne pade v past taktičnih sprememb. «Potrebno je onemogočiti manever, če gre za manever, hkrati pa bodriti novo politiko, če gre res za iskreno novo politiko».

Na dnevnem redu je še podrobnejše poročilo o kongresu azijskih socialistov v Rangunu ter diskusija o združitvi Nemčije, Posarju, Schumanovem načrtu in o Trstu v zvezi z delom posebne komisije, ki je bila imenovana na zadnjem kongresu internacionale v Milanu.

Glavni odbor internacionale mora poleg tega pripraviti kongres socialistične internacionale, ki bo julija v Stockholmu.

Po današnji seji, ki je trajala do 17. ure, je laburistični voditelj Aneurin Bevan odgovarjal na nekatera vprašanja novinarjev in dejal, da ni nemogoče, da bi Moskva potrebovala mirnejše razdobje in da je zaradi tega mogoče, da nedavne ruske pobude ne pomenijo samo preproste spremembe taktike. O evropski vojski pa je Bevan dejal: «Izogniti se moramo vsakemu ukrepu, ki bi utegnil škoditi onemu izboljšanju položaja, h kateremu moramo težiti».

PODPIS SPORAZUMA V PANMUNJOMU
DAJE UPATI BLIŽNJE PRENEHANJE SOVRAŽNOSTI

Sporazum o zamenjavi ujetnikov vsebuje deset točk - Kitajci in severni Korejci mislijo predlagati nadaljevanje pogajanj o premirju - Ugoden odmev v svetu

PANMUNJOM, 11. — Dogovor o zamenjavi bolnih in ranjenih ujetnikov je bil podpisan danes ob 12,08 po krajevnem času. Za Kitajce in severne Korejce je podpisal general Lee Sang Čo, za združeno poveljstvo pa admiral Daniel. Dogovor določa, da se bolni in ranjeni ujetniki vrnejo v tridesetih dnevih. Kitajci in severni Korejci bodo izročili sto ujetnikov dnevno šest dni zaporedoma. Od teh 600 ujetnikov je 450 južnih Korejcev, 120 Američanov, 20 Britancev, 15 pa Kanadčanov, Turkov in Nizozemcev. Zvezno poveljstvo bo izročilo 5100 severnih Korejcev in 700 Kitajcev, in sicer 500 ujetnikov dnevno. Admiral Daniel je sporočil, da bo poveljstvo OZN pripravljeno izročiti prve ujetnike v 72 urah. Nasprotniki pa so izjavili, da bodo sporočili jutri dan, ko se bo začela repatriacija z njihove strani.

Castniki glavnega štaba obeh strani so se danes četrtič sestali, da pripravijo vse upravne podrobnosti v zvezi z zamenjavo ujetnikov. Kitajci in severni Korejci so sporočili, da bodo izročili ujetnike razdeljene po narodnosti in bodo v kratkem javili, kakšen znak bodo imeli tovorni avtomobili, ki bodo prevažali ujetnike. Castniki združenega poveljstva pa so sporočili, da bodo izročili nasprotnikom 400 ujetnikov, ki jih bodo prinesli na nosilih, in sicer 50 dnevno. V prvi skupini bo 80 odstotkov severnih Korejcev in 20 odstotkov Kitajcev.

Sporazum, ki so ga podpisali, vsebuje 10 točk, ki smo jih že včeraj objavili. Podpisali so šest izvodov sporazuma, in sicer dva v angleščini, dva v kitajščini in dva v korejščini. Admiral Daniel je tudi sporočil, da so Kitajci in severni Korejci ponovno vztrajali za obnovitev plenarne konference za premirje, ne da bi označili dan.

Po podpisu sporazuma je general Lee izjavil, da je zadovoljen s podpisom ter je pozval predstavnike združenega poveljstva, naj izraz bolezen tolmačijo kolikor mogoče široko pri izvajanju sporazuma. Nato je dejal: «Naša stran namerava, sedaj, ko je bil podpisan dogovor o zamenjavi bolnih in ranjenih ujetnikov, staviti nov predlog o rešitvi celotnega vprašanja repatriacije vojnih ujetnikov. V ta namen sodimo, da je potrebno, da se v čim krajšem času skliče plenarno zasedanje obeh delegacij za premirje, na katerem naj bi takoj obnovili in zaključili razpravljanje o ujetnikih, tako da ne bo nobene ovire več za podpis premirja».

Admiral Daniel je odgovoril, da je vzel to na znanje in da bo zadevo takoj sporočil svojim predstajnikom.

Na korejski fronti pa niso boji popolnoma prenehali. Vso noč so v srednjem delu fronte trajali ostri boji. Obe strani si skušata za primer podpisa premirja zagotoviti boljše strateške položaje. Tudi letalstvo je bilo na obeh straneh precej aktivno.

V washingtonskih uradnih krogih označujejo podpis sporazuma kot zelo dobro vest. Sodijo, da je to dokaz dobre vere Kitajcev in severnih Korejcev, ko predlagajo obnovitev pogajanj za premirje.

V krogih OZN so mnenja, da je današnji sporazum velik korak bliže premirju, in izražajo zadovoljstvo nad tem, da je tako hitro prišlo do sporazuma.

Moskovska «Pravda» piše danes, da potek pogajanj v Panmunjomu dokazuje, da so dosegli prve uspehe na poti pravične rešitve korejskega vprašanja. Nato kritizira list pisanje washingtonskega tiska, ki piše, da je general Clark dobil navodila, naj poveže korejsko vprašanje z drugimi vprašanji, ki nimajo nič opraviti s korejskim vprašanjem, kakor n. pr. vprašanje Indokine.

Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je izjavil, da daje ta prvi sporazum upati, da se bodo pogajanja nadaljevala in se zaključila s prenehanjem sovražnosti. V Londonu z zadovoljstvom poudarjajo, da Kitajci in severni Korejci vztrajajo, naj dogovoru o ujetnikih sledi obnovitev pogajanj za premirje. Pripomnjajo tudi, da se bo v primeru dokončnega izpolnjevanja določb danes podpisanega dogovora ozračje v Panmunjomu zelo izboljšalo in bo vplivalo na nadaljnji ugoden razvoj.

Sovjetski predlogi o letalskih hodnikih v Zahodni Nemčiji

BONN, 11. — V britanskih krogih zavezniške visoke komisije se potrjuje, da so sovjetski delegati na konferenci za letalsko varnost predlagali, naj bi namesto dosedanjih treh letalskih hodnikov, od katerih je vsak širok 30 kilometrov in ki vežejo Berlin s Hamburgom, Hannovrom in Frankfurtom, določili samo en hodnik širok sto kilometrov.

Sovjetske predloge sedaj proučujejo v Londonu, Washingtonu in Parizu. Odgovore bodo sporočili visokim komisarjem morda že v ponedeljek ali torek, ko se bodo ti sestali v Bonnu z delegati, ki so se udeležili konference za letalsko varnost. Sovjetskim delegatom bodo odgovore sporočili na prihodnjem sestanku delegatov, ki bo verjetno v sredo.

V istih krogih ne verjamejo, da bi zahodne vlade sprejele sovjetske predloge, ker bi s tem odpadla neposredna letalska zveza med Berlinom in ameriškim področjem, t. j. med Berlinom in letališčem Rhein - Main v Frankfurtu, ki je najvažnejše v Evropi in najbolje opremljeno za prekooceanske polete. Domneva se, da bodo sovjetske oblasti na koncu ponudile dva letalska hodnika in sicer Berlin-Hamburg in Berlin - Frankfurt. Prav tako domnevajo v istih krogih, da bi sovjetski predstavniki lahko poizkusili na konferenci pripraviti politične stike med predstavniki štirih zasedbenih sil.

Adenauerjeve izjave v San Franciscu

SAN FRACISCO, 11. — Kancler Adenauer, ki je danes z letalom prispel v San Francisco, je imel tiskovno konferenco, na kateri je dejal, da vzhodnonemške oblasti dopuščajo in celo pospešujejo množičen beg v zahodno Nemčijo, ker želijo ustvariti gospodarske težave v zahodnem Berlinu in v bonnski republiki.

Na vprašanje, kaj bi se zgodilo, če bi ZSSR dala konkretne predloge za združitev Nemčije, je Adenauer odgovoril: «Če bo mogoče izvesti svobodne volitve v vsej Nemčiji, bo mogoče ustanoviti svobodno vlado». Dodal je, da Nemčija ne bo zapustila evropske obrambne skupnosti tudi če bi prišlo do združitve Nemčije ali če bi ZSSR postavila izstop iz evropske vojske in razorožitev Nemčije kot pogoj za pristanek na združitev dežele.

Adenauer je dejal, da je treba izključiti vsako možnost vojne s Francijo in se nato dotaknil posarskega vprašanja. Izjavil je, da se mu nekateri predlogi, ki jih je včeraj postavila posarska vlada, «zdijo povsem sprejemljivi». Načrt posarske vlade za ureditev bodočega statusa ozemlja določa med drugim evropeizacijo ozemlja in «degradacijo» tamkajšnjega francoskega diplomatskega predstavništva.

Končno je Adenauer še menil, da bo rezultat jesenskih parlamentarnih volitev v Nemčiji potrdil njegovo zunanjo politiko in da volitve ne bodo vplivale na sodelovanje Nemčije v evropski obrambni skupnosti.

Prihodnji teden
zaključek zasedanja glavne skupščine OZN?

NEW YORK, 11. — Predsednik glavne skupščine OZN Lester Pearson je izjavil, da se bo sedanje zasedanje glavne skupščine zaključilo verjetno prihodnji teden.

Kot kanadski zunanji minister bi moral Pearson odpotovati 18. aprila v Pariz na zasedanje atlantskega sveta.

NOV RAZGOVOR
Mosadek-Henderson

TEHERAN, 11. — Predsednik iranskega parlamenta Kašani je danes poslal ministrskemu predsedniku Mosadeku pismo, v katerem poudarja, da je vlada odgovorna za varnost poslancev, ki uživajo parlamentarno nedotakljivost, ter zahteva, naj se poslancem opozicije dovoli nošnja orožja za osebno obrambo v primeru napada s strani vladi naklonjenih demonstrantov. Pismo omenja s tem v zvezi, da je v četrtek skupina vladi naklonjenih demonstrantov obkolila avtomobil, v katerem so bili nekateri poslanci opozicije, in jim grozila.

Danes zjutraj je verski voditelj Behbahani govoril dve uri z Mosadekom, da bi skušal ugladiti spor med Mosadekom in dvorom. Behbahani uživa velik ugled in ko je šah v februarju napovedal svoj odhod, je bil on med tistimi, ki so proti temu protestirali. Njegov vpliv v verskih krogih je večji kakor Kašanijev.

Izvedelo se je tudi, da sta se danes zjutraj skupina neodvisnih poslancev in skupina poslancev narodne fronte ločeno sestali, da skušajo najti način za sporazum v zvezi s poročilom, ki ga je pripravila skupina osmih poslancev. Popoldne je 20 neodvisnih poslancev obiskalo Mosadeka in ga pozvalo, naj sprejme kompromisni predlog v zvezi s poročilom osmih parlamentarcev, ki so imeli nalogo ugladiti spor med dvorom in Mosadekom. To posredovanje pa ni imelo uspeha, ker Mosadek vztraja, naj poslanska zbornica odobri omenjeno poročilo, ter izjavlja, da bo odstopil, če bo parlament odločil drugače.

Mosadek je danes zjutraj sprejel tudi ameriškega poslanika v Teheranu Hendersona. Iranski zunanji minister Fatemi je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da sta Mosadek in Henderson govorila o odnosih med obema državama. Glede spora med vlado in dvorom je Fatemi izjavil, da vlada ni spremenila svojega stališča in Mosadek bo zahteval, naj parlament sprejme dokončno odločitev na prihodnji javni seji.

Glede razgovora med verskim voditeljem Behbahanijem in Mosadekom je Fatemi izjavil, da je skušal Behbahani razpršiti politično vrenje, ki sedaj vlada v Iranu. V Teheranu so mnenja, da je skušal ta verski voditelj prepričati Mosadeka, naj bi jutri odšel v kraljevo palačo, da pozdravi šaha ob priliki sprejema.

Fatemi je danes sporočil tudi, da je iranska vlada podpisala dogovor za prodajanje petroleja z japonsko družbo «Idemitsu Kosan», ki je lastnica petrolejske ladje, ki je pravkar prišla v Abadan. Na poti v Abadan so še druge japonske petrolejske ladje.

V Tokiu je upravni ravnatelj te družbe izjavil, da je nakup iranskega petroleja vprašanje življenja ali smrti za japonsko trgovino. Iran namreč nima potrebnega denarja, da bi kupoval od Japonske tekstilije in stroje, medtem ko te proizvode lahko plača s petrolejem.

NEW YORK, 11. — Francoski obrambni minister Pleven je danes prišel z letalom v New York.

Katoliška akcija posega v italijansko volilno kampanjo

Zborovanje aktivistov «meščanskih odborov» v Rimu se je zaključilo z direktivnim govorom predsednika KA prof. Gedde - Danes uraden začetek volilne kampanje

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — Jutri se v vsej Italiji uradno začne volilna kampanja, ki bo, kot vse napoveduje, zelo bučna, napeta (obetajo se tudi razne stavke) in — draga.

Med priprave na volilno kampanjo spada tudi «zborovanje aktivistov meščanskih odborov (comitati civici), ki se je danes končalo v Rimu z govorom predsednika Katoliške akcije, prof. Gedde. Poročila, ki so jih na zborovanju prebrali razni prvaki Katoliške akcije, se vsa vrtijo okoli volitev in volilne propagande. V svojem zaključnem govoru je prof. Gedda med drugim dejal, da je «zborovanje še enkrat dokazalo resnost in delavnost, s katero se «comitato civico» loteva opravljanja svoje nenadomestljive funkcije».

Katoliška akcija torej že posega v volilno kampanjo in to niti ne toliko posredno, če pomislimo, da daje linijo za volilno akcijo «meščanskih odborov nje predsednik.

Posebna komisija notranjega ministrstva je danes potrdila registracijo volilnih znakov, ki so jih predstavniki raznih strank in skupin predložili do 7. aprila. Nekaj znakov je komisija iz raznih razlogov zavrnila; zdi se, da je med njimi tudi znak Zveze neodvisnih socialistov, ki je bila pred kratkim ustanovljena na kongresu v Milanu. Potrjeni pa so vsi znaki, ki so jih predložili kominformisti (med njimi se je, za vsak primer, pojavila tudi Garibaldijeva glava «Ljudskega bloka» s prejšnjih volitev) in fašisti Med volilnimi formacijami, ki so predložile volilne znake, je tudi nekaj prav čudaških in nekateri znaki so dokaj zapleteni.

A. P.

Bohlen v Moskvi

MOSKVA, 11. — Novi ameriški poslanik v Sovjetski zvezi Charles Bohlen je danes prišel v Moskvo.

V Moskvi je Bohlen priredil tiskovno konferenco in je izjavil, da se bo kot poslanik iskreno trudil, da personificira politiko ameriške vlade, ki sta jo pripravila novi predsednik in novi državni tajnik za zunanje zadeve.

Na vprašanje, ali ima kako Eisenhowerjevo pismo za kremeljske voditelje, je Bohlen izjavil, da ne more nič izjaviti o navodilih, ki mu jih njegovi predstojniki lahko dajo. Bohlen je nato omenil, da je pred dvajsetimi leti bil prvikrat v Moskvi, ko je prišel kot privatni tajnik prvega ameriškega poslanika pri sovjetski vladi Williama Bullitta.

Konferenca guvernerjev v Beli hiši

WASHINGTON, 11. — Bela hiša javlja, da je predsednik Eisenhower povabil guvernerje 48 držav ZDA, naj se sestanejo pri njem 4. in 5. maja na konferenco, na kateri bodo guvernerjem podali zaupen pregled sedanjega mednarodnega položaja in vloge ZDA. Konferenci se bodo udeležili razen Eisenhowerja tudi razni člani njegove vlade in visoki funkcionarji republikanske uprave.

Bela hiša pojasnjuje, da je namen te konference doseči boljše razumevanje in tesnejše sodelovanje guvernerjev zlasti glede tistega njihovega dela, ki se tiče vse države.

Eisenhowerjeva poslanica generalu Nagibu

KAIRO, 11. — List «Al Misri» piše, da je predsednik Eisenhower poslal 27. marca važno «poslanico generalu Nagibu. Ta dokument se baje nanaša na organizacijo obrambe Srednjega vzhoda in na umik britanskih sil s sueškega področja. List trdi, da egiptovska vlada ni še končala proučevanja tega pisma in tudi ni še pripravila odgovora.

General Nagib je potrdil, da je dobil 27. marca «prijateljsko» poslanico predsednika Eisenhowerja. Nagibov odgovor je bil izročen danes ameriškemu poslaniku Cafferyju.

Še dve aretaciji v Zahodni Nemčiji

BONN, 11. — Stevilo aretiranih v Zahodni Nemčiji v zvezi z vohunsko organizacijo je danes narastlo na 37, ker so aretirali druga dva člana te organizacije.

Žalovanje za B. Kidričem
v jugoslovanski coni STO

BEOGRAD, 11. — Tudi prebivalstvo jugoslovanske cone je z veliko žalostjo sprejelo vest o smrti člana zveznega izvršnega sveta Jugoslavije, Borisa Kidriča. Uslužbenci in oficirji Vojne uprave JLA so poslali brzojavko maršalu Titu, v kateri izražajo sožalje ob izgubi njegovega najboljšega sodelavca. Brzojavko so poslali tudi zveznemu izvršnemu svetu; v brzojavki pravijo: «Zavedamo se, da ste z Borisom Kidričem izgubili svojega zvestega in enega najboljših sodelavcev. Revolucionarni lik tovariša Kidriča nam bo primer in spodbuda pri našem delu v službi domovine. Pridružujemo se splošni žalosti naših narodov».

V sožalni brzojavki okrajnega ljudskega odbora zveznemu izvršnemu svetu pa je rečeno: «Prerana smrt požrtvovalnega neutrudnega in nesebičnega borca za socializem nas je globoko presunila. Tov. Kidrič nam je bil vedno ob strani pri naših naporih za postavitev temeljev nove družbe». Člani Zveze komunistov iz Izole so z brzojavko izrazili sožalje izvršnemu odboru Zveze komunistov Jugoslavije. Brzojavke so poslali tudi predstavniki oblasti in organizacij iz Buj in raznih drugih krajev.

Predsedstvo okrajnega ljudskega odbora v Kopru je v znak žalovanja za pokojnim članom zveznega izvršnega sveta Borisom Kidričem odpovedalo do nadaljnjega vse zabavne prireditve, na javnih prostorih so razobešene žalne zastave.

Revolucionarni borec

Boris Kidrič se je rodil 10. aprila 1912 na Dunaju. Gimnazijo je dokončal v Ljubljani, nato pa je študiral kemijo na ljubljanskem in pariškem vseučilišču. Ze v nižji gimnaziji je začel sodelovati v politični borbi proti reakciji in fašizmu. V 16. letu starosti je postal član SKOJ, leta 1928 pa je bil sprejet v članstvo KPJ. Jugoslovanska reakcija ga je preganjala celo v inozemstvu, kjer je nekaj časa živel. Prvič je bil aretiran in obsojen na eno leto zapora, ko mu je bilo 17 let. Leta 1935 je postal sekretar SKOJ in na tej dolžnosti je ostal do aretacije leta 1936, ko je bil spet obsojen na eno leto zapora. Nato je živel kot politični emigrant v inozemstvu, v Jugoslavijo pa se je vrnil leta 1939. Od polovice leta 1940 je živel v ilegali. Ko so fašistične čete vdrle v Jugoslavijo, je Boris Kidrič skupaj s Kardeljem organiziral osvobodilno fronto. Med NOB je bil politični sekretar izvršnega odbora OF, nato pa prvi politični komisar glavnega štaba NOB in PO Slovenije.

Od leta 1935 je bil kandidat za člana CK KPJ, član pa je postal leta 1940. Na petem kongresu KPJ, so ga izvolili za člana politbiroja, na šestem kongresu pa v izvršni odbor CK ZKJ.

Boris Kidrič je sestavil prvo vlado ljudske republike Slovenije 5. maja 1945 v Ajdovščini. Leta 1946 je postal minister za industrijo in rudarstvo v zvezni vladi, kasneje pa predsednik gospodarskega sveta zvezne vlade. To svojo dolžnost je opravljal do meseca novembra lani, ko je moral zaradi bolezni v bolnico. Na zasedanju zvezne ljudske skupščine v januarju letos so ga izvolili za člana Zveznega izvršnega sveta. Kot minister za industrijo in kasneje kot predsednik gospodarskega sveta si je pridobil neminljive zasluge za naglo obnovo Jugoslavije, za izgradnjo industrije in za razvoj celotnega gospodarstva Jugoslavije.

Kaj je težjega na svetu
nego dati slovo lepim sanjam?
Fr. Ks. MESKO

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, nedelja 12. aprila
Jurij, Sava
Sonce vzide ob 5.26 in zatone ob 18.47. Dolžina dneva 13.21. Luna vzide ob 4.22 in zatone ob 17.25.
Jutri, ponedeljek 13. aprila
Ida, Zgodoj

OB SERIJSKIH ODPUSTIH V TRŽAŠKI INDUSTRIJI

ZASTARELOST INDUSTRIJSKIH NAPRAV GLAVNI VZROK MANJŠANJA ZAPOSLITVE

S pametnim izkoriščanjem lirskih fondov ERP in s pretrganjem gospodarske povezanosti z Italijo, bi se tržaška industrija lahko izognila krizi

V zadnjih mesecih se pogostoma bavijo vesti z odpusti v raznih tržaških podjetjih, kar se dogaja zlasti v mali in srednji industriji. Tako smo slišali o odpustih v podjetjih Beltrame, Flent, Kozman, Fonda, Sidemar, v ladjedelnici «Navale Giuliano» in drugod. V veliki delovni krizi je tudi ladjedelnica Sv. Roka v Miljah, v Tržaškem arzenalu pa pošiljajo delavce predčasno na letni dopust, ker nimajo kaj delati. Vse kaže, da se bo zmanjšala količina dela tudi v ladjedelnici Sv. Marka, kakor hitro bodo dokončali ladje, ki so v gradnji. Nova naročila namreč vsebujejo petrolejske ladje, ki zahtevajo mnogo manj delovne sile, saj je njihova notranja oprema kaj preprosta. Tako bodo odpadla tudi dela raznih zunanjih, zlasti mizarskih podjetij v ladjedelnici in se bo torej občutila kriza tudi izven ladjedelnic samih.

Bodoče perspektive dela in zaposlitve v tržaški industriji torej niso nič kaj rožnate. Industrijci, ki odpuščajo delavce, pravijo, da je razlog za odpuste pomanjkanje naročil. Sindikatom je v nekaterih primerih uspelo znižati število odpustov, kakor na primer v podjetju Kozman od 29 na 18, toda odpustov niso mogli preprečiti. Podjetje Sidemar pa je poslalo 31 delavcem odpoved in noče o znižanju odpustov nič slišati. Pri tem se izgovarja na znižanje cene staremu železu, ki ga pridobiva z demoliranjem ladij in ki ga tudi težko proda. Zaradi tega misli podjetje obdržati na delu manj kot polovico delavcev.

Kominformovski tisk meče krivdo za vse te odpuste predvsem na Schumanov plan, čeprav bi moral ta plan s čisto gospodarskega stališča biti za Italijo le koristen. Glavna krivda za pomanjkanje naročil ladjedelnicam in drugim obratom pa je v zastarelosti naprav, ki niso sposobne konkurirati z inozemsko proizvodnjo, kar velja seveda za Trst in za Italijo, ki sta žal ekonomsko tesno povezana. V istem položaju pa bi seveda bila industrija, tudi če bi ostali izven premogovno-železarskega «poola», kajti zastarele naprave ne dopuščajo konkurence z drugimi državami, torej tujih naročil. Avtarhija pa ni mogoča, saj primanjkuje osnovnih surovin. Seveda bi imela tržaška industrija lahko drug izhod in nabavljala surovine po ugodnih cenah iz zaledja. O tem pa ne marajo odločilni gospodarski krogi nič slišati, ker bi bilo to v nasprotju z njihovo politiko popolne odvisnosti od Italije.

Kot primer take politike nam služi železarska industrija ILVA. Tu prav sedaj obnavljajo Martinovo peč in koksarno ter gradijo nove naprave za aglomeracijo rud, toda z vsem tem bodo naprave razen aglomeracije še zelo zastarele v primerjavi z zapadnoevropsko industrijo. No, ko je na nedavni občinski seji svetovalka Gruber-Benco (PSVG) vprašala župana, zakaj ne obnovijo temeljiteje železarne, ji je župan odgovoril, da centralno vodstvo podjetja tega ne stori zaradi nestalnega političnega položaja v Trstu. Ta odgovor nam jasno razkriva namere in cilje industrijcev.

Prav zato pa ne moremo pričakovati zboljšanja gospodarskega položaja in možnosti zaposlitve ter moramo nasprotno računati z novimi odpusti, zlasti če pomislimo, da se bodo posledice zastarelosti industrijskih naprav in strojev vedno bolj občutile. Tržaška industrija pa bi se ob drugačni gospodarski politiki tej krizi vsekakor lahko izognila, saj smo tu razpolagali z velikim lirskim fondom ERP, ki bi ga bili morali v mnogo večji meri porabiti za obnovo industrije. Tako pa je šla večina tega denarja za posojilo, ki je služilo gradnji ladij, katere pa so večinoma odplule v Ženovo, tako da ni imelo od njih nobene koristi niti tržaško pomorstvo.

Pred obnovitvijo proge Jadran-Severna Evropa?

30. aprila otvoritvena vožnja «Asie» proti Daljnemu vzhodu

Kot poroča tržaška gospodarska agencija «Astra», bodo sredi maja po vsej verjetnosti obnovili že pred vojno dobro vpeljano pomorsko progo Jadran - Severna Evropa. Progo bo obnovila genovska pomorska družba Tirrenia in bodo ladje pristajale med drugim tudi v Londonu, Antwerpnu, Rotterdamu, Hamburgu, Emdenu itd.

Na novi progi bosta po vsej verjetnosti vozili dve ladji in če bo potreba kasneje tudi tretja. Ni nam znano, katero pristanišče bo začetna postaja nove proge (v poštev prideta Benetke in Trst), gotovo pa je, da bo nova proga šla tudi skozi vsa pristanišča Apeninskega polotoka, kot je to že urejeno za progo proti Daljnemu vzhodu.

* * *

Ista agencija poroča, da bo 30. aprila odplula iz Trsta na otvoritveno vožnjo proti Daljnemu vzhodu Lloydova motorna ladja «Asia». Ladja je popolnoma enaka kot «Victoria», ki je že odplula proti Daljnemu vzhodu in ima 11.600 ton. Za prvo vožnjo je že rezervirana precej prostora in številen tovor. Prvi dve postaji bo «Asia» napravila v Karachiju in v Bombayju.

Vsak po svojih močeh lahko pomaga slovenskemu revnemu dijaku. Najnižjo članarino Dijaške Matice, t. j. 10 lir mesečno zmore vsakdo. Po svobodni volji pa si vsak član lahko določi višjo članarino in sicer za redno članstvo do 100 lir, za podporno članstvo od 100 lir navzgor. Ustanovni člani vplačujejo enkratni znesek 10.000. lir. Pristop v članstvo Dijaške Matice torej ni vprašanje ekonomske možnosti, temveč merilo narodne in kulturne zavesti.

Dnevi red prihodnje seje tržaškega občinskega sveta

Tržaški občinski svet se bo sestal na redni seji prihodnji torek 14. t. m. Na seji bodo predložili svetovalcem v odobritev naslednje sklepe: imenovanje predsednika upravne komisije ACEGAT; imenovanje upravne komisije ACEGAT; ureditev zavarovanja voditeljev tramvajske službe ACEGAT; sporazum o filobusni progi št. 20; pogodba za reklamo na avtobusih, tramvajih in filobusih; revizija plačila za reklamo na avtobusni postaji; prilagoditev občinskih pokojnin; najetje zdravniške pomočnice za hišne obiske; določitev dnevnic za nekega občinskega uradnika-dnevničarja.

KRITIKE IN POROČILA

Dobro uspela akademija slovenskih srednjih šol

Sinoči je bila v popolnoma zasedeni dvorani Avditorija akademija slovenskih srednjih šol v Trstu. Akademija je dosegla res lep uspeh, kar je lahko v čast in ponos naše študirajoče mladine in njihovih profesorjev.

Akademija se je pričela s Cankarjevo besedo «Nebesa pod Triglavom» ob spremljavi simboličnih vaj v izvedbi gojencev nižje trgovske strokovne šole, ki sta jih vodila prof. Kavčič Hedviga in Pavletič Bojan. Sledil je nastop pevskega zbora nižje srednje šole, ki je pod vodstvom prof. Marije Župančičeve zapel 4 pesmi. Zlasti je ugajala Hajdrihova «Petelinova ženitev». Nižja industrijska šola se je predstavila s simboličnimi vajami «Mladi delavci» Vodil jih je prof. Bojan Pavletič. Višek akademija so bili trije belokranjski narodni plesi in Župančičeva «Duma». Belokranjske plese so v pristnih oblačilih izvajali učenci trgovske akademije ob spremljavi tamburic in petja. Vodila sta jih prof. Rado Lenček in Stane Starešinič. Bil je to res lep prizor, ki je občinstvo navdušil in so nastop morali ponoviti. «Dumo» je naštudiral prof. Jože Peterlin, glasbeno spremljavo pa Zdravko Ocvirk. Učenke nižje srednje šole so z ljubkostjo odplesale valček «Kjer narcise cveto». Koreografijo je po narodnih motivih naštudirala prof. Sonja Muhr - Saksida. Tudi to točko so na splošno željo ponavljali. Kot zadnji je nastopil pevski zbor učiteljišča pod vodstvom prof. Mirka Fileja. Zbor je odpel 4 pesmi. Zbor je številen in razpolaga z dobrim glasovnim materialom. Pevovodja ga ima v popolni oblasti in zna iz njega izvabiti kar je mogoče

O tej uspeli akademiji ki jo bodo danes ob 16.30 ponovili, bomo v prihodnjih dneh prinesli podrobnejšo oceno.

Nove knjige

Ljudske knjižnice

1. Cankar Ivan: Izbrano delo (V. zvezek) vsebuje nekatera najpomembnejša Cankarjeva dela, kakor: Martin Kačur. Poslednji dnevi Štefana Poljanca. Spomladi. Smrt in pogreb Jakoba Nesreče, Aleš iz Razora, Hlapec Jernej in njegova pravica. Dela Iv. Cankarja pomenijo še vedno neprekoseženi vrhunec slovenske pisateljske ustvarjalnosti.

2. Flaubert Gustave. «Gospa Bovaryjeva» je gotovo najdovršenejše delo velikega francoskega pisca, ki je nastalo iz pisateljevega prizadevanja, da v besedi prikaže resnično življenje. Roman je žalostna zgodba nerazumevane žene podeželskega zdravnika. Dejanje je pisano z objektivno okrutnostjo, nedostopno hladnostjo v fino opiljenem jeziku. Knjigo je prevedel Vladimir Levstik.

3. Wells H. G.: «Zgodba o nevidnem človeku» je knjiga znamenitega angleškega pisatelja fantastičnih povesti in romanov. Zgodba pripoveduje o znanstveniku in o njegovih drznih načrtih, ki jih bo izvršil s pomočjo svojega nenavadnega izuma. V tem sicer uspe, a obenem sproži strah in sovraštvo neštetih ljudi, ki niso mogli razumeti nedoumljive skrivnosti o nevidnosti. Padel je kot žrtev svojega poizkusa. To napeto Wellsovo zgodbo bodo zaradi njene nenavadne snovi nedvomno mnogo brali. Prevod iz angleščine (The invisible man) je oskrbel Pavel Holeček.

4. Verne Jules: «Potovanje na luno». To Vernovo delo je prvič izšlo leta 1865, in čeprav je odtedaj preteklo že nekaj desetletij je knjiga danes še zanimivejša kakor je bila takrat, kajti šele sodobni človek lahko pravilno oceni in občuduje proroški genij pisatelja, čigar napovedi uresničuje današnja moderna tehnika. Leta 1865, bralci še daleč niso slutili, da bo pariška univerza ustanovila po 90 letih stolico za raziskovanje medplanetarnih potovanj in da so Američani že pričeli prodajati vozovnice za potovanje na luno.

Razstava ameriške knjige

V zavezniški čitalnici, Ulica Trento 2, bodo otvorili v ponedeljek ob 17. uri «Razstavo ameriške knjige». Razstava, na kateri bo okoli 200 najboljših nedavno izšlih knjig, izbranih in odličnih bodisi po tiskarski zunanjosti bodisi po vsebini, bo dostopna občinstvu do sobote 18. aprila. Zanimiva knjižna razstava je razdeljena na razne oddelke. Kakih 50 medicinskih knjig bo nudilo obiskovalcem sodobno sliko zadnjih novosti ameriške medicinske znanosti. Približno prav toliko muzikalnih knjig bo nudilo popoln pregled zgodovine ameriške glasbe kot tudi ameriške folklore. Poleg tega bo razstavljenih okoli 100 knjig iz področja leposlovja, stavbarstva, tehnike, gospodarstva in industrijske organizacije. Med razstavo bo javnosti na razpolago katalog razstavljenih knjig.

GLEDALIŠČE VERDI

SKUPINA RICCI - MAGNI

Danes ob 17. uri zadnji nastop skupine s ponovitvijo Hartogove «Zakonske postelje».

DANES ZADNJI LJUDSKI SIMFONIČNI KONCERT

Kot je bilo že javljeno, bo danes ob 11. uri zadnji pomladanski ljudski simfonični koncert v izvedbi orkestra Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta L. Toffola in s sodelovanjem pianista Giorgia Vidussija. Izvajali bodo naslednji program: Parodi «Villanella», Gershwin «Koncert za klavir in orkester», Čajkovski «Simfonija št. 6» (Patetična).

V TOREK PRVI NASTOP «TEATRO D'ARTE ITALIANO»

Teatro d'Arte Italiano» pod vodstvom Vittoria Gassmana in Luigija Squarzina ter z osebami: Vittorio Gassman, Anna Proclemer, Elena Zareschi, Gianni Cavalieri, Carlo D'Angelo, Mario Feliciani, bo po uspeli turneji po Italiji nastopil prvič v torek s Shakespearovim «Hamletom» v prevodu Luigija Squarzina. Razen «Hamleta», ki bo nekajkrat ponovljen, bo skupina podala še: «Tiest» v obdelavi Gassmana in z izrednim sodelovanjem Hanibala Ninchija ter s Squarzinovo novostjo «Tri četrtine lune».

Predstave «Hamleta» se bodo začele ob 20.30, prodaja vstopnic za prvi dve predstavi pa se bo začela danes zjutraj pri blagajni gledališča Verdi.

Osvobodilna fronta

IV. OKRAJ

V sredo 15. t. m. ob 20. uri bo seja izvršnega odbora IV. okraja. Prosimo za točno udeležbo.

Izleti

PRENESEN IZLET MOTOKLUBA «JADRAN»

Motoklub «Jadran» z Opčin obvešča vse svoje člane, da je dvodnevni izlet v Ljubljano, zaradi tehničnih ovir prenesen na nedeljo 19. t. m.

Razna obvestila

TRŽAŠKI FILATELISTIČNI KLUB «L. KOSIR»

Danes od 9.30 od 13. ure običajni filatelistični sejem. Članom se bodo delile znamke in številka 3 Nove filatelije.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo, Ul. L. Bernini 4; Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE
pripravlja premiero farse v treh dejanjih Nicola Manzarija
„Mrtvi ne plačujejo davkov"

SLOVENSKO GLEDALIŠČE KOPER

PREMIERA
torek 14. aprila 1953 ob 20. uri

PONOVITEV
sreda 15. aprila 1953 ob 20. uri

KLABUND - ŽUPANČIČ

„KROG S KREDO"

Kitajska igra v štirih dejanjih (petih slikah)

Režija: IGOR PELAN — Scena: inž. arh. VIKTOR MOLKA — Scenska glasba: VLADIMIR LOVEC

OSEBE:

Čang-Haitag — Marga Filec; gospa Čang, njena mati — Lojzka Gabrovec: Čang-Ling, njen brat — Ivo Pušnar; Tong, zvodnik — Evgen Frelih; princ Pao — Viljem Tomšič; mandarin Ma — Janez Varšek; Yu-Pei, njegova žena — Stana Mlakar; Čao, tajnik pri sodišču — Ernest Zega; Ču-Ču, višji sodnik — Oskar Venturini; babica — Majda Skrbinšek; prvi kulij — Lojze Usenik; drugi kulij — Slobodan Koren; pesnik — Igor Pelan.

Vojaki, sodni uradniki, dete.

Godi se: Prvo dejanje v čajnici, drugo na vrtu in na verandi pri Maju, tretje na sodišču, četrto v cesarski palači.

Razsvetljava: Zmago Slavec. **Kostimi:** Mija Jarčeva. **Sepetalec:** Sedlar Lojzka. **Inspicient:** Lojze Usenik.

Ples sestavil Hiti Slavko.

Prosvetno društvo «IVAN VOJKO» s Proseka - Kontovela

PONOVI

danes 12. aprila 1953 ob 20. uri v dvorani na Kontovelu

spevoigro narodnih in ponarodelih pesmi v dveh slikah

"LOJTRCA"

Scenarij je napisal in režira Lojze Cijak, zbral, priredil in dirigira Viktor Čermelj.

Sodelujejo solisti, orkester in mešani pevski zbor «Ivan Vojko», ki izvaja nekaj novih pesmi.

Naročnina Primorskega dnevnika za JUGOSLAVIJO

posamezna številka din 10.—
mesečna naročnina din 210.—

Naročila sprejema Agencija dem. inoz. tiska Ljubljana, Trg Revolucije 19. Poštni predal 198 — Tel. 20-009. Naročnino vplačajte na tek. rač. št. 606-T-892

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROKE: elektricist Luciano Stefani in učiteljica glasbe Nives Toscan, šofer Silvano Premuti in uradnica Maria Del Zio, šofer Renato Sirotich in šivilja Vittoria Bersenda, šofer Renato Cosic in gospodinja Italia Chisena, težak Stanislav Zgonc in gospodinja Vlasta Sosič, prodajalec Stello Lucci in gospodinja Veneranda Rosin.

UMRLI SO: 32-letni Marco Coslovich, 67-letna Francesca Ganan vd. Serra, 61-letni Francesco Stokelj, 84-letna Carolina Sajn vd. Trampuž.

LOTERIJA

ROMA	61	65	19	6	56
PALERMO	81	68	3	85	43
CAGLIARI	17	13	51	73	76
VENEZIA	81	83	43	69	67
NAPOLI	84	27	80	67	82
FIRENZE	67	38	53	33	16
MILANO	22	55	87	34	33
TORINO	81	62	75	44	80
GENOVA	71	67	55	73	33
BARI	68	81	32	77	76

Mali oglasi

PRAZNO 4 do 5-sobno stanovanje ali vilo kupim. Ponudbe na upravo našega lista.

ODDAM ŽE UREJEN LOKAL v Trstu, primeren za trgovca, ki ga lahko uporabi za skladišče, po potrebi tudi za avto. Naslov na UPRAVI LISTA. Ul. Sv. Frančiška 20-III.

«GUZZI 250» v dobrem stanju prodam. Telefonirati dnevno na tel. štev. 93-808.

ŽENSKO KOLO, popolnoma novo športno s prestavami, kupim. Ponudbe na: Ljubljana p.p. 198 pod Volsit-drap.

PRODAM OMARE, PISALE MIZE, omare na rolo od 9. do 13. in od 16. do 18. ure. Naslov na upravi našega lista.

ZDRAVNIK
dr. FRANC GRUDEN
specialist za ustne in zobne bolezni je odprl svojo ordinacijo v Nabrežini št. 80 (v svoji hiši)

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
Eninpoldnevni izleti 25. in 26. aprila v
POSTOJNO
ŠTANJEL
RIHEMBERK
DORNBERG
MATERIJO
SLIVJE
Vpisovanje do četrtka 16. t. m.
OD 2. DO 6. MAJA 1953 IZLET V
SPLIT
OD 9. DO 11. MAJA IZLET NA
ZAGREBŠKI VELESEJEM
Vpisovanje pri «Adria-Express» — Ul. F. Severo 5-b — Tel. 29243 od 29. aprila dalje.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 5939.
Prokurator RAVNIK

IZKUŠENA BABICA
sprejema porodnice na domu
TRST
Ul. Crispi št. 50

AVTOMOBILE ODDAJA V NAJEM
za prevoz potnikov na STO in v inozemstvo
Franc Lipovec
TRST - UL. TIMEUS ŠT. 4
Tel. 90296 - urad
Tel. 33113 - dom
CENE UGODNE

MEHANIČNA DELAVNICA
za avtomotorje - scooterje in bicikle
ANTON KLINC
SV. KRIZ št. 310.

DVOSOBNA in TROSOBNA STANOVANJA
po zakonu ALDISIO
pri Sv. Jakobu.
Prijave sprejema od 16. do 19. ure
adm. MICHELUZZI — Trst - Ul. Rossetti 59
Tel. 93-050

GOSTILNA V PRAPROTU
obvešča svoje cenjene goste, da ima na razpolago pristen teran, buteljke belega vipavskega vina, izboren surov in kuhan pršut in prvovrstno žolco.
Obiščite nas in boste zadovoljni.
Praprot (gostilna)

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so izkazali poslednjo čast našemu najdražjemu

Ivanu Douganu

Užaloščena žena Amalija in sin Anton

KINO

Rossetti. 14.00: «Krila bodočnosti», Ann Todd, Ralph Richardson, Dinah Sheridan.
Excelsior. 15.00: «Hiša uroka», Joseph Cotten, Barbara Stanwyck, Lotus Colhern.
Nazionale. 14.00: «Ivanhoe», Robert Taylor, Elisabeth Taylor, Joan Fontaine. Barvni film.
Fenice. 15.00: «Nemirna meja», Joseph Cotten, Shelley Winters, Scott Brandy. Barvni film.
Filodrammatico. 14.30: «Jetniki močvirja», Jean Peters, Jeffrey Hunter, Walter Brennan. Barvni film.
Arcobaleno. 14.30: «Ženska z železno masko», Luis Hayward, Patricia Medina. Barvni film.
Astra Rojan. 14.30: «Pariz je vedno Pariz», A. Fabrizi, Lucia Bose, Ave Ninchi.
Grattacielo. 14.00: «Koenigsmark», Pampanini, J. Pierre Aumont.
Alabarda. 14.00: «Misourski lovci», Clark Gable, Ricardo Montalban, Maria Helena Marques. Barvni film.
Ariston. 14.00: «Za vedno te bom imel», Esther Williams. Barvni glasbeni film.
Armonia. 14.00: «Zmaga nad mračnjaštvom», A. Kennedy, P. Dow.
Aurora. 14.30: «Pojoč pod dežjem», Gene Kelly, Debbie Reynolds, Donald O'Connor. Uspeh glasbe; barvni film.
Garibaldi. 13.30: «Slepa ženska iz Sorrenta», Antonella Lualdi, Paul Campbell, Vera Carmi.
Ideale. 14.30: «Prevara», N. Gray, G. Ferzetti. Del filma je bil sneman v Trstu.
Impero. 14.15: «Predsednica», Silvana Pampanini, Carlo Dapporto. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Italia. 13.30: «Drugi časi», Gina Lollobrigida, Amedeo Nazzari.
Viale. 14.30: «Šakali v senci», Van Heflin, Evelyn Keyes.
Kino ob morju. 14.30: «Nancy gre v Rio», Jane Powell, Ann Sothern. Barvni film.
Massimo. 14.30: «Jetniki teme», Milly Vitale, Folco Lulli, Armando Francioli.
Moderno. 14.00: «Srečen čas», Charles Boyer, Louis Jourdan, Linda Christian. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Savona. 14.00: «Svet v mojih rokah», Gregory Peck, A. Blyth. Barvni film.
Secolo. 14.00: «Saga o Forsythih», Errol Flynn, Greer Garson.
Vittorio Veneto. 14.00: «Če me ljubiš, oprosti mi», L. Young, Jeff Chandler.
Ferroviario. 14.30: «V imenu Boga», John Wayne, Pedro Armendariz Barvni film.
Azzurro. 14.00: «Okinava», Richard Widmark. Barvni film.
Belvedere. 14.00: «Princ tat», Tony Curtis, Piper Laurie. Barvni film.
Marconi. 14.00: «Tam kjer reka pada», James Stewart, Arthur Kennedy. Barvni film.
Novo cine. 1400: «Postopač na francoskem dvoru», Ronald Colman, Frances Dee.
Odeon. 13.45: «Najlepša», Anna Magnani, Walter Chiari, Zgodba matere, ki preveč ljubi svojega otroka.
Radio. 14.30: «Krinka maščevalca», John Derek, Antony Quinn.

RADIO

NEDELJA, 12. aprila 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

8.00 Poročila. 8.15 Jutranja glasba. 8.30 Za naše kmetovalce. 9.00 Mladinska oddaja: Revček Andrejček. 13.30 Poročila. 13.45 Glasba po željah. 15.00 Od Triglava do Jadrana: Po Primorski v glasbi in besedi. 17.30 Popularne dalmatinske in medjimurske narodne pesmi. 18.30 Mešani zbori pojo skladbe jugoslovanskih avtorjev. 1900 Večerne vesti. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

8.30 Lahke melodije. 8.45 Kmetijska oddaja. 9.15 Slovenske pesmi. 9.45 Glasba za godbe na pihala. 11.15 Chopinovi studiji. 11.30 Oddaja za najmlajše. 12.00 Vesela glasba. 12.15 Od melodije do melodije. 13.00 Glasba po željah. 14.30 Parada lahkih orkestrov. 15.00 Naša mladina pred mikrofonom. 15.20 Polke in mazurke. 15.30 Pestra operna glasba. 16.00 Malo za šalo — malo zares. 16.30 Glasba iz revij. 17.00 Priljubljene melodije. 17.25 Koncert angleške vojaške godbe Northstaffordshirskega polka. 18.10 Plesna čajanka. 18.30 Lepe melodije, lepi glasovi. 19.00 Iz filmskega sveta. 20.00 Slovenski motivi. 20.30 Športna kronika. 21.00 Mozart: Koncert št. 5 za violino in orkester. 21.24 Schubert: Rondo brillante. 21.30 Izbrana lirika. 21.40 Musorgski: Boris Godunov, 1. in 2. dejanje. 23.30 Polnočna glasba.

TRST I.

8.45 Odlomki iz oper. 9.40 Igra godba na pihala. 11.15 Glasba po željah. 13.30 Iz tedenskih sporedov 16.30 Prenos z nogometne tekme. 17.30 Prenos iz Rima simfonični koncert, dirigira André Cluytens. 21.00 Deset pesmi.

PONEDLJEK, 13. aprila 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 11.00 Koncert orkestra JLA iz Portoroža. 11.30 Žena in dom. 13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.40 Domači zvoki. 17.30 Valčki, mazurke in polke. 18.15 V šaljivi popevki skozi svet. 19.00 Večerne vesti. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Zabavna glasba. 12.10 Za vsakega nekaj. 13.00 Popoldanski koncert. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Lahke melodije. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Sibelius: Koncert v d-molu. 18.48 Skladbe za harmoniko. 19.00 Mamica pripoveduje. 19.15 Priljubljene melodije. 20.00 Pestra operetna glasba. 20.30 Športna kronika. 20.40 Lahke melodije. 21.00 Književnost in umetnost. 21.30 Komorna glasba. 22.00 Musorgski: Boris Godunov, 3. in 4. dejanje. 23.32 Polnočna glasba.

TRST I.

11.30 Beethoven: Prva simfonija v C-duru. 14.00 Igra pianist Alberto Semprini. 17.30 Za vsakogar nekaj. 21.05 Koncert operne glasbe, dirigira Tito Petralia, prenos iz Turina.

Trn v peti...

«Giornale di Trieste» bi ne bil to kar je, namreč glasilo najbolj strupenega italijanskega šovinizma in protislovenskega sovraštva, če ne bi vsak dan v vsaj nekaj vrsticah naperil ost svoje krščanske ljubezni proti tržaškim Slovencem in še tistim redkim slovenskim institucijam, ki nam jih dopuščajo najbrž samo zato, da lahko potem kričijo, da imamo vse in še preveč.

Tako smo lahko včeraj zasledili v njem prituhnjeni napad na slovensko radijsko postajo, za katero se skozi usta «številnih meščanov» sprašujejo, kako dolgo misli sploh še obstajati, saj da je za tisti ja ali ne, stoti del tržaškega prebivalstva, ki da jo posluša, več kot zadosti koprska postaja.

Taki izbruhi slovenofobije pri naših šovinističnih someščanih (ne številnih na srečo in v pretežni meri importiranih iz spodnjega dela škornja) so kaj dober znak, kaj bi od sedanjih drobtinic narodnih pravic, ki jih še uživamo, ostalo, če bi se uresničili nameni italijanskega iredentizma in če bi nam zopet bila dana milost, uživati sadove dvatisočletne rimske civilizacije.

In potem se ti pojavi še nekakšen «Timesov» dopisnik, ki brez sramu piše o zatiranju Italijanov v coni B in o svobodi Slovencev v coni A....

Izmenjava britanskih čet na Tržaškem ozemlju

Prvi bataljon north-staffordshirskega polka bo v juniju zapustil Trst, kjer je nastanjen v vojašnici v Lazaretu in se vrnil v Združeno kraljestvo. Bataljon bo nato ostal kratek čas pri svojem domačem kadru v whittingtonski vojašnici v bližini Litchfielda v Staffordshireu

Konec maja pride v Trst prvi bataljon suffolkškega polka, ki bo prevzel mesto northamptonshirskega polka, kateri bo odšel malo prej. Sledil bo v juniju drugi bataljon lancashirških strelcev, ki bo zamenjal northstaffordshireški polk pred njegovim odhodom na Korejo.

OB ŽUPANOVEM POROČILU O STANOVANJSKEM VPRAŠANJU

Vprašanje izplačil „Aldisio" res tik pred dokončno rešitvijo?

Župan v svojem poročilu zagotavlja, da je italijanska vlada odobrila izredno nakazilo 800 milijonov lir za kritje primanjkljaja v skladu posojil «Aldisio»

V svojem poročilu o stanovanjskem vprašanju v tržaški občini je župan Bartoli govoril tudi o načrtu «Aldisio». Zidanje stanovanj s posojili «Aldisio» je bilo v zadnjih mesecih predmet velikih razprav in polemik v tržaškem tisku. Vsem je že znana kriza v katero je zašla gradnja stanovanjskih hiš po načrtu «Aldisio», zaradi zapore izplačila posojil, ki so jo povzročili rimski funkcionarji pri Zavezniški vojaški upravi.

Vsem je tudi znano da je do konca preteklega leta, predvsem pa do prevzema oblasti po rimskih funkcionarjih pri ZVU, finansiranje posojil «Aldisio» redno delovalo in nihče se ni zaradi izplačil posebno pritoževal. Proti koncu meseca novembra preteklega leta pa so bila na ukaz omenjenih funkcionarjev vsa izplačila posojil ustavljena. Kljub temu, da so že ob začetku leta obljubljali takojšnjo rešitev tega vprašanja, ki prizadeva na stotine tržaških družin, ki so vložile v zidanje stanovanj vse svoje prihranke, je danes položaj zidanja po načrtu «Aldisio» še vedno nerešen.

Vsi, od župana pa do raznih šefov oddelkov Zavezniške vojaške uprave, samo obljubljajo rešitev. Vsi govorijo o stotinah milijonov, ki naj bi jih dala «skrbna madrepatrija» za Tržačane, da bodo lahko imeli svoje dostojno stanovanje. Toda stanje je vedno isto, kot pred štirimi meseci. Nad 30 večjih stanovanjskih hiš, ki so delno že sezidane, čaka na nadaljevanje del zaradi pomanjkanja denarja. Pristojni uradi «rešujejo nove prošnje», ko niti za stare, ki so bile že sprejete, nimajo denarja.

Zgornji položaj zidanja stanovanjskih hiš po načrtu «Aldisio» je prizadel tudi zidarska podjetja, ki so že vnaprej vložila določene vsote denarja za zidanje posameznih hiš, povzročil je veliko število brezposelnih zidarjev in pomanjkanje dela v malih industrijskih podjetjih in v obrtništvu, ki so tesno povezani z instalacijskimi deli v novih hišah in z opremo stanovanj. Vse to je seveda povzročilo tudi veliko gospodarsko škodo mestu, ki že itak preživlja kronično gospodarsko krizo.

Na vse to pa je župan Bartoli v svojem poročilu ugotovil, da se vprašanje «Aldisio», bliža dokončni rešitvi. Poročilo pravi, da je bilo do sedaj (v letu 1952-53) dokončno in začasno sprejetih 1124 prošenj, za skupni znesek 2 milijardi 400 milijonov lir posojil. Od teh je bilo prav dokončno sprejetih (s podpisom pogodbe) 769 prošenj. Ta številka odgovarja povprečno številu stanovanj, ki so jih do sedaj že sezidali in ki so v gradnji.

«V tem poročilu vam lahko sporočim pomirljivo vest. Obveščam vas, da je italijanska vlada, s podporo krajevne civilne uprave, odobrila izredno nakazilo 800 milijonov lir v korist posojil po načrtu «Aldisio» za dopolnitev obstoječega primanjkljaja».

Dalje je župan sporočil, da se pričakuje tudi nakazilo za drugo letošnje šestmesečje, s katerim se lahko računa, da bo sklad za posojila «Aldisio» popolnoma uravnovešen in da se bo izdajanje posojil popolnoma normaliziralo. Nato poudarja, da je danes važno predvsem to, da se pregled novih prošenj nadaljuje, kakor se tudi nadaljuje sprejem novih prošenj za posojila «Aldisio».

Z zadoščenjem sporočamo «razveseljivo» županovo vest o izrednom nakazilu denarja za kritje primanjkljaja v plačilnem skladu posojil «Aldisio», ker vemo, da bo to zanimalo vsakega, ki ima s tem opravka, ki čaka na izplačilo posojila in vse tiste, ki nameravajo na novo vložiti prošnjo zanj. Upajmo, da bo to vprašanje izplačil posojila «Aldisio» vendar rešeno in da nam ne bo treba več o tem pisati.

Za sedaj pa ne moremo mimo ugotovitve, da župan v vsem svojem poročilu ni našel niti besede, da bi obrazložil resnične vzroke krize, ki je nastala pri zidanju stanovanj po načrtu «Aldisio». Zato še enkrat ponavljamo, kar smo že večkrat napisali, da je bila zaradi zapore izplačila posojila «Aldisio» povzročena velikanska škoda tako posameznim osebam, kakor tudi podjetjem in splošnemu tržaškemu gospodarstvu.

Kdo bo vso to škodo poravnal? Kaj pravijo o tem tisti rimski funkcionarji, ki so odgovorni za nastali položaj? Ali ni njihova dolžnost, da o vsem tem kar se je zgodilo na področju «Aldisio», obvestijo javnost in povedo resnične vzroke omenjene krize?

Natečaj

za preprosto pohištvo

Center za gospodarski razvoj Trsta je razpisal natečaj za izdelavo načrtov za preprosto in praktično pohištvo, ki ga bo mogoče izdelovati in prodajati kot kvalitetno in po dostopnih cenah in ki bo primerno za opremo manjših stanovanj. Natečaja se lahko udeleže arhitekti, risarji, dekoraterji, kvalificirani študenti, pristojni v Trstu ali pa v Italiji. Natečaj, ki obsega 24 nagrad za skupnih 2.550.000 lir se nepreklicno zaključi 16. maja 1953. Kdor želi pri njem sodelovati lahko zahteva uradni razpis in vsa pojasnila na centru za gospodarski razvoj Trsta v Ul. Genova 9.

VČERAJ V ZGODNJIH JUTRANJIH URAH

S hitrostjo nad 70 km težak tovornik v obcestni zid

Nezgodo, ki je povzročila okrog 3 milijone lir škode, je povzročila okvara zavor in le duhaprisotnosti šoferja se je zahvaliti, da ni bilo smrtnih žrtev

Protagonista hudega trčenja sta bila včeraj navsezgodaj dva šoferja, oba stanujoča v Benetkah, ki sta se pripeljala s težkim tovornikom s prikolico v naše mesto. K sreči sta se oba šoferja rešila brez poškodb, medtem ko je tovornik utrpel ogromno, baje dvomilijonsko škodo.

Po Ul. F. Severo sta včeraj zjutraj okoli 6. ure vozila s težkim tovornikom, ki je bil naložen z materialom namenjenim družbi TELVE, 37-letni Guido Cavallin, iz Benetk, lastnik tovornika in drugi šofer, 25-letni Giacomo Baldan, stanujoč v bližini istega mesta. Komaj je Cavallin zavozil po Ul. F. Severo mimo vojaške bolnice, je hotel zamenjati prestave, vendar je z grozo opazil da mu sklopka ne deluje. To je takoj povedal drugemu šoferju in istočasno zavrl. Avto pa je vseeno nadaljeval z brzino, ki se je zaradi strmine še stopnjevala. Cavallin, ki je bil za volanom je takoj opazil, da je položaj brezupen ter je svojemu tovariu naročil, naj skoči iz kabine. Baldan ga je ubogal in srečno stopil na cesto ter z grozo opazoval, kaj se bo zgodilo. Cavallin, ki je verjetno duhaprisoten mož, je v bližini sodniške palače opazil, da je na desni strani ceste zid ter je s težkim vozilom zavozil proti pločniku. Zaradi hitrosti je tovornik skupno s prikolico zavozil na pločnik in Cavallin, ki je bil še vedno v šoferski kabini je volan počasi obračal proti zidu. Tedaj je skočil tudi on iz kabine, medtem ko je tovornik treščil s prednjim delom v zid kratke ceste, ki veže Ul. F. Severo z Ul. Romagno. Zaradi silovitega trčenja se je prikolica odlopila, medtem ko je sunek odbil prednje kolo tovornika, ki se je nato po kratki vožnji ob zidu prevrnilo na svoji levi strani poševno na cesto. Takoj nato so prišli na mesto agenti prometne policije in gasilci, ki so začeli čistiti cesto, na kateri je ležal material.

Material so kmalu nato odpeljali s tovorniki družbe Telve, ki je bila obveščena o nezgodi. Kakor kaže, je bil ves material delno poškodovan in neuporabljiv ter znaša škoda približno pol milijona lir. Cavallinov tovornik pa je utrpel okoli 2.000.000 lir škode, vendar je mož s svojo prisotnostjo duha brez dvoma preprečil hujšo nesrečo, kajti če bi tovornik nadaljeval vožnjo s hitrostjo nad 70 km na uro, do izredno prometnega Trga Dalmazia, bi bila škoda brez dvoma večja in ni izključeno, da bi morali registrirati tudi kakšno človeško žrtev.

Prometni nesreči s kolesom in motorjem

S prognozo okrevanja v 8 ali 10 dneh so sprejeli na I. kirurškem oddelku 18-letnega Sergija Marsiča iz Stramarja, kateremu so ugotovili razne praske in udarce na ličnici, zatilniku in po desni roki. Ob prihodu v bolnico je mladenič izjavil, da je med vožnjo s svojim kolesom z motorjem vrste cucciolo po Ul. Flavia, v bližini Oreha izgubil ravnotežje in padel na tla.

* * *

Med vožnjo s fiatom 500 po cesti, ki z Opčin pelje v Repentabor sta 22-letna Ada Cotterle iz Ul. Gatteri in 50-letni Marino Zorzin iz Ul. Commerciale, ki sta bila v avtu, iz neznanih razlogov trčila v obcestni kamen na levi strani ceste. Ker sta bila po trčenju oba ranjena, so ju z rešilnim avtom odpeljali v bolnico, kjer so oba pridržali na opazovalnem oddelku, prvo zaradi podpludbe na čelu ter prask po bradi in kolenu, drugega pa zaradi praske na čelu in levem kolenu. Medtem ko bo Cotterleva okrevala v 5 ali 7, bo Zorzin okreval v 7 ali 10 dneh. Ponesrečenca se nista spominjala, ali pa nista hotela povedati, kdo je vozil avto. Oba sta imela vozno dovoljenje.

Težak hladilnik delavcu na nogo

Med nakladanjem težkega hladilnika na tovornik pred mizarsko delavnico «Toso» v Ul. Raffineria je težko breme zdrsnilo z rok delavcem in padlo na 38-letnega Stanislava Gerlanca s Kontovela, ki je zaposlen kot mizar v Tosovi delavnici. Takoj po nezgodi so Gerlanca odpeljali v bolnico, kjer so ga morali zaradi hudega udarca na kolenu, verjetnega zloma stegnenice desne noge in drugih poškodb na nogah, sprejeti na ortopedskem oddelku. Če ne bo komplikacij bo Gerlanc okreval v 20 ali najkasneje v 40 dneh.

TROMESEČNI PROMET SKOZI JAVNA SKLADIŠČA

Zabeležen padec prometa nekaterih dragih blag

Pičli prihodi žitaric in premoga, lesa in avstrijskih končnih izdelkov

V prvih treh mesecih tekočega leta je tranzitni pomorski promet skozi Javna skladišča dosegel sledeči obseg v tonah (ni upoštevan promet pristanišča s petrolejem in promet z lesom, ki gre skozi industrijsko pristanišče):

meseci	prihodi	odhodi	skupaj
januar	44.000	119.000	163.000
februar	39.000	151.000	190.000
marec	62.000	69.000	131.000

Kot vidimo, se je v marcu močno znižalo število ton pripeljanega in odpeljanega blaga. Promet je padel zaradi izredno nizkih prihodov žitaric (komaj 25.000 ton) in zaradi majhnega deleža premoga. Lahko pa upamo, da se bo promet z žitaricami v tekočem mesecu povečal in da se bo obseg prometa vsaj nekoliko popravil, saj pričakujejo večje pošiljke amoniakovega nitrata, magnezita in premoga.

Že v marcu so zabeležili izredno visok porast prometa z amoniakovim nitratom avstrijskega izvora. Promet z lesom pa je še vedno zelo nizek, čeprav se je v marcu nekoliko dvignil. V prvih treh mesecih so pripeljali sledeče količine lesa: januarja 18.000 ton, februarja 13.000 ton, marca 20.000 ton.

Tržaške gospodarske kroge zaskrblja ne samo padec celokupnega obsega prometa, temveč zlasti kriza prometa z lesom in v zadnjih časih prvič zabeležen padec prometa nekaterih bogatih blag in zlasti avstrijskih končnih izdelkov.

Razdelitev podarjene kave 33 podpornim ustanovam

Na pobudo predsednika državne zveze proizvajalcev kave v Kolumbiji Artura Gomeza in gospodarskega zastopnika republike Kolumbije v Milanu Vailatija je consko predsedstvo sprejelo 20 vreč kave, skupno 1325 kg, da jih razdeli raznim podpornim ustanovam. ZVU je kavo oprostila carine (660.000 lir), consko predsedstvo pa je plačalo razne druge stroške.

Včeraj zjutraj je conski predsednik ob navzočnosti drugih predstavnikov oblasti razdelil kavo 33 podpornim ustanovam, ki štejejo 4.356 oskrbovancev, in «krvni banki».

Narod brez mladine je narod brez bodočnosti!

Narod brez izobražene mladine je narod z umirajočo kulturo. K izobrazbi slovenske mladine pomaga «Dijaška Matica». Zato pomagajmo «Dijaški Matici» in postanimo njeni člani.

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob bridki izgubi našega očeta

ALOJZIJA ŠKAMPERLA

se najtopleje zahvaljujemo

Družina Škamperle

Repentabor 11.IV.1953

Naš tedenski pregled

Zdaj, ko to pišemo, se je senzacija sicer že malo polegla, vendar je nenadni in nepričakovani razplet zdravniške afere v Moskvi še zdaj aktualen in obenem trd oreh predvsem za tiste, ki so jih naučili slepo verovati vse, kar je bilo slišati s kremeljskega katedra. V kratkih treh mesecih so se res stvari nekajkrat čudno spremenile: ljudje, ki so uživali največje politično in strokovno zaupanje, da so lahko vodili posebno kremeljsko bolnico za najvišje paciente, so nekje v januarju iz kapacitet sovjetske medecine in več kot neoporečnih državljanov na lepem postali kanibali in izmečki človeške družbe, v začetku aprila pa spet vsega spoštovanja vredni ljudje in najboljši zdravniki, kar jih premore svet.

In zakaj vse to? Ker je bilo v nekdanjem ministrstvu za državno varnost nekaj «zločinskih pustolovcev», ki so si izmišljevali lažne obtožbe in blatili sovjetsko državo», najbrž zato, da bi se prerinili nekoliko više na hierarhični lestvici. Čeprav kaj takega v do skrajnosti zbirokratizirani državi, kot je ZSSR, ne bi bilo nič nenavadnega in se zaradi prevelike vneme tudi dogaja (samo na tako pri vrhu), je razlaga vendarle preveč naivna, da bi ji kdo verjel — zlasti pa še v ZSSR, kjer že dvajset let jusitično morijo nadležne ljudi z obtožbami ,ki so za las enake. O tem bi vedel marsikaj povedati na primer Višinski, sedanji predstavnik ZSSR pri OZN (kjer se mora, čuden slučaj, spet ukvarjati z «medicinskimi» zločini — z bakteriološko vojno na Koreji) in nekdanji glavni tožilec na velikih procesih tridesetih let. Kaj malega bi o tem lahko povedal tudi tožilec na praškem procesu proti Slanskemu in Clementisu, kjer so obtožence med drugim dolžili, da so hoteli postaviti Gottwaldu za zdravnika «znanega sionističnega agenta», da bi ga spravili na oni svet.

Potem: budno oko sovjetskega zakona je odkrilo, da se je zdravnikom zgodila krivica, sovjetska pravica pa ne dopušča, da bi se krivica godila komur koli. In tako naj bi bila «zdravniška afera» dokaz — za spoštovanje zakona in ustave v ZSSR! Pri tem pa je bilo oko sovjetske pravice tako budno, da je opazilo celo, da je v ječi petnajst zdravnikov in ne devet, kot je bilo uradno javljeno, in da je bil januarja minister za državno varnost Ignatjev, čeprav je formalno to mesto zavzemal nekdo drugi, ki ni bil nikoli postavljen (kot Ignatjev ni bil nikoli uradno postavljen za ministra), pa je kljub temu storil kdo ve kakšen konec, ne da bi kdo vedel, zakaj.

Pa si zamislimo, da bi to «budno oko» nekoliko zakasnilo (ali pa, če hočemo biti hudobni, če medtem ne bi bil nihče umrl) in bi že prišlo do procesa proti «morilcem», «ljudožrcem» in «izvržkom». Ni dvoma, da bi vsi lepo priznali svojo krivdo, da bi pripovedovali o svojih najstrašnejših grehih z istim monotonim, ubitim glasom kot na primer Slansky, da bi morda celo prosili za vešala — in da bi bili danes že mrtvi. Kominformovski tisk v vsem svetu bi proslavljal trdo roko sovjetske pravice in se s hijenskim užitkom zagrizel v devet ali petnajst ljudi, ki so se sami obdolžili najhujših zločinov in ki so bili živi mrtveci od dne, ko so stopili pred sodišče.

Pri vsem tem pa nihče v svetu ne ve, ali so kremeljski zdravniki krivi ali nedolžni, ali so res opravljali samo zdravniški poklic, ali pa so tudi pomagali spravljati ljudi na oni svet — in koga. (To je morda še najvažnejše vprašanje). Ugotovimo lahko samo to: sovjetsko pravosodje se igra z objektivno resnico kot otrok z žogo.

V procesi proti Slanskemu, Clementisu, Rajku, Kostovu, Dzodzeju (ta je bil sicer popolnoma tajen in je svet zanj izvedel šele, ko je bil Koči Dzodze že obešen)? Koliko je tam priznanj, izsiljenih z nedopustnimi sredstvi?» Koliko je resnice sploh na vsej komediji, ki jo uganjajo s pravosodjem v kominformovskem svetu?

Ta vprašanja sicer niso nova in tudi odgovor nanje ne. Pojavljajo se pa danes pri tistih, ki so doslej morda verovali ali pa le v svojem najbolj skritem kotičku sumili in jih je bilo nemara sram lastnega suma. Milijoni in milijoni ljudi, je dejal Edvard Kardelj, morajo zdaj spoznavati, da je laž in prevara vse, kar so morali doslej verovati.

To pa je gotovo ena izmed najvažnejših posledic zadnjih moskovskih dogodkov.

* * *

Iz Kardeljevih besed o dogodkih v ZSSR bi se dotaknili še ene misli — namreč tiste o pritisku ljudskih množic na vladajoče vrhove v ZSSR.

Položaj v ZSSR je zares paradoksalen. Na vrhu tiranska despotija, ki bi ji imeli najslabši ruski carji marsikaj zavidati, spodaj pa dežela, ki še daleč ni več tista, ki so jo morali s knuto in Sibirijo obvladovati carji. ZSSR ima končno za sabo socialistično revolucijo, in naj so kremeljski oblastniki njene pridobitve še tako pregazili in še tako izkrivili njen program, vsega le niso mogli uničiti — kot tudi Napoleon in burbonska restavracija nista mogla uničiti razvoja, ki ga je sprožila francoska revolucija.

Drugič se je ZSSR spremenila v veliko industrijsko državo, ki se poteguje za drugo mesto za ZDA v svetovnem gospodarstvu. V deželi so milijoni in milijoni industrijskih delavcev, proizvodnja in ves gospodarski potencial sta se tako razvila, da nenehoma razganjata toge oklepe kremeljske birokracije. Delavski razred postaja po svojem številu, po svojem deležu v proizvodnji in po svoji splošni ravni vedno močnejši, mnogo močnejši kot takrat, ko mu je Stalin začel trgati iz rok pridobitve revolucije in Leninovega razdobja.

Na drugi strani je vrhnja plast s Stalinovo smrtjo nedvomno postala šibkejša. Lupina, ki utesnjuje ne le sovjetskega človeka, temveč tudi razvoj družbenih sil, je morala začutiti nevarne tresljaje in ubrati pot, ki sicer zaenkrat še ni nič več kot poskus, da se z žrtvovanjem nekaj grešnih kozlov ustvari videz izboljšanja in da se tudi z drugimi ukrepi, na primer z amnestijo, ki bo sicer verjetno zajela le nekaj odstotkov obsojencev, ta videz podkrepi. Rjumin, namestnik bivšega ministra za državno varnost. bo moral plačati za vse, kar je NKVD počenjala — in kar še vedno počenja in bo še počela. Toda Pilat si je umil roke.

Četudi od dosedanjih ukrepov ni mogoče pričakovati nobene bistvene spremembe, lahko v njih vidimo znak popuščanja — res demagoškega, pa vendar popuščanja, kar je že samo po sebi priznanje slabosti — pred notranjim pritiskom. Od moči tega pritiska bo v veliki meri odvisen nadaljnji razvoj v ZSSR. Gotovo pa se zdi, da je birokratsko-tiranski monstrum s Stalinovo smrtjo zašel v padajoči del krivulje.

Medtem pa na Zahodu nikakor še ni prav jasno, kaj naj si mislijo in kako naj reagirajo na sovjetsko mirovno ofenzivo. Res se pojavlja vrsta vprašanj, ki niso preprosta in ki zadevajo tudi odnose v samem zahodnem svetu. Zaenkrat gre predvsem za psihološko reakcijo, ki se je med drugim odrazila na tako občutljivem barometru, kot je borza. Tu je sicer potrebna previdnost, kajti nikoli ni mo-

(Nadaljevanje na 6. strani)



Prizor z otvoritvene svečanosti nove republike na Maldivijskem otočju (zahadno od Cejlona). Na čelu svečanega sprevoda koraka britanski visoki komisar na Cejlonu, sir Cecil Syers, ki po podpisu državne pogodbe gre skupaj z narodnimi poslanci čestitat prvemu predsedniku nove republike. Kot vidimo so v Maldivijskem parlamentu žene precej številno zastopane

ITALIJANSKA REVIJA «IL PONTE» O KARDINALU STEPINCU

Hinavščina Vatikana

«Zakaj zagrebški nadškof ni dvignil **takrat** svojega glasu v obrambo božjih bitij srbske narodnosti in pravoslavne krščanske vere, kakor protestira **danes** proti svojevoljnim omejevanjem svobode katoliške duhovščine?»

«O Stepincu — piše neki tržaški prijatelj o novem kardinalu — ni dosti povedati». Je zelo bistroumen in prebrisan mož, ki je znal vedno ostati za kulisami. Pri listanju stenografskega zapiska njegovega procesa (ki je bil v navzočnosti papeškega legata in tujih novinarjev), se vidi, da je bil ves njegov krog ljudi do vratu zapleten v kolaboracionizem z ustaši, celo njegov osebni tajnik. Njemu osebno pa je bilo mogoče dokazati samo formalen pristanek na Pavelićev režim, in dejstvo, da se niti po končani vojni, vse do njegove aretacije, ni nikoli izjasnil proti pokoljem, ki so jih izvršili ustaši. V tem je vzrok, da ni bil obsojen na smrt. Z druge strani pa je bilo obnašanje večine katoliškega klera na Hrvaškem enostavno škandalozno. Ne samo, da so bili člani ustaške vojske, kot častniki, oboroženi z brzostrelkami in puškami (prava «ecclesia militans»), ampak so mnogokrat oni sami organizirali ustaške bande v svojih vaseh čim so te vasi zasedle čete osi — predvsem frančiškani v Bosni — organizirali ustaške bande z orožjem, ki so ga imeli še od prej skritega, pogosto pod oltarjem. To orožje je, povsem razumljivo, dala fašistična vlada, ki pa je končno, kot menim, bila le napol zavedni vršilec tragedije, ki je bila večja od njega samega.

Po uradnih številkah so ustaši pobili 900.000 Srbov. Toda ta številka, ki je bila objavljena leta 1945, verjetno ni točna. To pa ne nalašč, ampak zaradi tega, ker je bilo v tistem strahotnem klanju nemogoče dobiti točne podatke. Na vsak način je bilo Srbov, poklanih samo zato, ker so bili Srbi in pravoslavni, gotovo več kot pol milijona. Banjaluški okraj, na primer, so naseljevali izključno Srbi. Izdan je bil nalog, naj pobijejo vse. In vse so pobili, in sicer može, ženske in otroke, razen maloštevilnih, ki so se zatekli k partizanom. Natančno poznam dva primera, ko so morili ljudi v pravoslavnih cerkvah. In sicer v Dubici, v Bosni, in v Glini, v karlovškem okraju, kjer so nad 700 oseb, to je vse prebivalce vasi zaprli v cerkev skupno z njihovim popom in jih pobili. Lahko bi nadaljeval, toda ponavljale bi se vedno iste zelo žalostne zgodbe.

To kar je na vsak način važno, pa je, da je bil kler *vedno* v prvi vrsti (pisanih dokazov o tem je na cente). Bila je zares neverjetna sreča za Vatikan, da je bil po končani vojni vzpostavljen v Jugoslaviji komunističen režim, čigar izjave so bile vedno sprejete s pridržkom. In v tem tičijo vzroki vatikanskih poizkusov, da bi držal Jugoslavijo ločeno od Zapada (politika italijanske vlade, izjave škofov in katoliških poslancev v Angliji itd.). Kajti kler, in to je važno, ni šel v borbo zato, da bi se boril proti komunizmu: v tem primeru bi šlo za enostavno borbo za oblast. Kler je začel borbo že tedaj, ko komunistične nevarnosti še ni bilo, in zato, da bi pobil pravoslavce. Če bi se boril, tudi z orožjem, proti partizanom, bi ta borba spadala še vedno v državljansko vojno. To, kar se nikakor ne da opravičiti, je njegovo takojšnje sodelovanje s sovražnikom in z ustaši, že v aprilu 1941. Leta 1945 je bil kler premagan skupno s Hitlerjem in Mussolinijem. Aretirali so duhovnike in nekatere tudi streljali, toda ne v imenu zgodovinskega materializma, ampak kot premagane oborožene sovražnike.

Z leti so se razmere ublažile. Stepinac je po ameriškem posredovanju bil izpuščen iz zapora in konfiniran v svojem rojstnem kraju Krašicah. Toda tu je hotel iti Vatikan še dlje. In napravil je precej napak. Na primer: na lanskoletnem evharističnem kongresu v Barceloni je bil navzoč tudi bivši sarajevski škof Šarič (begunec, ki govori tudi po radiu Madrid) z drugimi ustaši. In to naj še bo.

Toda papeški legat Todeschini je dovolil, da je bila zraven oltarja, na katerem je maševal, postavljena ustaška zastava, torej zastava države, ki je ni več (in zakaj ne tudi salojevska ali višijska?) Pozneje je sledilo imenovanje Stepinca za kardinala in vik in krik na Angleškem. Beograd in Vatikan sta v propagandistični hladni vojni, toda stališče Jugoslavije na mednarodnem polju je danes drugačno, kot je bilo leta 1945. In tako bomo videli, kaj se bo iz tega izcimilo....»

Ker pa ni imenovanje nekega kardinala nikoli samo stvar verskih odnosov in pobožnosti posameznika, se moramo vprašati, kaj je privedlo Pia XII., da je izbral zagrebškega nadškofa, nekakega primasa kratkotrajne in tragične hrvaške kraljevine, monsignorja Stepinca. Dopustno je in tudi dolžni smo to napraviti predvsem v tem trenutku, ko niso — kot kaže — niti katoličani, niti komunisti pripravljeni postavljati vprašanj ali si izpraševati vest o tako občutljivem vprašanju.

Predvidevam odgovor: v osebi Stepinca je hotel papež povzdigniti človeka, ki je bil preganjan zaradi vere, odločnega branilca verske svobode, škofa, ki je bil zvest svoji čredi in Kristusovemu namestniku. Vprav te dni smo opazili po italijanskih mestih nalepljen lepak Katoliške akcije, ki proslavlja «cerkev molka», torej katoliške skupnosti tistih dežel, ki so pod komunistično oblastjo. Na tem lepaku je seznam o preganjanju duhovščine v teh državah.

«*Ob začetku novega leta* — piše lepak, ki ga moramo tu dobesedno navesti — *se naša misel s posebno tesnobo obrača k bratom v veri, ki na oni strani železne zavese že toliko časa prenašajo stalno in kruto versko preganjanje.*

«Željni svobode in pravice, dediči krščanskih vrednot, ki so dale najmočnejše temelje napredku in veličini italijanske, evropske in svetovne civilizacije, vstaja naš duh proti temu nezaslišanemu nasilju, ki krši osnovne človečanske pravice in teži k uničenju cvetočih in svobodnih narodov.

«Tem preganjanim vernikom želimo izraziti vso svojo solidarnost. Naša misel je obrnjena k katoličanom in vsem tistim, ki verujejo v Kristusa in pričajo o nebeški luči, ki žari iz njegovega evangelija. Upamo, da bo skupno občuteno preganjanje omogočilo tisto versko enotnost, ki jo je Kristus želel za svojo Cerkev, in ki jo sedanji čas terja, da bi se človeštvo moglo ubraniti pred nasilnim napadom, ki ga je materializem usmeril proti krščanskemu pojmovanju človeškega življenja in družbe.

«Italijanski katoličani, ki so vedno gojili iz vere izhajajoči čut univerzalnosti, naj občutijo kot svoje lastno tisto kruto trpljenje, ki ga junaško prenašajo, doma in v izgnanstvu, duhovščina in ljudstvo tistih narodov, da bi se ohranili zvesti krščanstvu, njegovi resnici in njegovi disciplini. Spomin na mučenike in ujetnike, na oskrunjene cerkve, na ukinjene institucije in prepovedane organizacije pripada zgodovini Cerkve in zato življenju vsakega kristjana Na nedavno encikliko Svetega očeta (naslovljeno vzhodnim katoliškim škofom) italijanski katoliki odgovarjajo s tem, da se spominjajo slavne zgodovine, sedanjega položaja tistih Cerkva, da molijo za njihovo osvoboditev, in da s propagando in z deli pomagajo preganjanim kristjanom.»

Da bi katoličani mogli zahtevati brez pridržkov simpatijo in solidarnost vseh svobodnih ljudi, bi bilo potrebno, da bi zgodovina njihove Cerkve ne nudila primerov tako očividne kršitve načela verske svobode, kakor so tisti, ki jih najdemo dokumentirane v januarski številki naše revije; potrebno bi bilo, da bi ne bilo resnično to, kar je napisano na začetku te note glede Stepinca in hrvaške duhovščine, in da bi Frankova Španija ne predstavljala premeta obsodbe od strani vsega katoliškega sveta.

Nismo tako naivni niti tako nepoučeni o zgodovini jugoslovanskih narodov, da bi trdili, da sta le sovraštvo in verska nestrpnost povzročili pokolje pravoslavnih Srbov od strani katoliških Hrvatov. Drugi in kompleksni činitelji so

(Nadaljevanje na 5. strani)

O kriminaliteti, davčnem sistemu in brezposelnosti v današnji Italiji

Italija ima v sedanjih časih mnogo prvenstev. V Italiji lahko najdemo kolesarske prvake, najlepše avtomobile, morda najlepše filmske «dive», na tisoče raznih «miss». v zadnjih časih postaja Italija svetovno središče mode. Vendar moramo med prvenstva, med rekorde prišteti tudi največje število umorov, izredno visoko število zločinov, nezavidljivo visoko število brezposelnih, najbolj asocialno davčno zakonodajo in še marsikaj.

Na vsak milijon prebivalcev pride v Italiji po 17 oseb, ki izginejo s tega lepega sveta na nenaraven način. Število umorjenih je tako v deželi s čez dvatisočletno kulturo okrog trikrat višje kot v ostalih deželah Srednje in Zapadne Evrope.

Pa tudi z zločini ostalih vrst ni nič bolje. Policijska revija, ki izhaja v Trstu, v tej zvezi poučuje, da je število zločinov pri nas v Trstu res precej visoko, saj je prišel lani po en zločin na vsakih 93 prebivalcev, vendar še ne smemo obupati, ker pride v Italiji po en zločin kar na 62 prebivalcev.

Davke plačujejo samo revni

Zelo daleč je od nas misel, da so Italijani že nekako od rojstva zločinci in imajo po svoji naravi nagnjenost za nečiste posle, čeprav take teze nekateri radi iznašajo in med drugimi tudi od uradnega tiska toliko opevani Amerikanci. (Znan je primer San Franciska, kjer je mestna občina, da bi znižala visok odstotek kriminala, nekega dne do skrajnosti barbarsko izgnala vse Italijane — krive in nedolžne).

Vzroki za kriminal niso v naturi, saj so Italijani srčno dobri ljudje, temveč v mizeriji, hudih gospodarskih razmerah, v strahotni brezposelnosti in kričečih socialnih razlikah.

Vprašanje zločinov je pač tudi v Italiji, kot povsod po svetu, izrazito socialno vprašanje.

Kaj je napravila sedanja klerikalna vlada, da bi ozdravila osnovne vzroke, korenine te bolezni?

Poglejmo n. pr., kakšna je v praksi, v ognju številk in ne v lepih osladnih izjavah, sedanja davčna politika? Kdo plačuje davke v Italiji?

Do resnice žal le s težavo prodremo, ker je ta skrita v pisalnih mizah odličnih rimskih advokatov in še bolj sposobnih ministrov, visokih davčnih uradnikov in podobnih velespoštovanih oseb, ki znajo skrivati tako važne skrivnosti.

Vendar so že dovolj zgovorne številke, s katerimi postreže državni statistični urad v svojem mesečnem statističnem biltenu: «Bollettino mensile di statistica».

V zadnji številki tega biltena za mesec december so objavljene številke o dohodkih državne blagajne za finančni leti 1950-51 in 1951-52. Iz teh številk posnemamo, da so v finančnem letu 1950-51 znašali vsi neposredni davki komaj 150,8 milijarde lir, medtem ko so v istem obdobju znašale vse oblike posrednih davkov kar 979.7 milijarde lir porazdeljenih: 451,2 milijarde lir so prinesli posredni davki na poslovni promet (med njimi zloglasni IGE). 303 milijarde carina in davek na potrošnjo in končno 224,7 milijarde državni monopol, ki je v bistvu tudi davek na potrošnjo.

O značaju posrednih davkov so bile napisane že cele knjige in to tudi odlične razprave izpod peres italijanskih avtorjev, tako da o socialnem značaju tovrstnih davkov ni več nikakih dvomov. Posredne davke carine itd. prevržejo proizvajalci ali trgovci lepo na potrošnike, saj te davke vračunajo v prodajno ceno proizvodov in jih plača vsak potrošnik, ko kupuje potrošne predmete.

Edini davek, ki vsaj do neke mere zadene visoke dohodke velike buržoazije je dohodninski davek Pa celo ta davek je načelno proporcionalen in je samo dodatni davek na dohodek progresiven z zelo milo progresivno stopnjo, saj so le dohodki nad pol milijarde lir obdavčeni z več kot 50 odst.

Teoretično bi dohodninski davek moraj zajemati velike dobičke. Žal pa je to le teorija, ker so se znali veliki magnati zavarovati z odličnimi advokati, še sposobnejšimi ministri, kar je vse v mili obliki prišlo na dan lani, ko so prvič prijavili svoje dohodke po znanem zakonu Vanoni.

V praksi plačujejo dohodninski davek predvsem tisti, ki ne morejo utajiti svojih dohodkov na noben način, to pa so delavci in uslužbenci, ki imajo redne mesečne prejemke. To pa zopet pomeni, da se je celo neposreden davek spremenil in bremeni predvsem revnejše ljudi.

Vzroki za kriminal

V naslednjem finančnem letu, za katerega razpolagamo s podatki iz že omenjene statistične revije, se stanje ni nič spremenilo, kvečjemu nekoliko poslabšalo. Neposredni davki se res nekoliko narasli in dosegli 183,6 milijarde lir zato pa je tudi IGE in comp. dosegel 510 milijard, carina 343 milijard in monopol 252,5 milijarde lir.

Vsega skupaj je država dobila od neposrednih davkov 188 milijard lir ali okrog 15% vseh davčnih dohodkov (pri čemer smo zaradi enostavnosti izpustili razne «bolle», «tasse» in «sopratasse», ki pa v bistvu tudi spadajo k posrednim davkom), od posrednih davkov pa en bilijon 105 milijard lir!

To pa hkrati pomeni, da je vsak Italijan, od dojenčka v zibelki do ministrskega predsednika, plačal povprečno (in kot vidimo po davčnem sistemu res skoro povprečno) okrog 26 tisoč lir državnih davkov. Seveda to še niso vse davščine, ker bi morali upoštevati še vse občinske in ostale lokalne davke, ki so prav tako nesocialno razdeljeni.

Se je omilila v zadnjih letih brezposelnost?

Na to vprašanje v Italiji ne more nihče dati točnega odgovora, niti parlament niti vlada.

Nihče namreč ne ve, koliko je v resnici brezposelnih.

Da bi vendar enkrat prišli do točnih številk, mogoče pa še bolj zato, da bi zaprli usta tistim, ki so govorili o 2 milijonih, je vlada lani naredila po statističnem uradu nekako anketo o brezposelnosti.

Anketa je prišla do izredno ugodnih številk: vseh brezposelnih so našteli le 1.286.200 oseb.

Račune pa je zmešalo ministrstvo za delo, ki je napravilo vzporedno anketo, kjer so pa našteli kar 1.715.708 brezposelnih. Razlika za skoro pol milijona je bila le prevelika, in je moral parlament na hitro odločiti, da je bila prva anketa statističnega urada nepravilna in da ne odkriva dejanskega stanja. Mnogo bolj verjetna je druga številka, ki se v resnici bliža dvema milijonoma, ker ji moramo prišteti vsaj še vse učitelje in profesorje, ki se ne zatekajo na urade za delo, in številne osebe, ki jih ti uradi iz tega ali onega razloga niso upoštevali.

Anketa ministrstva za delo pa je odkrila še drugo zanimivo številko: komaj 48.900 brezposelnih je uživalo podporo, ostalih 1.666.808 pa nič!

Pa tudi anketa ISTAT ni bila prav brez haska. Če seštejemo vse tako ugotovljene zaposlene in brezposelne namreč ugotovimo, da znaša celotno število delovnih ljudi nekaj čez 19. milijonov. Vsega italijanskega prebivalstva pa je okrog 47 milijonov, kar pomeni, da je bilo čez 27 milijonov ljudi, ki že nekako «a priori» žive na račun drugih.

Od 27 milijonov oseb je 12 milijonov gospodinj. Koliko milijonov je med «gospodinjami» takih, ki so doma izključno zato, ker ne najdejo dela? Če pa odštejemo od skupne vsote prebivalstva vse gospodinje, vse študente, vse mlajše izpod 14 let in vse upokojence, nam še vedno ostane lepa številka dva milijona oseb, ki ne delajo nič in za katere se točno ne ve, kako žive. So te osebe vsi sinčki bogatih staršev? Zelo težko verjamemo takim hipotezam. Mnogo bolj je verjetna trditev, da so to povečini brezposelni, za katere pa statistični uradi ne vedo.

S. B.



Traktor spremeni v Novi Zelandiji z grmovjem in dračjem zaraščeno površino v plodno zemljo

Od 1479. do 1795. leta je v Vidmu uspešno delovala slovenska

BRATOVŠČINA SV. HIERONIMA

V času, ko skušata novi fašizem in oživljeni italijanski nacionalni šovinizem izbrisati slovenski živelj v Italiji, nam daje pomembna obletnica v politični in kulturni zgodovini Slovencev povod, da se spomnimo tistih Slovencev, ki so od srednjega veka do konca XVIII. stoletja predstavljali močno narodnostno skupino v glavnem mestu italijanske Furlanije, v Vidmu. Gre za 500-letnico ustanovitve prve slovenske zavarovalne ustanove, bratovščine Slovencev v Vidmu, ki jo lahko štejemo za predhodnico slovenskega in sploh jugoslovanskega zavarovalstva.

Kmalu po prvi naselitvi na današnjem slovenskem ozemlju se je v 7. in 8. stoletju ustavilo prodiranje Slovencev proti zahodu, in sicer ob vojaški meji, ki so jo takratni gospodarji Severne Italije, germanski Langobardi, utrdili med Tilmentom in skrajnim severnim zalivom Jadranskega morja pri Devinu, na črti, kjer prehajajo Kras, Goriška Brda in izrastki Alp v furlansko ravnino. Ta narodnostna meja je ostala v glavnem nespremenjena od 7. stoletja do današnjih dni. Zasedba Furlanije se Slovencem tudi v 8. stoletju ni posrečila, čeprav so okrog leta 704 prizadejali furlanskim Langobardom hud poraz, saj poroča langobardski zgodovinopisec Pavel Diakon, da je v bitki s Slovenci obležal na bojišču sam furlanski vojvoda Ferdulf z vsem plemstvom. Posamezne slovenske vasi so se obdržale v ravnini Furlanije le do 15. stoletja, pač pa se je v nekaterih mestih slovenski živelj držal še vrsto stoletij.

V glavnem mestu Furlanije, Vidmu, je bilo vsaj od 11. stoletja naseljenih mnogo Slovencev, zlasti trgovcev in obrtnikov. Zgodovinsko poročilo iz leta 1475 nam pove, da je bila v Vidmu še v 13. stoletju slovenska govorica navadna. V starem Vidmu se je tudi ulica blizu stolnice imenovala po Slovencih. Kot trgovci in obrtniki so bili videmski Slovenci gospodarsko povezani s Slovenci v današnji Beneški Sloveniji, v Goriških Brdih, ob Soči in Nadiži. V Vidmu samem pa je med njimi vladal močan duh skupnosti ob (za tisto dobo) zelo razviti narodni zavesti, ki je prišla do izraza v odločni volji, ohraniti nacionalni živelj. Tako so ti Slovenci 17. septembra 1452, torej pred 500 leti, ustanovili nekakšno centralno organizacijo, ki je dobila po takratnih običajih pravno obliko Slovenske bratovščine sv. Hieronima (Confraternita di S. Gerolamo degli Schiavoni, Udine). Ta bratovščina Slovencev v Vidmu je uspešno delovala nad 340 let. V občinski knjižnici v Vidmu hranijo originalni statut te bratovščine iz 1479, ko je bil izpopolnjen z obširnimi prilogami, zapiski o občnih zborih, sejah odbora, s seznami članov in letnimi obračuni vse do leta 1795, ko je bratovščina očitno prenehala delovati. Svoj sedež je imela bratovščina sprva v cerkvi sv. Petra v Vidmu, pozneje v stolnici, svoje prostore in urad pa v lastnem domu, ki je bil hkrati hospic.

Večstoletno delovanje te organizacije Slovencev v Vidmu že samo po sebi dokazuje, da je bil slovenski živelj zelo močan (na kar je opozoril že zgodovinar I. Gruden v svoji Zgodovini slov. naroda). Zanimiv je tudi naziv te družbe, ki se imenuje bratovščina Slovencev. Za zaščitnika pa si je izbrala sv. Hieronima, ki je bil po rodu iz Dalmacije ali Medjimurja in je veljal med Slovenci in Hrvati za zaščitnika slovenskega bogoslužja in glagolice.

Za kulturno zgodovino Slovencev pa je važen predvsem sam statut, ki kaže, da se je ta bratovščina za razliko od mnogih drugih družb te vrste močneje ukvarjala s posvetnimi cilji, namreč z zavarovanjem članov za primer bolezni, za druge življenjske neprilike, za pogrebne stroške in celo za doto. Tako se v tem statutu kažejo prve, četudi še ne povsem jasne konture modernega zavarovalstva. Bratovščina je imela skoraj enak zavarovalni program (sicer še v povojih), kakor tako imenovane pomožne blagajne, ki so bile na slovenskem ozemlju uvedene 440 let pozneje z avstrijskim zakonom iz 1892, v stari Jugoslaviji pa s pravilnikom o človekoljubnih ustanovah, ki se ukvarjajo z zavarovanjem za pogreb in bolezen.

V primeru videmske bratovščine ni šlo za prostovoljno, neobvezno dobrodelnost, za dajanje miloščin, kakor pri drugih bratovščinah in cehih, marveč za pravico člana do določene dajatve, ki je osnova zavarovalstva. Zato je bila ta bratovščina v primeri z drugimi na višji stopnji razvoja. Člani niso bili samo pripadniki določenega stanu, kakor v cehih, marveč je član lahko postal vsak Slovenec v Vidmu (trgovec, obtnik, porestnik, delavec ali služabnik, moški, ženska ali dekle), ki je moral redno plačevati svoj prispevek (premijo).

Po tem statutu je bila bratovščina «dolžna podpirati vsakega brata ali sestro v vseh njihovih neprilikah» (pod tem pojmom je razumeti starost, smrt, vdovstvo, požar itd.). Imela je svoj dom, kamor je bila dolžna sprejeti vsakega člana, če je bil bolan in ni imel lastnih dohodkov ali prihrankov, ter skrbeti zanj. Tudi ostali bolni člani so bili deležni pomoči, saj so bili vsi drugi člani dolžni, da mu po navodilih oskrbnika (blagajnika) gredo delat družbo, in sicer po dva podnevi in ponoči za nekaj ur vse do ozdravitve. Če je član obolel ali umrl do 20 milj daleč od Vidma, je bila bratovščina dolžna iti ponj ali ga tam pokopati, če ni imel sredstev in če tega niso storili sorodniki ali prijatelji. Najdrznejša pa je v statutu določba o dolžnosti bratovščine, pomagati stanu primerno, če je imel član hčerko za možitev in ni imel za to sredstev.

Kakor vidimo, so bili Slovenci v Vidmu pred 500 leti v svojem socialnem delu zelo napredni. Napovedali so boj revščini, ki se pokaže zlasti ob poroki. Zato so skušali obdržati svoj nacionalni standard na višini. Za tisto dobo je bila bratovščina organizirana na zelo demokratičnih osnovah.

F. S.

LOS ANGELES

eno najlepših ameriških mest

Rodovitna kalifornijska obala s svojim bohotnim rastlinstvom, ki ga pospešuje izredno milo podnebje, je krasen okvir, ki ga je narava dala Los Angelesu, mestu belih zgradb, ki vstajajo sredi opojnih vrtov lovora in ob drevoredih palm ter se zrcalijo v modrih gladinah Tihega morja.

Na gričih in položnih obronkih, ki obdajajo mesto kot kaka krona, se v modri daljini odražajo obrisi Hollywooda, Beverly Hillsa, Pasadene in Santa Monike, ki so zastrte v srebrno sivino oljčnih gajev, v katerih so posejane razkošne vile.

Los Angeles je sedaj zajel tudi te sosedne kraje. V teku skoraj čudovitega razvoja zadnjih 30 let je prišel med vsemi ameriškimi mesti na prvo mesto v kolikor zadeva ozemeljsko površino, v kolikor zadeva število prebivalstva pa na četrto.

Ta razvoj, ki je, kot smo videli, največji v povečanju mestne površine, je šel vzporedno z razmahom bogastva kinematografskega mesta Holywooda.

Za mnoge je Los Angeles predvsem mesto najslavnejših kinematografskih umetnikov, milijarderjev, ki so na počitnicah, velikih krojaških mojstrov, ogromnih mednarodnih hotelov in razkošnih vil. Zgodovina vzpona tega mesta pa je dejansko že od prejšnjega stoletja dalje povezana z industrijskim razvojem Združenih držav.

Mesto so ustanovili Španci leta 1781 in ga imenovali Nuestra Señra la Reina de Los Angeles de Porciuncula. Štirideset let pozneje je postalo del nove neodvisne mehiške države. Nato je za kratko dobo spadalo h kalifornijski republiki, dokler ni leta 1846 za vedno združilo svoje usode z usodo Združenih držav.

Z odkritjem kalifornijskega zlata, ki je proti polovici prejšnjega stoletja privabilo na sosedna področja ogromno število pionirjev, je narasla tudi važnost Los Angelesa.

Z uvedbo brzojava in velike transkontinentalne železniške proge so se izboljšale prometne zveze z velemesti vzhodne ameriške obale in posledica tega je bila, da se je v letih 1870 do 1880 prebivalstvo Los Angelesa podvojilo in v mestu so začele vstajati nove velike industrije, ki zajemajo danes avtomobilsko in letalsko, tiskarsko in vse vrste živilskih industrij. Pristanišče, v katerem mrgoli trgovskih ladij, je danes zgovoren dokaz o trgovski važnosti tega velemesta.

Industrijske zgradbe in naprave pa niso zatemnile naravne lepote mesta, ki ga upravičeno prištevamo med najlepša ameriška mesta. Vode Pacifika odpirajo svoje modro naročje jatam snežno belih jadrnic, in veter, ki pihlja s kopnega, je nasičen z blagodejnimi dišavami, kot nekoč v času starega majhnega španskega «puebla».

Z Mount Wilsonovo zvezdarno, ki je ena najvažnejših na svetu, se Loh Angeles z zanosom dviga iz zemeljskega kalifornijskega raja proti neizmernemu vsemirju.



Otok Catalina blizu Los Angelesa slovi po naravni lepoti, in po ribolovu, ki je zelo priljubljen šport

NAŠE NEDELJSKO BRANJE

Predsednik Groga

Večeri so dolgi, govorica švi ga na vse strani, pa nam je upokojeni sodni tajnik Kozamernik povedal tudi tole:

Kazenske razprave so zdaj puste in dolgočasne, še dosti bolj, kakor so pusti in dolgočasni, paragrafi, ki se ob nje spotika en del človeštva zato, da ima drugi ž njim opravila in pri opravilu ljubi kruhek in še kaj poleg. Pa zakaj so puste in dolgočasne? Ker so predsedniki kazenskih razprav pusti in dolgočasni, kakor da niso iz mesa, ampak iz papirja in se jim namesto krvi pretaka po žilah črnilo.

Svojčas je bilo drugače. Spominjam se starega Pipana, svetovalca Groge Pipana, imenovanega gospod Groga. Hrust, brkat, takole, in glasen: čez vodo si ga slišal, če je onkraj kupoval kumare. Pred dvema letoma je umrl v Gorici, v ka. varni ga je prizadelo, baš ko

Fran Milčinski

je lovil pagata, drugače pa je bil doma s Štajerskega. Kadar je ta predsedoval, to vam je bil semenj, da se je kar narod zbiral pred hišo in so zijali v okna — semenj, gledališče in hkratu misijon.

Ne kakor zdaj: Kako se pišete? Koliko ste stari? Poslušajte obtožbo! Mh in ja! In priče in sodba in amen! Vse kakor dobro vzgojen stroj, obtoženec skoraj ne ve, za kaj gre, državni pravdnik bere časopise, skrokani zapisnikar dremlje, sodniki pa hodijo gledat skozi okno.

Ampak že kar od kraja, komaj da je vprašal obtoženca po imenu, že je s krepko besedo ustvaril razpoloženje in obtoženca lepo po domače pripravil na to, kar ga čaka. «Stric,» mu je velel, «le slecite plašč, boste videli, kako vam bo še vroče na tistile klopi!» Fanta pretepača pa, če se je prezgodaj usedel, je prijazno pozval, najle stoji, češ: «Se boš že še nasedel pri nas!»

In potem je šlo izpraševanje lepo svojo pot. «Kdaj si rojen? Ne veš kdaj? Saj si bil vendar zraven pri krstu, ne? — Ali si vojak? Nisi? Tako? Tepsti se pa znaš, kaj? — Ali si bil že kdaj kaznovan? Bil, pa po nedolžnem, praviš? Nemara je bil sodnik kriv, ti si pa sedel namesto njega.» — Nekoliko ponošeni dovtipi sicer in oguljeni za naš okus, ki smo jih čuli dan na dan, ali obtožencu vendar kolikor toliko novi in nemara dobrodošli.

Z osebnimi podatki je prišlo na vrsto čitanje obtožnice. Zdaj je Groga dobrohotno svetoval obtožencu, naj sede: «da ne boš groze omedlel, ko boš slišal svoje grdobije.» In če je bil obtoženec tak, da si je v svoji razkošnosti privoščil celo zagovornika, je oče Groga, obziren na vse strani, še tega malo pobožal, velevši obtožencu: «Le sedi, te bo ravno toliko stalo, če sediš ali stojiš!» — In je čital obtožnico. Pa mu ni dalo, da je ne bi sproti sukal po svoje in jo zaljšal z jedrnatimi reki in presenetljivimi figurami, kakršne so uspevale le na njegovih gredicah, in je državnega pravdnika včasih kar kvišku vrglo s stola, da je hitel gledati po svojih spisih, mar res stoji kaj takega v izvirniku.

No, pričelo se je zasliševanje. Dramatično! Mrko se je gospod Groza ozrl na obtoženca, pomeril ga od nog do glave in še enkrat in še enkrat... In je dvignil oči proti stropu, kakor bi nemo vprašal nebo, čemu trpi tako zanikrnost na zemlji. Smrtna tišina je vladala po dvorani, napetost je kipela k vrhuncu. Tačas pa je Groga s polnim parom treščil v ubogega grešnika na obtožni klopi: «Kake pa imaš manire? Za piko je manjkalo, da ga nisi ubil. Njega bi črvi glodali v jami, tebe bi kavke kljuvale na vešalih. Ali si kristjan?! Kako se glasi peta zapoved? — Ali kaj veš, kako so Kajnu zamerili, ko je Abela ubil? Se danes ga zmerjajo po bukvah. — Ali ti vest ni nič zaregljala, ko si segel po nož?» — In se je naš dobri Groga v resnici razvnemal in nele na videz in je bil hud, kakor da ne gre za ljudi, ki jih prvič vidi v svojem življenju in nemara tudi zadnjič, ampak kakor da so mu ubili edinega rodnega sina.

V tem tiru so najprej tekle litanije prepletene s premodrimi aforizmi in pobožnimi zgledi; tudi priče niso bile varne, da jih ni krcnil po prstih in razglasu razsodbe je sledila vsakikrat še pridiga, tem strožja, čim milejša je bila sodba.

Tak je bil torej stari Pipan. Pa kdor bi kratko trdil, da je bil mož potemtakem prehrupen in prehud, ne vem, če bi pogodil pravo. Kajti stvar je bila taka: stranke so ga imele rade, starega Pipana, in sicer baš zato, ker je bil tak, kakršen je bil. Menda po načelu, da se je tihih vod bolj bati kakor šumečih, in raznesel se je o njem glas zlasti med zagovorniki: čim huje se krega, čim bolj pesti obtoženca, tem ugodneje kaže zadeva.

Pa smo imeli razpravo zoper irhastega deda tamle iz našega južnega pogorja. Obtožen je bil hudodelstva javne sile, ker je nevarno grozil sosedu; hribovec je pač hribovec in njegove šege so hribovske in predno dvakrat zine, se je že trikrat pregrešil zoper postave, če se mu besede denejo na zlato tehtnico naših paragrafov.

Sosed, star lisjak in pravdar, mu je bil namreč silil v senožet, pa sta zadela vkupe in se pošteno ozmerjala, vse sta si rekla, le človek ne, in nazadnje je naš ded bleknil one nesrečne besede: «Čak, da vile dobim! Kar škaf si pripravi za kri in koš za kosti!»

Sosed vajen pravd in sodnije, seve v diru nad orožnike: «Grozil mi je, v smrtnem sem strahu!» In ko mu strahu niso kaj verjeli, je ponudil dokaz in ga je bil že kar s sabo prinesel, ne baš v žepu, pa blizu žepa, ta dokaz pa je bil tak, da so se gospodje hitro prijeli za nos, in tako je prišlo, da je bil irhasti ded ovaden in tožen in obetala se mu je težka ječa od šestih mesecev do enega leta ali celo do petih let, kajti naš zakon je strog, čuden je pa tudi, ker besede huje kaznuje kakor dejanja in je nemara ceneje storiti nego zgolj groziti.

Zagovarjal ga je dr. Koreni na in ta nam je potem pravil kako da njegovemu klientu ni šlo v glavo, da bi mogel biti obsojen zaradi golih besedi. «Še z mezincem se ga nisem dotaknil, goljufa,» je venomer gnal in dostavil: «Saj vem, prej ne bo dal miru, požeruh, da ga bom zares, bo vsaj imel za kaj tožiti.»

«Prijatelj, če boste takele govorili, vas gotovo obsodijo!» ga je učil zagovornik. «Pred sodnijo je treba lepih in ponižnih besedi, ne kar lop! s krampom kakor v hribih.»

«No, no,» je obljubil ded, «že slišim, bom že gledal.»

«In še nekaj!» ga je opozoril zagovornik. «Oni sodnik v sredi, rejen je in očalast, ki vas bo največ izpraševal — gospod predsednik mu pravijo — ima tako navado, da glasno govori, malo drugače, kakor bi kričal, in je videti hud. Pa se ga ni treba nič bati; ne grize. Čim bolj se bo zadiral, bolje bo za vas. Pozrimo ga in še radi nimamo, če nič ne renči in nič ne ošteva, zakaj takrat je slaba.»

Ded je verno z ušesi, očmi in usti poslušal besede učenega svojega angela varuha in je potrdil, da jih je razumel.

Vse to nam je povedal sam dr. Korenina, seveda šele po sodbi.

Vršila se je torej razprava zoper tega deda. Pa se je primerilo, da je bil dični naš predsednik baš ta dan nekam potrt, ne vem, ali se mu je kod pripetila kaka krivica ali kaj mu je zlezlo preko jeter. Skratka, zgodilo se je, da je zoper svojo čislano navado vodil razpravo redkobesedno in suhoparno brez katekizma in brez aforizma in brez dramatičnih učinkov.

Deda na obtožni klopi so bili že prijatelji doma tolažili za slovo, da mu osem mesecev ne odide in še bo zakovan v železne verige; tolažiti bližnjega je pač lepa krščanska čednost; zraven so bili izpili vina kakor na pogrebščini in je plačeval obtoženec, kdo pa drugi. Ko mu je potem še zagovornik povedal svoje, mu je začetna vera, da za vrazne besede ne more biti obsojen, nekoliko upadla. Pa se je stoječ pred sodniki trudil v potu svojega koščenega obraza, da ni prerobatih dajal odgovorov, dasi ga je davilo, ko je vase požiral košato zmerjanje, ki mu je sililo na jezik zoper nasprotnika. Lahko ni šlo, toda šlo je vendar, in tako si je mislil obtoženec: čemu tistole žebra, mar bi se kregal, škric zaliti! — In je to rekel samemu sebi in sam ni vedel, da je samemu sebi govoril tako glasno, da je besede slišal in razumel tudi častiti predsednik.

Ta je bila nova! Kaj takega oče Pipan še ni bil doživel. Glej ga, deda irhastega! In ga je popadel za besedo: «Kaj škric zaliti? Kdo je zalit? Kdo je škric? Koj te vtaknem v luknjo, da boš črn in višnjev, predno venkaj prideš. Da boš pomnil škrica zalitega!»

Iz rahlega dežja sta se bila v hipu razvila grom in tresk, da se je zbudil skrokani zapisnikar in je javnemu obtožitelju iz rok padel časopis.

Obtoženec pa je bil ob robu obupa: škric se vso dolgo razpravo ni bil nič kregal, reč je očitno izgubljena! Zdaj je že vse en kup, si je mislil in spričo krivice, ki mu je žugala, tudi ni maral več brzdati svoje narave. In je iztegnil vrat, široko odprl oči in škrbasta usta in ni več štedil svojega glasu in spodaj pod oknj so stali drugi kmetje in so rekli: «Ta zna! Rjove kakor bik na gmajni!»

Kričal pa je tole: «To ni po pravici! Ne boste me zapirali, ni treba misliti, za takega tolovaja, ki ni vreden, da bi živega spekli! Laže! Ne gre mu vere, kar je črnega za nohti,

(Nadaljevanje na 5. strani)



Linorez «Pirhi» z naslovno stran dijaškega lista «Literarne vaje» izdelal Križmančič dijak III. a nižje gimnazije

VODITELJI INFORMBIROJEVSKIH ORGANIZACIJ GOVORIJO...

Mladinec mora ljubiti SZ bolj kot svojo domovino

Kljub pritisku in importiranim «dragocenim» sovjetskim izkušnjam, ali ločnejše prav zaradi teh, se mladina odvrača od organizacij in si misli svoje...

Mladina informbirojevskih držav je v zelo nezavidljivem položaju. Poleg «blagodati», ki jih uživajo mladinske organizacije v birokratskem sistemu, je mladina teh držav podvržena zunanjemu pritisku, «bratskemu objemu» Sovjetske zveze. Za mladinske organizacije teh držav je namreč značilna brezpogojna pokornost Moskvi. Takšna pokornost seveda pomeni, da se morajo odreči nacionalnim interesom. Vse za Moskvo.., a ničesar od nje — razen knute in izkoriščanja. Mladinske organizacije v takšnem položaju ne morejo zastopati interesov svojega članstva. Zato tudi forsiranje zviševanja števila članov ne daje rezultatov, ki bi si jih želeli politični vrhovi. Tako je na primer Cervenkov zahteval, da mora biti organizirane 90 odst. delavske mladine. Rezultate takšnih kampanj lahko vidimo na primer v Madžarski, kjer jim je uspelo doslej organizirati le 650.000 mladine t. j. eno tretjino vse mladine — in to kljub državnemu značaju organizacije.

KLANJANJE PROTI VZHODU

Mladinske organizacije, ki jim je glavna naloga, reagirati na sleherni mig iz Moskve, ne morejo biti organizacije, ki bi jih mladina imela za svoje. Namesto da bi prisluhnili potrebam lastne mladine, jim je postalo prenašanje izkušenj in povzdigovanje vodilne vloge Komsomola glavna naloga. Sovjetski instruktorji se v Bolgariji, Madžarski, Češkoslovaški in drugod počutijo kot doma; na konferencah in kongresih zadajajo naloge, njihova beseda je vedno odločilna.

VODITELJI INFORMBIROJEVSKIH ORGANIZACIJ GOVORIJO...

Avramov, sekretar bolgarske mladinske organizacije, je v neki priložnosti dejal: «V vzgledu Komsomola je Demokratična zveza ljudske mladine vzpostavila mladinske kontrolne centre, katerih naloga je, da pomagajo partijskim svetom; odločno vlogo pri izboljšanju tiska (misli na list «Narodna mladež») je odigrala možnost, da uredništvo proučuje pri samem izvoru pošte «Mali One». Med «Kulturnimi novostmi» je Dioniza Fabjan (viš. klas.) orisala osebnost Ivana Trinka. Alojz Bole (viš. r. g.) je napisal kritiko o kritiki povesti «Beda». J. S. (klas. g.) je napisal recenzijo srednješolskega literarnega večera. Revija spremlja tudi druge kulturne dogodke. Tako vsebuje tudi poročilo o nastopu gojencev Glasbene Matice in nekaj primernih besed je izrečenih članici SNG Angeli Rakarjevi v slovo.

Dodan je poziv športnikom, naj se tudi ti pričnejo oglašati.

Tako v jeziku kot v ostalem se «Literarnim vajam» pozna, da ima mladina dobre svetovalce. V celoti so «Literarne vaje» zanjo pomemben vzpon, za nas vse pa pomemben prispevek k našemu kulturnemu življenju.

M. S.

O PETI ŠTEVILKI TRŽAŠKEGA DIJAŠKEGA LISTA

LITERARNE VAJE

List je za mladino pomemben vzpon, za nas vse pa važen prispevek k našemu kulturnemu življenju

Pred velikonočnimi počitnicami je izšla peta številka dijaškega lista «Literarne vaje». Obsežnejša je od prvih številk in že to je razveseljiv znak, da revija lepo napreduje. K leposlovnemu delu, ki zavzema skoraj celotno revijo, je prispevalo dvajset dijakov. Pretežno sta zastopani obe višji gimnaziji in učiteljišče. To je tudi razumljivo. Če vzamemo še trgovsko akademijo so to zavodi, na katerih se vzgaja naše bodoče izobraženstvo, ki naj narod plemeniti z vsemi pridobitvami kulture. Vendar pa bi bilo prav, da bi se tudi dijaki iz naših podeželskih strokovnih tečajev pogosteje oglašali. Tudi med to mladino se mora dijaški list zakoreniniti. Tudi ona mora spoznati tisto veliko privlačno silo leposlovne besede, da bo to besedo vzljubila in ji bo postala neobhodno potrebna. Poleg vzgoje literarnega naraščaja je prav tako važna vzgoja čim širšega kroga čitateljev. In ta drugi namen bo revija laže izpolnila, če bo tudi podeželska mladina večkrat našla tam sebe.

Razen dveh pesniških proizvodov — Emil Čuk (viš. r.): uvodni sonet — «Pomlad že prišla bo» in Angela Vremec (niž. g.): «Sončev in lunica» — obsega leposlovni del daljšo in krajšo prozo. Marija Mislej (II. r. učiteljišča) zaključuje s četrtim dejanjem svojo dramo «Slepec». Uredništvo razpisuje nagradno tekmovanje za najboljšo oceno tega njenega dela in za najboljšo oceno povesti «Beda», ki jo je objavila v prvih dveh številkah. Zamisel je prav dobra, ker se na ta način priuči dijaštvo kritičnega zapažanja in izražanja svojih pogledov. Dobro bi bilo, če bi «Literarne vaje» nudile več tudi v tej smeri. Res je sicer, da je to povezano s težavami. Res pa je tudi, da od poučnih besedi človeka mnogo bolj prevzamejo tiste, ki jih vidi natiskane v svojem delu.

Poleg soneta «Pomlad že prišla bo», je Emil Čuk prispeval tudi sestavek «Samomor». Tu se še bolj kot v sonetu občuti njegov opazovalni dar. Z dramatično napetostjo in krepkimi potezami riše srečanje s samomorilcem ter na mah postavi pred čitatelja ves prizor. V tem kot tudi v nekaterih drugih prispevkih te prijetno preseneča neko toplo sočutje s človekom in njegovo usodo. V današnji dobi, ki je vzviharila svet in ljudi, je postala skrb za človeka nekako drugotnega pomena, kot da ne bi bil človek tisti, ki ustvarja družbene vrednote in za katerega so te ustvarjene. Vidno je, da se mladina od tega odmika. Ona išče poti k človeku, razglablja o bolečini in stiski človeškega srca in njena misel se rada ustavlja ob njem. Prav je tako. Družbeno življenje, ki naj se zrcali iz literarnih del, mora biti najiskrenejša izpoved človeške duše. Samo to jim daje tudi notranjo vrednost. Zato so tudi ti prispevki naše mladine tem bolj razveseljivi, ker se jim pozna, da ne dojema površno, ampak skuša grebsti po sebi in drugih in išče temu obliko.

Tudi Ana Marija Pizziga (učiteljišče) ima dva prispevka: «Naproti pomladi» in «Ob zatonu». Prvi je ljubka zgodbica o pastirčku in prihajajoči pomladi, drugi je slika večernega razpoloženja. V to vnese razmišljanje starčka, ki mu je ostal le spomin na srečne čase.

Beni Fakin (učitelj.) nam v sestavku «Vse za njeno srečo» skuša osvetliti dogajanje med sinom in materjo, ki se je odločila, da se drugič poroči. V čustveni toplini, ki preveva vso zgodbo, se kaže miselna dozorelost, zato je sestavek daleč nad povprečjem navadne šolske naloge. Isto bi rekli lahko tudi za sestavek «Meta», v katerem nam Vijola Fonda (viš. klas.) pripoveduje povest nesrečnega božjastnega dekleta. «V znoju svojega obraza» nam Gvido Komar (viš. realna) slika počitnice, ki so njemu pa še marsikateremu tržaškemu dijaku votekale ob težaškem delu. Tako zvemo, kakšna je ta edina pomoč, ki jo ta ali oni dijak lahko da svojim staršem. Silva Černjava (učitelj.) nas v sestavku «Ego» pelje v razred in nam ga prikaže z ustrezno notranjo razgibanostjo. Lucija Ličen (viš. klas.) si je izmislila «Pravljico o siromašni Magdi in ošabni Liziki» in izluščila iz nje star nauk, da kdor visoko leta, nizko pade. S precejšnjim smislom za duhovitost je napisala Sonja Stolfa (viš. klas.) zgodbo o «Veseljaku Matevžu in njegovih dogodivščinah». Jožko Grossnapelj (viš. klas.) je v «Kriku v burji» uporabil motiv burje in njene pesmi, ki je vesela, kadar je srce veselo, in žalostna, kadar je žalostno, za zgodbo med vrabčkom, gospodarjem in vajencem. Iz stiske človeškega srca je vzeta tudi «Zalostna zgodba», ki jo je napisala Miranda Batista (niž. gimn.). Graziela Stolfa (niž. g.) nam v sestavku «Dva si podajata roko» pripoveduje osebni doživljaj iz sanj. Prav tako birmanski osebni doživljaj opisuje tudi Marija Kranjc (učitelj.) v sestavku «Darilo». Sonja Pahor (viš. gimn.) skuša v sestavku «Moč domače zemlje» prikazati hrepenenje po domovini. Sicer kratek, a čustveno topel je sestavek Bruna Pertota (viš. klas.) «Večer v Barkovljah», v katerem spaja mehkobo večernega razpoloženja ob obali s čarom slovenske pesmi. Sicer suhoparno prirodopisno in zemljepisno snov oživlja s prav prijetnim opisom Oskar Klinc (str. tečaj, Nabrežina) v sestavku «Če bi bil jaz ptička, kam bi poletel». Marija Počkar (niž. ind., Rojan) s svojim sestavkom «Filatelija» nevsiljivo vabi dijaštvo med zbiratelje znamk. V «Potovanju na luno» pa skuša Marijan Ban (trg. akad.) zbuditi zanimanje za vprašanja tehnike.

V prevodu se nadaljuje povest znanega francoskega pisatelja Alphonsa Daudeta «Mali One». Med «Kulturnimi novostmi» je Dioniza Fabjan (viš. klas.) orisala osebnost Ivana Trinka. Alojz Bole (viš. r. g.) je napisal kritiko o kritiki povesti «Beda». J. S. (klas. g.) je napisal recenzijo srednješolskega literarnega večera. Revija spremlja tudi druge kulturne dogodke. Tako vsebuje tudi poročilo o nastopu gojencev Glasbene Matice in nekaj primernih besed je izrečenih članici SNG Angeli Rakarjevi v slovo.

Dodan je poziv športnikom, naj se tudi ti pričnejo oglašati.

Tako v jeziku kot v ostalem se «Literarnim vajam» pozna, da ima mladina dobre svetovalce. V celoti so «Literarne vaje» zanjo pomemben vzpon, za nas vse pa pomemben prispevek k našemu kulturnemu življenju.

M. S.

SAMOMOR

Emil Čuk II.a viš. real. gimn.

Nenadoma je vstal pred mano. Ne vem, kaj ga je prineslo. Izgrebel se je iz toliko drugih spominov in planil na dan. Stoji pred menoj kakor ovira, katere se ni mogoče ogniti. Zato jo moram načeti, naj bo še tako trda.

Spominjam se, da je bil takrat prekrasen dan. Oko ni našlo na modrem nebu niti tančice oblačka. Samo sonce je sijalo in razprostiralo svoje žarke po vsem božjem stvarstvu. In ti so se odbijali od razbeljenih skal, se gugali po drevesnih lističih in se podili po rosni travi, v kateri se je bleščalo na tisoče kapljic.

Ko jih je oko zagledalo, ko)je pilo te žarke, se je razveselilo. Veselje je omamilo vsega človeka, da bi vriskal. O, takrat bi lahko opisal tisto srečo, tisto veselje, zakaj zdaj ga je osenčil bridki spomin.

Predme je stopil človek, me pogledal in vprašal: «Kdaj privozi tod mimo vlak?»

Blizu travnika, kjer sem pasel, kakih sto, dve sto korakov daleč, se je vila železnica. Nisem ga pogledal pazljivo v obraz. Morda ni bil takšen, kakršnega si predstavljam. Imel je odločen in trd izraz. Bil je to obraz človeka, ki izpelje, kar se je odločil storiti. In če bi tega ne storil, bi se sodil za strahopetca.

«Ne vem, kdaj...,» sem mu odgovoril in se oziral in iskal, kje bi bile krave. «Cakajte, mislim, da bo vsak čas privozil mimo.»

Slišal sem, kako so se oddaljevali njegovi koraki. Ko sem se za njim ozrl, je že izginil za bujno cvetočim grmom. Spet sem se pogreznil v svoje sanje in opazoval naravo. Nekaj časa se je že izgubilo v preteklost. Bog vedi koliko Lahko je minilo pol ure, lahko samo pet minut. Tedaj je mojo pozornost pritegnil vlak, ki je prisopihal izza ovinka. Puščal je oblak črnega dima, ki je bil zgoščen in ozek, višje pa se je širil in redčil. Ko da bi sedlo nekaj dima v moje srce in v misli, tako so se mi zatemnile sanje.

«Kaj je hotel tisti mož? Čemu je hotel zvedeti, kdaj privozi mimo vlak?» so ropotala težka kolesa.

«Samo... samo,» so naprej ropotala težka kolesa in izoblikovala strašno misel, «samo, da se ni hotel ubiti?»

In kolesa so se naprej vrtela in v takšnem vrtincu so se vrtele tudi moje misli. Nenadoma se je vrtinec polegel, ker so težka kolesa zavrišćala... in se je nečloveški krik dvignil do sonca.

Večkrat sem o tem razmišljal in prišel do zaključka: ni kriknil samomorilec, ampak se je izvil nečloveški krik iz strojevodjevih prsi.

Samomorilec je šel s stisnjenimi zobmi v smrt. Ni se bal. Čudno se mi zdi, da se je mogel tak bati življenja. Oh, najbrž mu je bilo težko, zelo težko in ga je nekako pognalo na to pot, na katero drugače ne stopi slabotna človeška narava

Kar sem videl potem, ne morem opisati. Zakaj podoba je tako jasna in groza tako velika, da se misli ne morejo izoblikovati in da beseda noče izpod peresa.

Splahnel bo sčasoma spomin na ta dogodek. Nanj se bodo grmadili drugi, morda še strašnejši. Morda...

Sonček in lunica

Angelca Vremec II.č niž. gimn.

Lunica s sončkom
po nebu tekmuje,
zdaj skoraj že peša,
zdaj zopet zmaguje.

Ko lunica vstaja,
že sonček zahaja
k počitku v zaton.

A sonček, če zjutraj
preleno se drami,
je lunica daleč že,
skor za gorami.

Vso noč je svetila,
potem se umaknila.
Se nič ne huduje,
če sonček kraljuje,
saj zlatega sončeca
dan potrebuje...



Ex libris pomeni iz knjig, izmed knjige. Skraja je bil ex libris običajna alj pa na listek izdelana slika, katero so lastniki lepili na zadnjo stran knjige. Začetka je bil ex libris grb, ker so imeli knjige le plemenitaši, pozneje pa so ex libris slikalj kot razna tihožitja v zvezi s knjigo in študijem. Nekateri ex libris so dragoceni, saj so v svetu celo društva zbirateljev teh znakov. — Ex libris Hmeljak iz šole prof. A. Cernigoja

Filatelistične zanimivosti

V Egiptu doživele revolucijo tudi poštne znamke

Egipt je dokončno izvedel revolucijo tudi na poštnem področju. Do sedaj so morali Egipčani lepiti na svoja pisma znamke, ki so imele portret bivšega kralja Faruka, čeprav so ga morali poštni uradniki dobro pomazati z žigom. Spominske znamke za državni udar so izšle že pred časom, sedaj pa je izšla tudi prva znamka nove frankovne serije. Vrednota je za 10 miljemes, čokoladne barve, ki nam prikazuje vojaka s čelado na glavi in s puško z nasajenim bajonetom. Da je prav vojak naslikan ni gol slučaj, kajti prav vojaštvo je izvedlo državni udar v preteklem juliju. Napisi na znamki so v dvojnem jeziku, v arabščini in v francoščini, vendar najdemo eno napako. Spodaj je napis «Defence», ki pomeni obramba, ampak v angleškem jeziku; v francoščini bi se čitalo prav «Defense». Ta beseda je izzvala živahne komentarje in je verjetno, da bo znamka vzeta iz prometa in zamenjana z novo s pravilnim napisom. Cena te bo tako zelo poskočila.

Izraelska poštna uprava je začela izdajati novo letalsko serijo. Kot prva je izšla najvišja vrednota za 1000 prutov, to je približno en funt šterling. Znamka je tiskana v temno in svetlozeleni barvi in nam prikazuje staro mesto Jafa. Ostale znamke bodo prikazovale najlepše kraje izraelske zemlje.

Sovjetska zveza je v zadnjem času dala zopet v promet celo vrsto novih znamk. Ena izmed novih serij je posvečena podzemeljski železnici v Moskvi. Tej železnici je bilo posvečenih že več znamk. Sedanje vrednote so vse po 40 kopejk in nam prikazujejo postajo Belorusija, postajo Botaničnega vrta, postajo Novoslobodskaja in postajo Komsomola. Ena znamka za 40 kopejk nam prikazuje ruskega psihiatra Bekhtereva, ki je umrl pred 25 leti. Stoletnico rojstva prisatelja Mamina Liberjaka je tudi počastila znamka, na kateri vidimo pokrajino in portret slavljenca. Tri znamke nam prikazujejo sovjetske častne redove; Red časti (1 rubelj), Red Rdeče zvezde (2 rublja) in Red dela (3 rublji).

Znana ameriška ustanova Gallup je izvršila med ameriškimi filatelisti anketo, kakšne znamke po področjih zbira. Jo najraje; odgovori so bili naslednji: 1. rože, 2. rastline, 3. glasba, 4. železnice, 5. živali, 6. ptiči, 7. ladje, 8. konji, 9 zemljepisne karte, 10. medicina in šport, 11. vera, 12. ribe in ribiči, 13. UPU ameriških držav, 14. Boy scouts, 15. zastave, 16. umetniški portreti in predsednik Roosevelt, 17. otroci, 18. slapovi, znanstveniki, znamke na znamkah, umetnost, 19. slike velikih umetnikov, mostovi, zgodovina pošte, 20. žuželke, kraljica Elizabeta II, jedila, 21. poljedelstvo.

Najstarejša ameriška vojaška organizacija, to je Narodna garda Združenih držav Amerike, je dobila priložnostno - spominsko znamko po več kot 300 letih od svoje ustanovitve. Leta 1636 je bila namreč ustanovljena v grofiji Mid. dlesex domača milica, katera je bila vključena pozneje v oddelke Narodne garde v sklopu 182. regimenta pehote iz Massachusettsa. Ko je bila proglašena neodvisnost ZDA, je bila ustanovitev Narodne garde potrjena z Ustavo in pozneje so jo tudi branili z uspehom proti tistim, ki so jo hoteli odpraviti. Ime »Narodna garda» je bilo uporabljeno prvič leta 1824, ko je mesto New York sklenilo dati to ime domačim vojaškim oddelkom na čast Francoza generala Lafayetta, ki je bil poveljnik francoske Narodne garde za časa revolucije. Narodna garda ZDA je vojaška in civilna organizacija, ki ne sodeluje samo z vojaškimi formacijami v vojnah, temveč pomaga tudi pri elementarnih nesrečah, kot so povodnji, požigi gozdov in druge. V prvi svetovni vojni je Narodna garda poslala v prekomorske dežele le nekaj divizij, v drugi pa kar osemnajst; devet se jih je bojevalo v Pacifiku, devet pa v Evropi. Sedaj sodelujejo oddelki Narodne garde tudi v vojni na Koreji. Znamka, ki je posvečena Narodni gardi je modre barve, vrednosti 3 centov. V sredini slike je vojak-član Narodne garde s puško v roki, ob straneh pa sta dva prizora iz vojne in miru; prva nam prikazuje izkrcanje oddelkov N.G., druga pa rešitev nekaterih ponesrečencev med poplavo.

Moč domače zemlje

Sonja Pahor V.a viš. gimn.

Med ukrepi za raznarodovanje in uničenje Slovencev je bilo tudi premeščanje v tuje kraje. To je zadelo predvsem tiste ljudi, ki so imeli poslanstvo učiti naš materin jezik. Med njimi je bil učitelj Zvonko. Premeščen je bil v neko italijansko obmorsko mestece. Z upanjem, da se bo kmalu vrnil, se je uklonil in šel v tujino. A čas je mineval, leto za letom je potekalo, a upanje, da bi se stalno vrnil domov, je bilo vedno manjše.

Neko mrzlo jesensko jutro je stal pri oknu in gledal ven. Njegove žalostne oči so strmele v široko, brezkončno morje; valovi so kipeli in se zaganjali kvišku, kakor da bi hoteli nekaj doseči, a so se zopet in zopet vračali v morje, ki jih je priklepalo nase. Bilo je pusto jesensko jutro, megleno, brez sonca, nega žarka. Prav tako je bilo pusto tudi Zvonkovo srce in njegove misli so bile žalostne. Pogled mu je šel dalje, preko morja, misli so splavale proti goram njegove domovine. Kako so stale mogočno in visoko in ga vabile! Neizmerno hrepenenje ga je gnalo na rodno zemljo, domov, k materi, ženi in otrokom. Toda ta tuja zemlja ga je priklepala kakor s tisočerimi verigami. Ni mu bilo dovoljeno, da bi se za stalno vrnil v svojo domovino, toda njegove misli so bile sleherni trenutek tam, kamor je hrepenelo njegovo srce. Gledal je proti goram in se odločil, da bo storil vse, le da bi se mogel vrniti k njim.

Prošnje so se vrstile druga za drugo. Vsaka mu je bila odbita.

Prišla je jesen, minila je zima in budila se je pomlad. Sončni žarki so bili močnejši in gore onstran morja so se lesketale. Odete v rdeči škrlat sončnih žarkov so se zdele še mogočnejše, in so ga vabile, vabile. Končno se mu je usoda nasmehnila, žarek sonca in življenja je posijal tudi v njegovo srce, a le za kratek čas. Samo za dva dni je smel domov.

Ko je stopil na domačo zemljo, je začutil, da so odpadle vse tiste verige, ki so ga priklepale k tlom. Vzravnal se je poln novih moči, novega upanja in veselih misli. Korak mu je bil hitrejši in bolj kot se je bližal domu, daljša se mu je zdela pot, kar brez konca. Srečen je bil in vsa narava se je veselila z njim. Pomlad je prevala nad zemljo in trosila iz modrega predpasnika darove in vsenaokoli je vel sladki vonj po rožah, zeleni travi in cvetočem drevju. Vse je bilo tako novo, čisto in jasno, da nobeno človeško srce ni moglo biti brezčutno. Ptiči je petje in šumenje bistrega potoka ga je spremljalo po poti. In že je čul glas domačih zvonov — naznanjali so nedeljo.

Vse je bilo tako lepo, ni še nikdar občutil tolike sreče. A kaj, ko je bila tako kratka, kot močan hlad za trenutek razsvetli temno viharno noč. Komaj je prišel, že se je moral vrniti. Se enkrat si je hotel ogledati domači kraj, zato da bi dati tej lepi slika ostala čim dlje ne samo v njegovih očeh, ampak tudi v srcu in v duši. Ozrl se je naokrog po vasi, po obdelanih poljih in njegov pogled se je ustavil na gorah, ki so bile sedaj tako blizu in so ga še vedno vabile, naj ostane. Silno težko mu je bilo pri srcu ob misli, da mora že spet zdoma, v tujino, da mora že spet stopiti na tisto zemljo, na katero so ga privezali z verigami, zato ker zanj ni ne kruha in ne prostora v domovini. Kako je grenak tujji kruh! Kako je žalostno, da si ga mora človek iskati v tuji deželi! In res, bolj ko se je bližal tisti deželi, bolj se je čutil sibkega in nekaj ga je tiščalo k tlom. Toda še je stal na domači zemlji, še je bilo nekaj upanja v njem. Nenadoma mu je šinila misel v glavo: «Kaj, ko bi poljubil domačo zemljo?» Ves vdan se je sklonil k tlom in poljubil grudo, ki je dojila njegovo mladost; solnčni žarek mu je pobožal obličje, ki je sijalo v trpljenju.

Ni minil niti mesec dni in dovolili so mu, da se je vrnil za vedno v svojo domovino. Njegov malošteviljni, a junaški narod je namreč vrgel z ramen tuje nasilje in se poveličal s trpljenjem svojih zvestih sinov.

Predsednik Groga

(Nadaljevanje s 4. strani)

za suho hruško bi desetkrat prisegel! Kakšna ste sodnija, da držite s takim goljufom! Pa so drugod tudi še vrata in bomo že še vkupe prišli, vi ptički, vi!»

Predsednik, živa podoba globokega ogorčenja, je zaman grmel in grozil, grozil grožnje, med brati vredne osem mesecev težke in poostrene ječe, in poleg zvonil in z roko bil po mizi; zaman je dr. Korenina dajal penastemu svojemu klientu nujna znamenja, naj odneha.

Pač pa se je pojavila na bojni plani nova sila, izza klopi v ozadju se je dvignil sovražni sosed in stopil bliže in dal od sebe glas in ta glas ni bil slabši od nasprotnikovega: «Kaj bi vame lajalo, revše, mar se te kaj bojim, slina in kokota? Drugega nimaš kakor prazna usta!» — in je nasprotnika s figo dregnil tja pod nos. — O, ni hujše krivice pod nebom, nego fignjen biti tja pod nos! — In še mu obljubil: «Tako ti bom razval tvoje plesnivo kopito» — kopito je bila govorniška figura za nos — «da te lastna baba ne bo več spoznala!»

Tako je govoril in že se je krik in kreg obračal na tepež in metež, pa je sodni sluga, rešeni gospod Finžgar, stopil med bojeviti stranki in ju potisnil s krepko roko vsakega na svojo klop in ni drugega rekel, le s pestjo v rebra je dal temu kakor onemu prijateljski migljaj. Gospod Finžgar je bil širom znana, ugledna osebnost, njegov migljaj je zalegel in do veljave je prišel zopet predsednik Groga.

«Grešnik stari,» je grmel, «ali ste človek, ali ste zver? Zdajle ste pokazali, kakšen ste Herodež! Le besedico še zinite, pa greste s te klopi ven in se bo skončalo brez vas!»

V irhastem dedu se je vnovič zbudil odpor: «Kdo me bo gonil? Mar ne plačujem frankov, da ne bi smel todle sedet» in se je z rokami oprijel svojega sedeža, pripravljen na vse.

«Ven!» je ukazal predsednik in je stal in je iztezal roko, kakor Napoleon na slikah, «ven!»

Sluga je prijel obtoženca pod pazduho, zdaj bi se bilo skoraj kaj pripetilo, pa je hitro pristopil dr. Korenina, rdeč je bil kakor kuhan rak in je šepnil svojemu klientu par besed na uho, kratke so bile, pa krepke, da je odnehal in brez sile šel iz dvorane.

Predsednikove oči so iskale še drugo bojno stranko, pa je ni našle, potuhnila se je bila za peč.

Potem se je mirno končalo dokazovanje, državni pravdnik in zagovornik sta povedala svoje molitvice in smo šli se posvetovat.

Pa smo bili vsi teh misli, tudi predsednik Groga, da obtoženec ni kriv. Baš njegov in njegovega nasprotnika nebrzdani nastop pri razpravi nas je uveril, da so take grožnje, kakršne so predmet obtožbi, nič drugega in nič več nego običajna oblika medsebojnega občevanja teh ljudi, ne da bi v robati govorici tičala bog ve kaka zloba; in uverili smo se tudi, da so ti ljudje vsi enaki, in kakor drug z drugim govore, tako tudi drug drugega razumevajo, in je sosed v svoji razburjenosti danes tudi pokazal in dejansko priznal, da se obtoženca navzlic grožnjam, prav nič ne boji. Manir, smo rekli, manir obtoženec res nima, to je jasno kakor beli dan; ali za manire so plesne šole, ne pa ječe — in skratka: mi ga ne bomo zapirali.

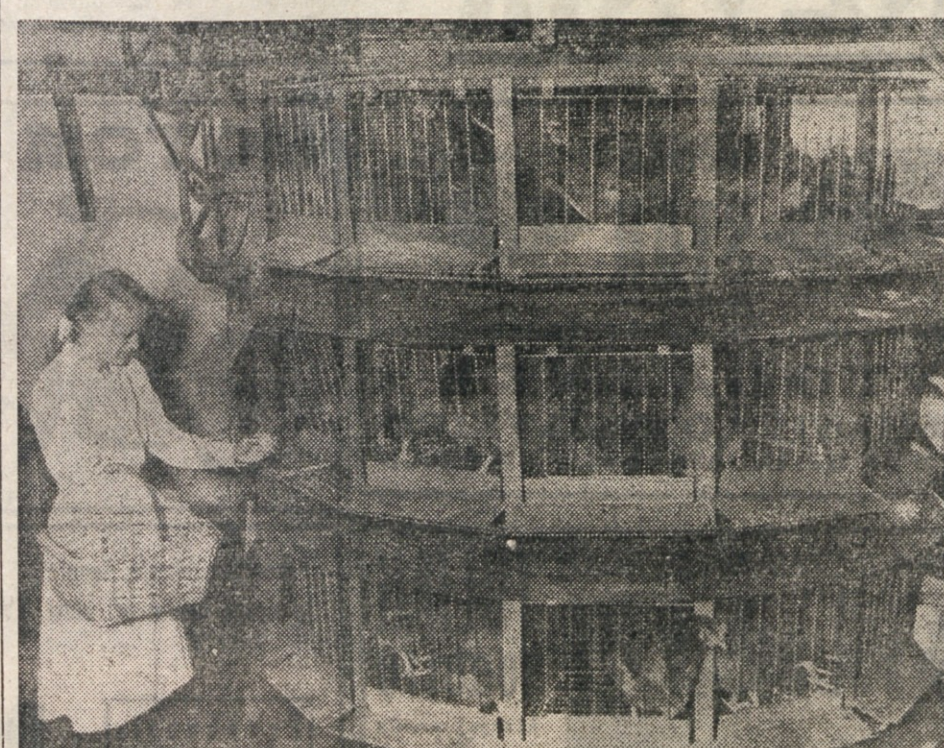
Sluga, gospod Finžgar, je spustil obtoženca spet v razpravno dvorano in Groga Pivan mu je razglasil oprostilno razsodbo in jo obrazložil na svoj stari pristni način, in če so se dali razlogi na zlato tehtnico, bi se bilo našlo v njih devet razžaljenj in pet nevarnih groženj. Pa zato ni bilo niz zamere in sta si morala nazadnje še v roke seči sovražna soseda in sta za slovo dobila dobrohotni svet, naj se čimprej vpišeta v plesno šolo.

Zunaj je oproščeni obtoženec zagovorniku dr. Korenini razodel svoje mnenje o predsedniku. «So dober gospod,» je rekel. «Le od kraja so bili preveč mrtvi in je slabo kazalo, ker niso nič onegali in kričali. Ni šlo drugače, jih je bilo treba podžgati, da so prišli v ogenj. Pa ko so se razvneli in so jeli vpiti, se mi je koj dobro zdelo, in ko so zagrozili, da me dado obesiti na vešala, mi je kar odleglo: vedel sem po vaših besedah, da bom prost. Res prav golanten gospod!»

Prekinitev pogozdovanja nad Dolino in Prebenegom

Zaradi suše so na veliki petek prenehali saditi borovce na zemljišču med našo vasjo in Prebenegom. Žene in dekleta, ki so tam delale, so zdaj brez dela in skromnega zaslužka. Ne vemo, če bodo nadaljevali s pogozdovanjem v tej sezoni, vsekakor pa bi bilo pravilno, da bi prihodnjič začeli bolj zgodaj in da bi dali na razpolago zadostno število sadik, kajti pogozdovanje naših goličav je zelo nujno in potrebno.

„KOKOŠJA RESTAVRACIJA“



Kokošji krunik s krožno «restavracijo», kot je v obratu na neki kmetiji v Esseyu v Angliji. Kokošja piča ni stalno pred kokošmi v posodi, kot je to navada, ampak postrežejo kokošim ž njo vsako uro s pomočjo naprave, ki se počasi premika in ki prinaša poleg piče tudi vodo in otrobe.

Glas naših vasi

IZ GORIŠKE

Podgora in Podgorci

Če se človek z goriškega gradu ozre proti Furlanski nižini, mu bo ostal pogled na hribu, ki se dviga iznad desnega brega Soče in ki se imenuje Kalvarija. Pod njim se od pevmskega mosta pa do mosta «9. avgusta» vseskozi ob bregu Soče razprostira prijetna predmestna vasica Podgora.

Podgora je pravzaprav skupno s Stražicami najbolj industrijski del mesta in se lahko prišteva k njemu, poleg tega je tudi pod goriško občino. Za Podgoro je značilna narodnostna mešanica. V njej namreč že dolga leta bivajo skupaj Slovenci, Furlani in Italijani. Slednji so se sicer v velikem številu naselili predvsem z začetkom delovanja tamkajšnjih tovarn in pa seveda za časa fašizma, ki je favoriziral dotok Italijanov v to narodnostno mešano vasico. Pri poitalijančevanju tamkajšnjega slovenskega življa pa je imela že pred svetovno vojno veliko vlogo italijanska Lega Nazionale, ki je z raznimi dobrotami, paketi in drugim dobrotami vabila predvsem slovenske otroke v svoja kulturna središča. Pa tudi ONAIR še danes, ko je vendar že fašizem vsaj uradno pokopan, izrablja vsako priliko, da pod svoje «patriotsko okrilje» vzame tudi slovenske otroke in jim nudi svoje protinarodnostne nauke. Slovenci v Podgori žive pretežno na predelu izmed pokopališča in Grojne, pa tudi okrog tovarne jih je nekaj, dočim so se ob glavni cesti naselili Furlani in Italijani.

Prebivalci Podgore so le v izjemnih primerih majhni kmetovalci, katerih zaslužek pa ne zadostuje za vsakdanje potrebe in si zato iščejo postranskega zaslužka. Večina Podgorcev je zaposlena v tovarni Safog v Stražicah ali pa v predilnici v Podgori. Nekoč je bila to papirnica, last družine Laykam-Jozefstal, ki pa je slednjič prišla v last drugih, ki so jo spremenili v predilnico. Danes je njen gospodar tvrdka Toniella iz Milana, ki ima še vrsto drugih sličnih tovarn v Italiji. V predilnici je zaposlenih približno 3.000 delavcev in delavk, slednjih je več, toda pravijo da je vseh drugih več kot pravih Podgorcev. Ob odstopitvi potrebnega zemljišča za gradnjo tovarne, je njen prvi gospodar obljubil Podgorcem, da bodo oni prvi sprejeti na delo, toda tega se danes nihče več ne drži. Ko je pred nekaj leti pokojni Andrej Paglavec, občinski svetovalec DFS v goriškem občinskem svetu to izjavil sedanjemu ravnatelju, ker je bilo namreč takrat precej mladeničev iz Podgore brezposelnih, mu je ta ironično odgovoril naj si gredo dela iskat v Jugoslavijo. Pokojni A. Paglavec, po rodu iz Podgore, bo ostal vsem Slovencem pa tudi ostalim Podgorcem vedno v dobrem spominu. Na njegovo pobudo imajo danes v Podgori napeljan vodovod (tudi na pokopališču v Podgori in v Pevmi) popravljeno cesto od Grojne do središča vasi On je skrbel tudi za prosvetno delovanje.

S TRŽAŠKEGA

Park v Sv. Križu

Med stvari, ki jih potrebuje naša vas, je treba všteti tudi park. «Na klancu» ob glavni cesti je lep prostor, zelo primeren za park. Prostor bi bilo treba nekoliko preurediti, odstraniti kamenje ter postaviti klopi in nasaditi nekaj dreves. Za ta dela ne bi bilo treba dosti denarja, vas pa bi dobila lepše lice in otroci bi imeli lep prostor za igre in razvedrilo, kar ni mogoče v sami vasi, kjer ni primernega prostora.

Prav bi bilo tudi, da bi cest. ni pometač skrbel tudi za stranske poti na vasi, ne samo za dve glavni ulici. Saj nima smisla čistiti samo dve ulici, ostale pa pustiti v nesnagi. To ni higiensko, obenem pa napravi slab vtis na tujce, ki prihajajo v našo vas.

Tudi stopnice od postaje bi bilo treba urediti. Z delom so sicer začeli že pred 4 meseci, pa so ga zdaj opustili iz neznanih vzrokov.

Telefon v Riemanjih

O javnem telefonu v naši vasi je govora že nekaj let a vendar ga še nimamo in ne vemo, kdaj ga bomo dobili. Če se zgodi kakšna nesreča mora nekdo osebno v Trst, da pokliče rešilni avto. Za velikonočne praznike je bila na pr. nesreča z motorjem, pa je moral neki domačin hitro v Trst. Kako je v takih primerih čas zelo dragocen, o tem ne bomo pisali, vsaka minuta je lahko usodna. Javni telefon pa bi služil tudi v drug namen, ne samo v primeru nesreče, požara itd. Marsikdo bi lahko opravil manjše zadeve, ne da bi mu bilo treba nalašč v mesto, za kar zgublja čas in troši denar.

Želeli bi tudi, da bi občina postavila eno javno luč «Na Bardah», kjer se odcepi od glavne ceste pot v vas in je ponoči zelo nevarno, ker je pot ozka in jo je težko najti.

Kaj je s šempolajsko šolo?

Čudna in menda tudi edinstvena je usoda vprašanja nove šempolajske šole. Ta zadeva je bila na dnevnem redu že pred 35 leti. Če bi nas ne bil zajel fašistični val, bi bili že davno imeli novo šolsko poslopje. Šempolaj ni bil fašizmu posebno pri srcu in kaže, da so ohranile takšen odnos do njega vse garniture šolske uprave, zlasti pa najnovejša. Drugače si ne moremo razlagati čudnega nategovanja z gradnjo nove šolske stavbe. Vse kaže, da se tudi občina premalo zanima za to vprašanje. Že nekaj županonih zatrdil je šlo v vilice. Pred časom smo čitali, da je šlo delo za novo stavbo na dražbo letos v januarju. Če je tako, zakaj se ne prične z gradnjo?

Prizadeti starši so izgubili potrpljenje, češ: otroci iz ostalih šolskih okolišev imajo sončne, zračne, svetle in suhe učilnice, njihovi pa se morajo stiskati v skrajno nezdravih šolskih prostorih. Odločili so se, da se bodo obrnili na najvišje mesto in mu prikazali diskriminacijsko ravnanje šolske oblasti.

Smrt zavednega moža na Poklonu

V četrtek je umrl vaščan 74-letni Alojz Skamperle s Poklona. Pogreb pokojnika pa je bil v petek popoldne; pogreba se je udeležilo veliko



Pokojni Alojz Skamperle

število domačinov in ljudi iz sosednih vasi, z Opčin in tudi z onstran meje. Pokojnik je bil zelo poznan in priljubljen daleč naokoli, bil je zaveden rojak in veselega značaja. Dolgo časa je bil lovski čuvaj. Pred dobrim mesecem je bil zdrav in čil, pritoževal se je le zaradi srca, pa je bil še vedno dobre volje. Zadnje tedne pa je nenadoma oslabel in zgubljal zavest. Pokojnik zapušča edinega sina, ki je doma ter dve hčerki, od katerih živi ena v Krepljah, druga pa v Buenos Airesu.

Naj mu bo lahka domača zemlja; svojcem pa naše iskreno sožalje.

Premalo sadnega drevja v Plavjah

Zdaj smo zelo zaposleni z delom na polju. Škoda le, da ni dežja. Krompir smo že posadili, zdaj sejemo radič, lanskega pa žanjemo, ki je že pognal.

Sadno drevje je v cvetju, zdaj so začele cvesti češnje in hruške. Pred leti je bilo pri nas več češenj, ki pa so usahnile zaradi bolezni. Po vojni je bilo obnovljenih mnogo vinogradov in vaščani so se začeli bolj ukvarjati z zelenjavo za tržaški trg. Kmetje posadijo nekaj drevja, lahko bi ga pa mnogo več, ker sta pri nas lega in zemlja zelo primerni za sadjarstvo.

Naj omenimo še to, da se naša pevska zbora, tako moški kot mešani, marljivo vadita dvakrat na teden. Zdaj je še nekaj časa za to, kmalu pa bo več dela in ne bomo utegnili. Pevska zbora sta letos že nekajkrat nastopala in pravijo, da bosta verjetno nastopala tudi v radiu v Kopru.



Steverjanski kmet veže trte

SPOMLADANSKO CEPLJENJE SADNEGA DREVJA

Razločujemo dva načina cepljenja: cepljenje v pravem smislu besede (v oko) in precepljevanje (v razkol, pod lub in na sedlo)

Razločujemo dva načina cepljenja sadnega drevja. Cepljenje v pravem pomenu besede opravimo takrat, kadar cepimo še v drevesnici razne vrste (sorte) na divjak. Precepljujemo pa takrat, kadar odraslo drevo, ki je že rodilo sadje, a je slabe vrste ali ne odgovarja podnebnim in talnim razmeram, vnovič cepimo na drugo vrsto. Novodobno sadjarstvo nas uči, da je najbolje cepiti v drevesnici tako, da pride v sadovnjak že cepljena sadika. Za cepljenje sadik — divjakov je najbolje, da cepimo v oko.

Za precepljevanje najbolj priporočamo naslednje načine: 1. Cepljenje v razkol, 2. cepljenje pod lub, 3. cepljenje na sedlo.

Mesec marec in april sta najbolj ugodna za cepljenje sadnega drevja. V ta namen pa si moramo že v februarju narezati potrebnih cepičev, zato da bodo v času cepljenja nekoliko manj sočni kakor podlaga ali divjak.

CEPLJENJE V OKO

Za to vrsto cepljenja se uporablja pop z jezičkom lubada, ki ga vstavimo na les podlage. Tako lahko cepimo spomladi, kadar začne podlaga poganjati; te vrste cepljenja imenujemo cepljenje v rastoče oko. Cepljenje v speče oko pa imenujemo cepljenje v mesecu avgustu; popje požene v tem primeru šele naslednjo pomlad. Za sadno drevje je priporočljivo cepljenje v avgustu. Vejice iz katerih izrežemo popke, morajo biti iste starosti, zdrave in sočne tako, da lub z lahkoto odstopi od lesa. Ta način cepljenja zahteva hiter postopek, izvršimo ga pa v drevesnici na eno do dve leti starih divjakih, kakih deset do dvanajst cm nad površino zemlje. Neposredno na to ali še preden izločimo popek, napravimo na podlagi rez v obliki črke T. Navpični rez naj bo še enkrat daljši od podolžnega. S cepilnim nožem privzdigujemo lub ob spoju podolžnega in navpičnega reza z levo roko pa vložimo ščitek s popkom. Ščitek cepiča ostane pokrit z robovi navpičnega reza podlage a popek moli ven. Nazadnje še povežemo cepljeno mesto z nalašč pripravljenim gumijastim trakcem.

CEPLJENJE V RAZKOL

Ta način cepljenja je pri nas najbolj udomačen. Ima pa to slabo stran, da prizadenemo drevesu veliko in obsežno rano. Da bi se ta rana čim prej zarasla, moramo cepiče tako obrniti, da stoje njihovi spodnji popki navznoter. Nastale odprte rane moramo prav skrbno zamazati s cepilnim voskom ali smolo.

CEPLJENJE POD LUB

Cepljenje pod lub je zelo priporočljiv način spomladanskega cepljenja. Rana, ki pri tem cepljenju nastane, je majhna. Ta cep se tudi zelo rad prime, ali izvršimo ga šele tedaj, ko se da lub na lahkem ločiti od lesa. To cepljenje izvršimo takole: prerežemo ali prežagamo deblo, ki ga želimo cepiti tako, kakor za cepljenje v razkol. Nastalo rano zgladimo z nožem, nato prerežemo cepič in ga pripravimo tako kakor za cepljenje na steblo. Nato napravimo toliko zarez v lubad kolikor želimo staviti cepičev. Ko je to storjeno, privzdignemo lubad na podlagi tako, kakor pri cepljenju v oko. Končno vtaknemo med lub in les cepič, da se zareza dotika lesa, hrbet pa lubja. Nazadnje povežemo cepljeno mesto z ličjem in ga namažemo s cepilno smolo.

CEPLJENJE NA STEBLO

Te vrste cepljenja se poslužujemo tedaj, ko je podlaga nekoliko debelejša od cepiča. Cepimo takole. na glavnem mestu prerežemo podlago s škarjami ali s fino zobčasto žagico. Prerez bodi nekoliko poševen in gladek. Zgladimo ga z ostrim nabrušenim sadjarskim nožem. Nato zarežemo cepič na sedlo. To zarezo napravimo z ostro in dolgo ostjo cepilnega noža. Pri tem ravnamo tako: v bližini popka, in sicer za njim, napravimo nekoliko poševno v smeri proti vrhu cepiča zarezo globoko 1/3 cepičeve debelosti. Nato napravimo še eno tako zarezo, toda mnogo bolj poševno. Ta zareza naj sega prav tako globoko in naj se steka s prvo zarezo skupaj. Zaradi teh dveh zares odpade košček lesa od cepiča. Nato nastavimo cepilni nož v nastalo zarezo in prerežemo cepič zelo poševno. Tako nastane na cepiču sedlu odgovarjajoča zareza. Ko smo to storili, napravimo na podlagi, in sicer na strani, kjer je prerez najvišji podolgasto zarezo enake velikosti kakor je ona na cepiču. Končno položimo cepič natančno na zarezo in povežemo cepljeno mesto z ličjem in namažemo cepljeno mesto s cepilno smolo.

Suša...

Po dobrih dveh mesecih se je te dni vreme nekoliko spremenilo: postalo je hladneje, nebo je pretežno oblačno in je nekoliko deževalo. Pravega dežja, kakor ga je potreba, pa še ni. Zdaj imamo vsaj nekoliko upanja, da bo v kratkem času pošteno deževalo. Vsaj pripravlja se, da bo. Le da se ne bi pojavila burja.

Zemlja je presuha in nič ne bo vzklilo, če ne bo dežja v kratkem času. Naši ljudje ne pomnijo že mnogo let tako hude suše v zgodnji pomladi. Pomladanska suša, kakor jo imamo letos, pa je najbolj nevarna in škodljiva. Škoda je tem večja, ker so bili naši kraji prizadeti zaradi suše tudi lansko leto.

Če k temu dodamo še pojav raznih škodljivcev, ki ogrožajo naše kmetijstvo, kakor koloradski hrošč in gosenice, potem si lahko predstavljamo, kako hude skrbi imajo naši kmetje. Da ne govorimo še posebej o splošni krizi in zapostavljanju, o razlastitvah, konkurenci, o vojni škodi, ki ni bila še izplačana, o požganih gospodarskih poslopjih, ki jih niso še obnovili, o škodi, ki jo povzročajo vojaške edinice s svojimi vajami ter o davkih.

Razmere so zelo žalostne in marsikateri kmet že obupava ter ne ve, kako naj bi si pomagal. Iznajdljivost, pogum in samopomoč so velikega pomena, a v sedanjih razmerah ne zadostujejo. Potrebni sta izdatna pomoč oblasti in večje razumevanje potreb našega kmečkega življa. O tem neprestano pišemo, poudarjamo pa, da je sedaj skrajni čas, da oblasti v raznih oblikah čimprej pripomorejo kmetom, na primer z znižanjem davkov in trošarin, z večjimi podporami in olajšavami za nakup krme, gnojil, plemenske živine, strojev itd.

To je vendar gospodarski in socialni problem velike važnosti in nujnosti, ker gre za obstoj in razvoj tukajšnjega kmečkega gospodarstva in za življenjske interese dela tukajšnjega prebivalstva.

Mladinec mora ljubiti SZ bolj kot svojo domovino

(Nadaljevanje s 4. strani)

jejo hitrost stroja. Rudar bo prebral, kako mladi sovjetski rudar s svojim strojem osvaja sloje premoga, livarja bo gotovo zanimal proces liti» Naj bo delavec ali poljedelec, študent, mehanik, funkcionar, vsak lahko na straneh «Komsomolske Pravde» in vsega sovjetskega tiska najde mnogo koristnega za svoje delo.»

Ali je mogoče večje ponižanje visokih kulturnih in drugih stvaritev, ki jih je dal v zgodovini češki narod?

«POSTANOVLENIJE» JE ENAKO ZAKON

Če so že prisiljeni, da se vsega uče pri Komsomolu in sovjetski birokraciji, se tudi nečesa lahko nauče! Ena dragocenih izkušenj, ki je za mladino informbirojevskih držav res «draga», so «postanovlenija» — odloki, ki veljajo toliko kot zakon.

CK bolgarske delavske partije je izdal «postanovlenije», v katerem kritizira način dela s pionirsko organizacijo. V tem odloku je rečeno, da je ena najvažnejših nalog bolgarsko - sovjetsko prijateljstvo. Slični odloki niso redki in jih poznajo vse satelitske države.

Vse birokratske odlike Komsomola so svetinja za mladinske organizacije sovjetskega bloka. Naj sistem, ki vlada pri njih, v nekaj vrsticah osvetli bolgarski časopis «Narodna mladež».

List se pritožuje, da je lani v šestih mesecih zapustilo organizacije, ne da bi se odjavilo, v sofijskem okrožju 2982 članov, v plovdivskem 2443 itd. Dopisnik z okrožne konference v Plovdivu sporoča, da okrožni komite ni nudil pomoči okrajnim komitejem, ki pa nadalje niso podprla aktiva propagandistov, skupin agitatorjev. Na sestanku plenuma češkoslovaške zveze je ugotovljeno, da mladina ne izvršuje na prejšnjem sestanku določenih nalog, t.j. ne bori se za izpolnitev načrta, ne išče novih oblik dela, ne krepi političnega dela, ne uči se na vzgledih Leninskega Komsomola in tako dalje.

Mladina teh držav si pa prav gotovo misli svoje...

Hinavščina Vatikana

(Nadaljevanje s 3. strani)

imeli pri tem svoj delež. Toda, da so človeku kot je Pavelič — najkrvoločnejšemu diktatorju Evrope — katoliški duhovniki mogli dati svoj pristanek, svojo hrabritev in pomoč, to bi si mogli težko predstavljati, če bi ne bilo res. Kje so bila *tedaj* tista načela svobode in pravičnosti, tiste krščanske vrednote, tiste človeške pravice in božja luč, ki žari iz evangelija — o čemer govori s takim zanosom lepak Katoliške akcije *danes*? Zakaj zagrebški nadškof ni dvignil *takrat* svojega glasu v obrambo božjih bitij srbske narodnosti in pravoslavne krščanske vere, kakor protestira *danes* proti svojevoljnim omejevanjem svobode katoliške duhovščine? Kaj je — torej *resnično krščansko, vedno in povsod*, v Srbiji in na Hrvaškem, na Poljskem in v Španiji, v Rusiji in v Italiji, v Združenih državah in na Portugalskem, leta 1941 in leta 1953? Kako je mogoče zahtevati sebi v prid, da se — na štirinajstih stopinjah zemeljske dolžine — spoštujejo ista načela, ki se jih je pripravljeno — štiri ali dvajset stopinj zemeljske dolžine bolj proti zahodu — zanikati ali preprečevati! Krščanska morala je morda le vprašanje kilometrov?

Zaradi vseh teh razlogov mislimo, da nagrada, ki so jo s kardinalskim klobukom hoteli podeliti zagrebškemu nadškofu in, v njegovi osebi, vsej hrvaški duhovščini, predstavlja grobo izzivanje verske in državljanske vesti, še prej kot izzivanje nacionalne in politične občutljivosti. Te stvari je treba danes poudariti tembolj, ko se skuša vtopiti v neki nerazložen protikomunizem vsak čut za vrednote in bistveno razlikovanje

(M. P.)

Prebeneg brez vode

Zaradi suhega vremena smo zelo zaskrbljeni in imamo velike težave. V vasi ni skoraj nič več pitne vode, za živino pa je sploh ni. Živino moramo napajati daleč od vasi, nekateri vozijo vodo domov. V kalu nad vasjo je samo blato. Vse te težave imamo, ker ni še vodovoda, ki nam ga občinska uprava v Dolini že dolgo obljublja. Ne vemo, kdaj ga bodo napravili, toda dolgo ne moremo več čakati. Če občina lahko dobi denar za druga dela, od katerih so mnoga manj važna in nujna kot vodovod, ga lahko dobi tudi za vodovod, saj je to življenjske važnosti za našo vas. Vse kaže pa, da so potrebe naše vasi za sedanjo občinsko upravo deveta briga.

JUGOSLOVANSKO KMETIJSTVO V DESETIH LETIH

34 milijard bodo investirali za industrijo umetnih gnojil - Namakali bodo 500 tisoč, a izsušili novih 246 tisoč hektarov površin - Kmetijstvu bodo dali še 50 tisoč traktorjev - 367 milijard za pospešitev poljedelstva in za melioracijska dela

Skupina najbolj znanih kmetijskih in gospodarskih strokovnjakov iz republiških in zveznega zavoda za planiranje, iz fakultet in iz znanstvenih ustanov je izdelala desetletni načrt za razvoj kmetijstva v Jugoslaviji. Načrt določa, da se bo poraba umetnih gnojil, katerih potrošnja znaša danes 6 kg na ha, zvišala na 127 kg — pomeni, da se bo povečala dvajsetkrat. To naj bi omogočila industrija umetnih gnojil, za katere izgraditev bi bilo treba investirati po predlogu strokovnjakov okoli 34 milijard dinarjev.

Po cenitvah strokovnjakov bi lahko namakali okoli 3 milijone hektarov — 40 odst. setvenih površin. Namakanje omogoča zelo dober razpored rek. V FLRJ je namreč 1850 rek, katerih povprečna dolžina znaša 10 km. Dolžina plovnih rek v glavni žitnici Vojvodini znaša 927, dolžina prekopov pa 295 km. Desetletni načrt določa, da bodo namakali 500 tisoč hektarov površin. Izgradili bodo prekop Donava - Tisa - Donava ter manjše naprave za namakanje ob dalmatinski obali in v subtropskih rajonih, kjer lahko s pomočjo agrotehničnih ukrepov dvakrat žanjejo. Strokovnjaki tudi predlagali, da bi izboljšali obstoječi sistem izsuševanja na 564 tisoč ha in izgradili novega na površini 246 tisoč ha.

Po načrtu bi morali doseči, da imajo en traktor na 200 ha obdelovalne zemlje, sejalnico na 90, kultivator na 140, kombajn na 320, prašilec na 30 ha itd. To pomeni, da bodo povečali strojni park za okoli 50 tisoč traktorjev, 81 tisoč sejalnic, 46 tisoč kosilnic, 8 tisoč kombajnov, 8600 strojev za obiranje koruze in za 120 tisoč prikolic.

Hektarski pridelek pšenice naj bi narasel od 11,4 na 15,3, ječmena od 10,2 na 14,7, ovsa od 8,5 na 11,9, koruze od 14,8 na 24,4, sladkorne pese od 136 na 232, sončnic od 9,7 na 15,2, krompirja od 66 na 98 stotov. Skupni obseg proizvodnje žita naj bi narasel od 6 milijonov 600 tisoč na 9 milijonov 500 tisoč ton. Proizvodnja sladkorne pese naj bi se povečala za 100 odst., riža za 200 odst., medtem ko naj bi se proizvodnja krmskih rastlin povečala od 20 milijonov na 35 milijonov ton. Za razvoj poljedelstva (tu ni všteta izgraditev industrije umetnih gnojil in kmetijskih strojev) in za melioracijska dela določa načrt 367 milijard dinarjev.

Število sadnih dreves naj bi se povečalo za 18 odst. — v glavnem breskve in ostalo žlahtno sadje, medtem ko naj bi ostalo število sliv na isti višini. Skupna proizvodnja sadja naj bi se povečala letno za 800 tisoč ton.

V vinogradništvu naj bi obnovili okoli 100.000 ha obstoječih in uredili 60.000 ha novih vinogradov. Proizvodnja grozdja naj bi se povečala od 824 tisoč ton, kolikršna je bila v l. 1951., na 1 milijon 270 tisoč ton. Za pospešitev sadjarstva in vinogradništva bodo investirali okoli 122 milijard dinarjev.

Za razvoj živinoreje predvideva načrt 96 milijard dinarjev investicij. Število goveda naj bi naraslo od 4 milijone 900 tisoč na 5.500.000, število ovac od 10 milijonov 400 tisoč na 30 milijonov 200 tisoč, medtem ko naj bi se število prašičev povečalo za 1 milijon 300 tisoč glav. Proizvodnja mleka naj bi narasla letno za nad 14 milijonov hektolitrov. Mesa naj bi pridelali 467 tisoč ton, namesto dosedanjih 317 tisoč. Proizvodnja masti naj bi se povečala za 33 odst., proizvodnja volne pa za 17 odst. Zmogljivost klavniške industrije pa naj bi se povečala za okoli 350 tisoč ton. Načrt tudi predlaga, da naj bi se v teh letih investiralo 94 milijard dinarjev za graditev industrije za predelavo kmetijskih pridelkov in industrije hladilnikov.

PRI MOLŽI NAJ VLADA SNAGA

Ako mleko ni trpežno, če nima svojega prijetnega duha in dobrega okusa, če ne dobimo iz njega dobrega in okusnega masla in sira, je temu največ kriva nesnaga. Nikjer pa se mleko tako ne onesnaži, kakor prav pri molži. Z nesnago pa pridejo v mleko razne škodljive bakterije, kvasi, plesen itd. Ti škodljivci mleka pa so tako majhni, da jih ni mogoče videti in opazovati njih razvoja v mleku s prostim očesom. Vse njih početje in delovanje opazimo že prepozno, navadno šele potem, ko se nam mleko skisa ali drugače pokvari, ko je slabega ali neprijetnega okusa, ko se sir napihuje, ali kaže druge napake pri svojem zorenju v kleti.

Treba je, da preprečimo kolikor mogoče vsako onesnaženje mleka med molžo. Zato pa moramo predvsem skrbeti za svetle, zračne in snažne hleve, v katerih ima molzna živina suho in udobno ležišče ali stajo. Snažimo molzno živino redno vsak dan. Ne puščajmo pod njo gnoja in nastiljajmo ji dobro. Pred vsako molžo osnažimo vime. Molzimo vedno s čistimi rokami v snažno mlečno posodo.

Najbolje je, da molzemo pred krmljenjem. Med krmljenjem ali kmalu po krmljenju je v hlevskem zraku vse polno prahu, ki bi lahko prišel v mleko, ako bi tedaj molzli. Pred molžo prezračimo vsakokrat dobro hlev. Tako odide iz hleva zrak, v katerem je polno plinov (amoniaka itd.), ki so škodljivi za živino in mleko. Da se zrak v hlevu preveč ne skvari, bi dabenem hlevu odvodniki slabega in dovodniki dobrega čistega zraka. Če je vime zamazano, ga najprej dobro obrišimo s čisto slamo, nato pa umijmo z mlačno vodo in dobro posušimo s čisto slamo ali brisačo. Snažno vime je prvi pogoj za zdravo in dobro mleko.

Kdor molze, naj strogo pazi, da je sam snažen. Pred začetkom molže naj si umije roke v čisti mlačni vodi in naj jih nato posuši in obriše s čisto brisačo. Pri večjem številu krav pa naj si molznik umije roke po končani molži vsake krave. Za vsako umivanje rok in za vsako morebitno umivanje vimena je treba vedno menjati in rabiti popolnoma čisto vodo. Ne gre, da umivamo vsem kravam vimena z eno in isto vodo, kakor je pri nas skoraj splošno v navadi. S takim ravnanjem naravnost delamo na tem, da preide še več nesnage v mleko. Dobro moramo tudi osnažiti stol, na katerega navadno sedemo med molžo Molzimo v čisto posodo, ki jo uporabljamo samo v ta namen. Molzimo točno ob določeni uri na lahko, hitro in zdržema ter do čistega. V vimenu ne sme ostati niti kapljica mleka. Ako zastaja zaradi slabe molže še mleko v vimenu, trpi zato mlečnost, lahko nastajajo tudi mlečne napake in se pojavijo bolezni v vimenu.

Zaradi nepopolnega ali slabega izmolzenja dobimo tudi manj gosto mleko, ker je znano, da je zadnje pomolženo mleko najbolj tolščobno. Pomolženo mleko je treba takoj po molži nesti iz hleva in ga precediti skozi cedilo v čisto posodo ali mlečne vrče. Le v sirarno je treba nesti neprecejeno. Ako pa moramo morda počakati s pošiljanjem mleka v mesto, moramo mleko dobro shladiti in nato hraniti do oddaje v hladnem prostoru.

Z vsestranskim upoštevanjem snage in pravilnim ravnanjem z mlekom pri molži dosežemo da postane mleko bolj trpežno ali trajno.

Poznate kalijeva gnojila?

Kalijeve soli so nastale tako, da se je v milijonih let izsušilo slano morje, voda je izhlapela soli pa so ostale na izsušenih tleh. To sol sta potem pokrila, zemlja in kamen, tako je prišla v globino 400 do 1000 m. Tovarne jo očistijo nepotrebnih primesi in jo predelajo tako, da vsebuje od 16 do 65 odst. kalija, ki ga rastline za svojo prehrano neobhodno potrebujejo

Pri nas poznamo naslednja kalijeva gnojila:

1. Kajnit. Izkopana in nepredelana sol je zelo trd kamen, ki vsebuje 10 do 15 odst. kalija. Taka surova sol, nepredelana in zelo fino zmleta, se imenuje kajnit. Uporablja se za gnojilo na peskoviti, lahki zemlji in na pašnikih. Trosi se navadno v jeseni 14 dni pred setvijo. Zaradi majhnega odstotka kalija pri nas kajnita ne uporabljamo, ker je prevoz predrag.

2. 40 odst. kalijeva sol je pri nas in tudi po celem svetu najbolj poznano kalijevo gnojilo. Uporabljamo jo za vse kmetijske rastline. V trgovini se dobi tudi še 60 odst. kalijeva sol. Kalij je vsebovan kot kalijev klorid. Kalijev klorid se v vodi hitro topi in takoj deluje kot hrana bilki. Nevarnosti, da bi voda kalij odplavila, ni, ker se takoj veže z zemljo. Tako so bilke ali gomolji vedno preskrbljeni s kalijem. Uporablja se za vse posevke ali nasade, najboljše uspehe pa daje pri okopavinah, posebno pri krompirju, pesi, korenju, sladkorni pesi, v vinogradih in sadjarstvu. S kalijevo soljo gnojimo jeseni ali zgodaj spomladi, če je le mogoče, nekaj dni pred setvijo. Uporabimo jo za žitarice 100 do 150 kg na 1 ha, za okopavine pa 150 do 200 kg na ha. Če ima zemlja zelo malo kalija, se te količine lahko povečajo do 300 kg, na ha, posebno pri okopavinah. Gnojimo lahko površinsko, vendar je najboljše podoravanje ali dobro zabrananje.

3. Kalijev sulfat ali žvepleno kisli kalij vsebuje 48 do 52 odst. kalija. To kalijevo gnojilo naj se uporablja za hmelj, vinograde, sadovnjake in za povrtnino, sploh za vse rastline, ki ne prenašajo klora. Lahko se uporablja na vseh zemljiščih, vendar deluje najbolje na onih, ki imajo dovolj apnenca. Trosi se 10 do 14 dni pred setvijo in se podorje ali prebrana. Trosimo ga 100 do 200 kg na ha.

4. Patent kalij vsebuje 26 do 30 odst. kalija in 25 odst. magnezijevega sulfata. Je specialno gnojilo za krompir; gomolji ostanejo zdravi, krompir ne počrni in daje zaradi večje količine škroba dober okus. Trosimo ga 200 do 300 kg na ha.

Do sedaj smo uporabljali samo 40 odst. kalijevo sol, priporočamo pa našim kmetovalcem, da v prihodnje gnoje industrijske rastline in krompir s kalijevim sulfatom ali s patent kalijem.

TRST, nedelja 12. aprila 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: napovedujejo še vedno spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi razjasnitvami. Temperatura bo še nekoliko padla. Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 16 stopinj; najnižja 12,5 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta.** 15.00: Po primorski v glasbi in besedi; 18.30: Mešani zbori pojo skladbe jugoslovanskih avtorjev. — **Trst II.:** 15.00: Naša mladina pred mikrofonom; 20.00: Slovenski motivi. — **Trst I.:** 17.30: Simfonični koncert, dirigira A. Cluytens.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

BOJ MED BERNARDISOM IN POTERZIOM za kandidaturo pri državnih volitvah?

Na današnjem sestanku delegatov PSDI v Gradiški bodo izbrali kandidate

Še dobrih deset dni loči posamezne politične stranke, od dneva, ko morajo vložiti kandidatne liste za volitve v poslansko zbornico in senat. Doslej še ni bilo ničesar uradno javljenega. Demokristjanski listi navajajo že nekaj dni imena nekaterih svojih vodilnih mož, ki bi prišli v poštev za kandidaturo v senat. Najprej je bilo opaziti ime goriškega župana dr. Bernardisa, ki bi v tem primeru vsekakor moral opustiti svojo dosedanjo funkcijo. Potem pa je prevladalo mnenje, da bi za senat bilo primerno predlagati kot edinega kandidata centralnih strank za goriško pokrajino podžupana dr. Poterzia. Od prvega dne pa se pojavlja tudi ime dosedanjega predstavnika demokristjanov v poslanski zbornici Baresija. Vsekakor so to le predvidevanja, ki bodo dobila pravo veljavo šele z uradno objavo.

Vodstva posameznih strank bodo imela danes precej dela. V Gradiški se bodo danes sestali delegati PSDI iz vse pokrajine, kjer si bodo izbrali svoje kandidate. V zvezi z izvolitvijo krožijo vesti, da bi v poslansko zbornico kandidirali odvetnika Graziana iz Nižiča in odvetnika Devetaga iz Gorice.

Fašisti pri MSI bodo za volitve v senat kandidirali odv. Pascolija v poslansko zbornico pa najbrž prof. Venutija in dr. Delpina.

Ostale politične stranke in organizacije še niso izbrale svojih kandidatov, vendar si vse močno prizadevajo, da bi to v določenem roku storile.

STANARINA V LJUDSKIH HISAH

S 1. majem se bo povišala od 300 do 320 %

Kot smo že javili, so stanovalci ljudskih hiš v Stražicah, Montecuccu in Ul. Garzarolli izbrali svojčas na širšem sestanku posebni odbor, ki bo vodili pogajanja med njimi in upravo ustanove IACP. V četrtek se je izvoljeni odbor sestal z vodstvom ustanove in dosegel sporazum, ki predvideva spremembo v plačevanju stanarine dosedanjih stanovalcev, ki se bodo v najkrajšem času sestali in po svoji uvidevnosti predloge odnosno dosežen sporazum sprejeli ali pa zavrnili.

S sporazumom so spremenili stanarino začenši s 1. majem. S tem dnem se bo namreč povišala kar za 300 do 320 odst. Kasneje bi se ta povišek v zvezi z novim zakonom o stanarinah v ljudskih hišah izenačil, če bi bil prenizek. Zmanjšal pa bi se, če bi bil v odnosu do zakona previsok. Uprava IACP nadalje predvideva povišek stanarine od 400 do 420 odst., če ne bi prišlo med njo in najemniki do nobenega sporazuma.

Uprava ljudskih hiš naj ne pričakuje, da bodo njeni stanovalci, ki so predvsem delavci, pristali na zahteve, ki so glede na današnji slab gospodarski položaj pri nas vsekakor pretirane.

IZ TRŽIČA

Pobiralci starega železa v stalni življenjski nevarnosti

Kljub strahu pred morebitnimi nesrečami se število nabiralcev starega železa in eksplozivnih predmetov iz dneva v dan veča. V Tržiču je opaziti vsak dan, kako veliko število mladeničev pa tudi odraslih odhaja na Kras iskat trenutnega zaslužka. Vračajo se zvečer povečini s polnimi vrečami železnih ostankov, ki jih prodajajo tržiškim trgovinam za zbiranje starega železa in si s tem prislužijo najpotrebnejše za življenje. Ker je cena staremu železu padla skoraj na polovico, se morajo toliko bolj truditi. Ako so nabiralci prej pri desetih kilogramih zaslužili 400 lir, jih morajo sedaj nabrati 20 kilogramov za isti denar. Pri tem pa se ne povečajo samo napori vsakega posameznika, ampak tudi nevarnost, ki jo povzročajo nerazstreljene granate, ki so v zemlji.

Edini izhod iz tega bi bila stalna zaposlitev številnih brezposelnih, ki se zgolj zaradi kruha vsak dan izpostavljajo življenjski nevarnosti. Le-te bi morale s pametnimi ukrepi preprečiti lokalne oblasti, katerim pa je sedaj vse drugo bolj važno kot primerna zaposlitev nesrečnih ljudi, ki se predajajo nevarnosti zato, da bi jutri lahko še živeli.

Angela Barbana so izročili sodišču

Na silvestrovo ponoči je z avtomobilom pokrajine do smrti povozil Antona Bertolija

Prihodnjega 19. junija bo prišel pred goriško kazensko sodišče Angel Barban, stanujoč na Korzu Italia 41, obtožen nenamernega umora geometra Antona Bertolija. Barban je uslužben pri pokrajinski upravi in je na silvestrovo ponoči povozil z avtomobilom pokrajine geometra Antona Bertolija, ki je umrl na kraju nesreče.

Potem ko se je avtomobilist zaletel v Bertolija, je nadaljeval svojo pot, ne da bi nudil pomoč ponesrečencu. Bertoli je bil namenjen skupaj s svojo zaročenko k nekim znancem, da bi prebil v družbi zadnji dan leta.

Poleg obtožbe nenamernega umora se bo moral Barban tudi zagovarjati, ker ni vozil po pravilih cestnega prometa in je po nemarnosti zakrivil nesrečo ter ni nudil pomoči pokojnemu Bertoliju.

DEŽURNA LEKARNA

Ves dan posluje danes lekarna Pontoni-Bassi v Raštelu št. 26, tel. 33-49. Podnevi in ponoči pa lekarna Al Moro (Alesani) v Ul. Carducci št. 12 tel. 22-68.

KINO

VERDI. 15: «Beli pekel», S. Granger.
VITTORIA. 15: «Morski ropar Yanke», J. Chandler in S. Ball.
CENTRALE. 15: «Ženska z železno krinko», L. Hayward in P. Medina.
MODERNO, 15: «Rommel, puščavski orel», J. Mason.
STANDREŽ. 18.45 in 21: «Dedinja», O. de Havilland in M. Clift.

Naš tedenski pregled

(Nadaljevanje s 3. strani)

goče točno ugotoviti, kolikšen delež imajo pri takšnih pojavih borzni igralci, ki izkoriščajo splošno psihološko stanje za svoje špekulacije — v tem primeru «à la baisse» (v Italiji celo obtožujejo kominformisti demokristjane, da se za padcem kurzov na rimski borzi skriva špekulacija, ki naj priskrbi De Gasperiju volilne fonde).

Zaenkrat kaže, da se razvija sovjetska «mirovna ofenziva» v dveh smereh — Koreja in Nemčija. V obeh primerih so na Zahodu močno različna mnenja in sprostitev položaja utegne sprožiti močne centrifugalne sile. Znana so nesoglasja med zahodnimi državami — lahko bi skoraj rekli, med Evropo in ZDA, ko v Evropi ne bi bilo nekaj ljudi (na primer De Gasperi), ki so se odpovedali lastni politiki — glede Daljnega vzhoda, predvsem glede Kitajske. Premirje na Koreji in začetek politične konference — ta bi se po resoluciji Združenih narodov morala začeti v treh mesecih po podpisu premirja — bi nedvomno postavila ta nesoglasja v ospredje. Trenja pa je treba v tem primeru pričakovati tudi v ZDA, zlasti glede Formoze. Eisenhowerjeva vlada je že nakazala možnost zaupne uprave OZN nad Formozo; Čangkajšek in tisti, ki ga v ameriškem kongresu podpirajo — in teh na žalost ni malo — bi se temu načrtu gotovo uprli, saj še vedno sanjajo o «osvoboditvi» Kitajske s formoškega oporišča, čeprav v to noben pameten človek ne verjame več.

Sprostitev položaja v Nemčiji pa utegne zadati smrten udarec evropski vojski in še celi vrsti drugih načrtov o «združevanju» Evrope v minimalnem okviru šestih držav z demokristjansko vlado. Francozi že zdaj dajejo razumeti, da postaja vsa zadeva zaradi sovjetskih mirovnih ponudb neaktualna — čeprav ni videti še prav nič konkretnega. Osnove, na katerih sloni to «evropsko združevanje», so po svoji družbeni naravi tako šibke, da jih je začel majati že lahen vetrič iz Moskve, ki še zdaleč ne napoveduje pomladi.

Zato ni nič čudnega, če na Zahodu toliko poudarjajo Avstrijo. Prvič je res, da je avstrijsko vprašanje razmeroma najlaže rešiti (in da je formalno praktično že rešeno), drugič pa ima to dobro stran, da njegova rešitev ne bi sprožila centrifugalnih tendenc v Zahodni Evropi. Zato pa je tudi dvomljivo, da bi bila Moskva pripravljena res začeti pri Avstriji, saj končno s tem ne bi prav nič pridobila. Pojavljati pa so se začeli tudi že glasovi, da hoče sovjetska diplomacija povezati reševanje avstrijskega vprašanja z nemškim, nekako po načelu «do ut des». Osnova takšnega sporazuma pa naj bi bila — delitev interesnih področij.

To pa pomeni, da je v moskovski politiki, razen nekaj novih taktičnih prijemov, še vse po starem. r. c.

SPORTNI DNEVNIK

DANES 31. KOLO ITALIJANSKE NOGOMETNE „ELITE"

TRIESTINA-TORINO BORBA ZA REŠITEV

Triestina nastopi z isto postavo kot proti Udinese - Možen je vsak rezultat

Na 9 igriščih bo 18 moštev prve italijanske nogometne lige odigralo danes 31. kolo. Marsikateri današnji dvoboj bo, lahko rečemo, odločilne važnosti za dokončno klasifikacijo nekaterih moštev, predvsem tistih, ki se gibljejo na spodnjem koncu lestvice. Razumljivo je tedaj, da bo borba najhujša ravno med direktnimi rivali za obstanek med «elito» italijanskega nogometa. Zato se poleg dvobojev Palermo - Pro Patria, Spal - Novara, Lazio - Como uvršča med pomembne tudi dvoboj naše Triestine s Torinom v Turinu.

Proti Torinu bo danes nastopila Triestina v enaki postavi, kot prejšnjo nedeljo proti Udinese, se pravi: Nuciari; Belloni, Valenti; Petagna, Feruglio, Invernizzi; Boscolo, Curti, La Rosa, Soerensen, De Vito. Za rezervo je tokrat Perazzolo izbral Pellegrinija, ki lahko v zadnjem trenutku vskoči bodisi v obrambo ali pa na krilo.

Možnosti za uspeh Triestine so zelo majhni. Torino si je v zadnjih treh kolih nabral 5 prepotrebnih točk na račun Atalante, Lazia in Palerma in je trenutno v dobri formi. S Triestino pa je ravno narobe. V zadnjih treh kolih, v katerih je igrala dve tekmi doma in le eno zunaj, je zbrala le 2 točki. Res je, da jo je pri tem spremljala precejšnja smola, po drugi strani pa je zopet res, da s prikazano igro ni zadovoljila.

Vendar je upati, da se «mulin» zavedajo kritičnega položaja, v katerega so zašli in da bodo v Turinu dali iz sebe vse, da dosežejo vsaj polovični rezultat. V primeru poraza in če zmagajo njeni tekmeci z repa, se namreč lahko zgodi, da se z jutrišnjim dnem znajde prav pri koncu tabele, kar bi pomenilo tudi skoraj gotov izpad iz «elite».

Isto velja tudi za Torino, ki ima celo eno točko manj kot Triestina. Zato je mogoč vsak rezultat in za nobenega ne bo mogoče trditi, da pomeni presenečenje.

Angleško nogometno prvenstvo

LONDON, 11. — Današnje kolo angleškega nogometnega prvenstva je prineslo naslednje rezultate:

Burnley-Sunderlad 5-1; Cardiff-Portsmouth 0-1; Liverpool-Derby 1-1; Manchester City-Arsenal 2-4; Middlesbrough-Blackpool 5-1; Newcastle-Manchester United 1-2; Preston-Wolverhamptom 1-1; Sheffield Wednesday-Bolton 1-1; Stoke-Charlton 1-0; Tottenham-Aston Villa 1-1; West Bromwich-Chelsea 0-1.

GENOVA, 11. — Na mednarodni plavalni prireditvi v bazenu Cozzi je francoska štafeta 4x100 m mešano poskušala porušiti svetovni rekord, ki ga je nedavno postavila neka druga francoska štafeta. Vendar je zaostala za 0,9 sekunde za rekordnim časom. Francozinja Lusien pa je postavila nov državni rekord na 100 m hrbtno z 1:27,2. Na 200 m prsno je Nemec Klein gladko premagal Francoza Lusiena.

Danes Pariz-Roubaix

PARIZ, 11. — Jutri bo kolesarska tekma Pariz-Roubaix, ena izmed velikih mednarodnih tekem, ki bo letos že 51. leto. Od 185 vpisanih jih je danes 160 prišlo na dvorišče lista «Equipe», kjer so predložili kolesa v kontrolo. Izmed zamudnikov je Schulte sporočil, da je imel majhno nezgodo z avtomobilom, da pa bo jutri na štartu.

Od vpisanih pa so odpovedali udeležbo med drugimi Coppi, Kuebler, Desbats, Marinelli, Walkowiak, Huber, Croci-Torti, Van Buren, Soldani, Bertoni, Bonaventure itd.

Fausto Gardini delno pomiloščen

MILANO, 11. — Italijanska teniška zveza je danes znižala kazen, ki jo je naložila Faustu Gardiniju zaradi nešportnega obnašanja na turnirju v Manili. Že takrat pa so mnogi menili, da je kazen premila. Teniška zveza je svoj sklep utemeljila s tem, da je Gardini kazen «disciplinirano sprejel».

Patty in Bartzen v finalu v Neaplju

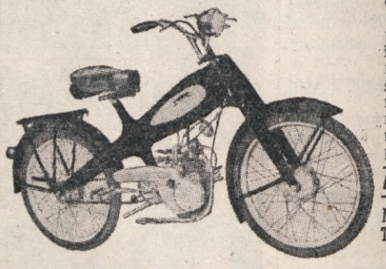
NEAPELJ, 11. — Dva Amerikanca, Patty in Bartzen bosta igrala jutri v finalu neapeljskega teniškega turnirja. V doublu sta pripravila veliko presenečenje Nemca Goepfert in Hermann, ki sta premagala italijanski par Cucelli-M. del Bello. Presenečenje je tudi poraz Pattyja in Bartzena, ki sta izgubila proti paru Skonecki-Worthington.

Današnji rezultati: Bartzen-Cucelli 6:3, 6:2, Patty-Skonecki 6:0, 2:6, 8:6.

Moške dvojice: Goepfert-Hermann — Cucelli-M. del Bello 1:6, 6:1, 6:2; Skonecki-Worthington — Bartzen-Patty 9:7, 6:2.


AVTOPODJETJE STAR

Tovorni prevozi Tel. št. 5608 Osebni avtobusni prevozi
AVTOGARAŽA z MEHANIČNO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

MOTOM 48 CCM

Čudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Pritiklине in nadomestni deli za vse motorje, hitra popravila
Zastopstvo „Gilera"
MOSCHION & FRISORI TRST, Ul. Valdirivo 36 tel. 23-475

STARA IN ZNANA TVRDKA

TULIAK RODOLFO
ki se je preselila v Ul. della Guardia 15 tel. 95089
z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto šivalnih strojev svetovne znamke
SIMCA HAYSER
s križnim šivom za gumbnice, pritrjevanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira.
25-letno jamstvo. Naprodaj rabljeni poglobljivi stroji in v omaricah. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 50 lir dnevno brez predplačila. Brezplačen pouk v vezenju.

Prvovrstne likerje, žganje in sirupe dobite pri stari TVRDKI
JAKOB PERHAUC
Posebnost: krema marsala, slivovka, tropinovec, jajčni brandy
TRST, Ul. Xydias 6 - Tel. 96332

...od peščene ure do izpopolnjene švicarske industrije


Nad 100 vzorcev izbrane elegance
Najboljša kakovost uporabljenega materiala poudarja vrednost ZNAMKE
Izdelovanje po zadnjih iznajdbah moderne tehnike
POPOLNO JAMSTVO ZA 5 LET
NAJNIŽJA CENA 11.000 LIR
Te prednosti Vam nudi samo znamka LONGER

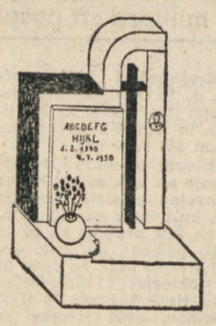
ČEBELE
24 Zniderščičevih panjev in čebelarsko orodje s čebelnjakom prodam.
FERLUGA Ulica Vernielis 12. (Šola na prostem)

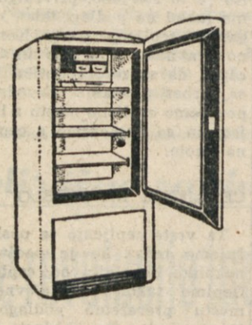
Dr. N. GIGLIA
ZDRAVNIK KIRURG ZOBOZDRAVNIK
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. — Zdravi z najmodernejšimi sistemi.
Sprejema od 9. do 13. ure in od 15. do 20. ure.
TRST - Ul. Torrebianca št. 43 (vogal Ul. Carducci) - Tel. 71-18

Restavracija „VINO KOPER" LJUBLJANA, Gradišče 13
Točilnica „VINO KOPER" LJUBLJANA, Titova c. 12
Restavracija „VINO KOPER" CELJE, Prešernova ul. 2

Vedno v zalogi originalna odprta in buteljska istrska vina
Ob vsakem času topla in hladna jedila
PRVOVRSTNA POSTREŽBA

KROJAČNICA ZA ŽENSKE IN MOŠKE
JOSIP KRAVOS
TRST, Ul. Brandesia 53, Sv. Ivan
ki zadovolji in se trudi, da ugodi vsakemu okusu


AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJŠIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV. SLIKE NA PORCELANU, BRONASTE CRKE IN LUCKE, PRORAČUNE BREZPLAČNO, POSTAVITEV IZVRŠENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.
Stanko Zidarič
ŠEMPOLAJ ŠT. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE OLAJŠAVE PRI PLAČILU

Velika izbira vseh vrst kuhalnikov in stedilnikov na plin, tekoči plin, elektriko, les in premog, najboljših znamk

Najlepši darilni predmeti, servisi iz porcelana, stekla, kristala, namizni pribor iz nerjavečega jekla
Vse za gostilne, bare in dom
Naravna in umetna svila za sita in mline pri
tvrdki KERŽE
TRST - Trg S. Giovanni 1

Obutev, ki Vas očara!
Prispela je nova pošiljka pomladanskih elegantnih čevljev za ženske in moške

TRGOVINA GEC
TRST - ROJAN, Trg tra i Rivi 2

KMETOVALCI IN VRTNARJI, OBIŠČITE NAS!


Trgovina kmetijskih strojev in orodja TRST STRADA VECCHIA PER L'ISTRIA Telefon št. 41-176
Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna inozemska semena in lastnega pridelka - Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice i. t. d. - Poljedelski stroji in druge potrebščine

Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smrekove, macesnove in trdih lesov in trame, nudi najugodneje
CALEA TRST viale Sonnino 24 Tel. 90441

UVOZ IZVOZ
IVAN RIBARIČ
ZALOGA TRDEGA LESA IN GORIVA
URADI: UL. CRISPI TEL. 93-502
Skladišče: Ul. delle Milizie št. 17-18 - Tel. 96-510

Fotografski laboratorij
RAZVIJANJE KOPIRANJE POVEČAVE REPRODUKCIJE DOKUMENTOV HITRA POSTREŽBA IZDAJE INDUSTRIJSKIH IN REKLAMNIH FOTOGRAFIJ FOTOGRAFIRANJE BELO IN ČRNO IN V BARVAH
INDUSTRIJCI! Dajte vrednost vašim proizvodom s fotografiranjem pri tistem, ki vam lahko napravi klišeje v črnem in barvah!
ZA POSVETOVANJA IN PRORAČUNE TELEFONIRAJTE BREZ OBVEZNOSTI NA 95-873, 90-810

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. - Trst.